T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (MEDENİ USUL HUKUKU VE İCRA İFLAS HUKUKU)
ANABİLİM DALI

BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ MAL VE ALACAKLARININ HACZİ

Yüksek Lisans Tezi

Gökçe ER

Ankara-2009

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (MEDENİ USUL HUKUKU VE İCRA İFLAS HUKUKU)
ANABİLİM DALI

BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ MAL VE ALACAKLARININ HACZİ

Yüksek Lisans Tezi

Gökçe ER

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ramazan Arslan

Ankara-2009

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (MEDENİ USUL HUKUKU VE İCRA İFLAS HUKUKU)
ANABİLİM DALI

BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ MAL VE ALACAKLARININ HACZİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ramazan Arslan

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı	**İmzası**
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Tez Sınavı Tarihi .....

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(……/……/200…)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

……

İmzası

……

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ……..…..I

KISALTMALAR CETVELİ…….VIII

GİRİŞ…….…1

BİRİNCİ BÖLÜM

BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ MAL VE ALACAKLARININ HACZİ VE BİLDİRİLMESİ

§ 1. GENEL OLARAK …….……...3

§ 2. ALACAK HACZİNİN YAPILMASI……..…....7

§ 3. BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ……...10

A. Birinci Haciz İhbarnamesinin İçeriği……..….10

B. Birinci Haciz İhbarnamesinin Hukuki Niteliği……13

C. Birinci Haciz İhbarnamesinin Gönderilmesinde Yetkili İcra Dairesi…….……..….....14

D. Haciz İhbarnamesinin Kanuni Şartları İçermemesinin Sonuçları……15

§ 4. HACİZ İHBARNAMESİNİN ETKİLERİ……17

A. Üçüncü Kişi Bakımından Etkileri……....17

B.Takip Borçlusu Bakımından Etkileri……19

C. Takip Alacaklısı Bakımından Etkileri…….21

D. Takip Konusu Alacak Bakımından Etkileri……22

§ 5. İHTİYATİ HACİZ VE GEÇİCİ HACİZDE İİK'NIN 89. MADDESİNİN UYGULANMASI…….....…23

A. İhtiyati Hacizde İİK'nın 89. Maddesinin Uygulanması…….23

B. Geçici Hacizde İİK'nın 89. Maddesinin Uygulanması ……..26

§ 6. BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ TAŞINIR MALLARININ HACZİ……..……..……27

İKİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE KARŞI ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN TUTUMU VE SONUÇLARI

§ 1.ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BORÇLU OLDUĞUNU BİLDİRMESİ……..31

§ 2. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMEMESİ……..…..……..….34

§ 3. İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ……..35

§ 4. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BİRİNCİ VEYA İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMESİ……...……...36

A. İtirazın Süresi ve İtirazın Şekli……36

B. İtiraz Sebepleri……...…39

a. Genel Olarak……..…….39

b. Özellik Arz Eden İtiraz Sebepleri……41

aa. Takas Beyanı…….....41

bb. Mal, Hak veya Alacağın Hacizli Olduğu İtirazı…….43

cc. Mal, Hak veya Alacağın Temlikli Olduğu İtirazı..…….44

dd. Mal, Hak veya Alacağın Rehinli Olduğu İtirazı……45

C. Kısmen İtiraz Edilmesi…….…..…46

D. Gecikmiş İtiraz……47

a. Gecikmiş İtirazın Yapılması…….……..48

b. Süresi……49

c. İtirazın İcra Mahkemesi Tarafından İncelenmesi……..…..……49

§ 5. BİRİNCİ VEYA İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZIN SONUÇLARI……..……..…...50

A. Üçüncü Kişinin Beyanının Aksini İspat……51

B. Alacaklının İcra Mahkemesinde Ceza ve Tazminat Davası Açması… .52

a. Davanın Tarafları……..……..52

b. Yetkili ve Görevli Mahkeme…….…….……...53

c. Dava Açma Süresi…….....54

d. Yargılama Usulü……..……..….55

e. İspat Yükü…….……...…….....57

f. Davanın Sonuçları……...….……57

§ 6. BİRİNCİ VEYA İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ EDİLMEMESİ ÜZERİNE SON BİLDİRİMİN GÖNDERİLMESİ…….…..…..….59

A. Birinci ve İkinci Haciz İhbarnamesine İtiraz Edilmemesi ……..……..59

B. Son Bildirim …….……...…….…..…….59

a. Genel Olarak……...……59

b. Son Bildirimin İçeriği……...……..61

C. Üçüncü Kişinin Menfi Tespit Davası Açması……..62

a. Davanın Tarafları……..…….62

b. Yetkili ve Görevli Mahkeme…….……64

c. Dava Açma Süresi…….…..….65

d. Davada İspat Yükü ve Davanın Konusu…..…….65

e. Davanın Sonuçları……66

aa. Menfi Tespit Davasının Kabul Edilmesi……..……66

bb. Menfi Tespit Davasının Reddedilmesi……..…..67

D. Üçüncü Kişinin Menfi Tespit Davası Açmaması…….……67

E. Üçüncü Kişinin Borçlu Olmadığı Halde Ödediği Parayı Geri Alması……...…69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ BAZI ÖZELLİK ARZ EDEN TAŞINIR VE ALACAKLARININ HACZİ VE İİK'NIN 89. MADDESİNDEKİ DÜZENLEMENİN DİĞER İLGİLİ DÜZENLEMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI

§ 1. BORÇLUNUN BANKADA BULUNAN TAŞINIR VE ALACAKLARININ HACZİ…….…….74

A. Bankaya Tahsile Verilmiş Kıymetli Evrakın Haczi……..……..74

B. Bankaya Rehnedilmiş Kıymetli Evrakın Haczi…….…..…75

C. Borçlunun Kiralık Kasada Bulunan Taşınır Mallarının Haczi…….……...76

D. Borçlunun Bankadaki Mevduatının Haczi…….……77

E. Borçlunun Bankadaki Müşterek Hesaplarının Haczi……...…80

a. Asıl Müşterek Hesap…….…81

b. İştirak Halinde Müşterek Hesap…….82

F. Borçlunun Bankadaki Cari Hesap Bakiyesinin Haczi……..84

§ 2. BANKA TEMİNAT MEKTUPLARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN HACZİ…….85

§ 3. BORÇLUNUN ŞİRKETLERDE VE KOOPERATİFLERDE BULUNAN HAK VE ALACAKLARININ HACZİ…….89

A. Anonim Şirketlerde Bulunan Hak ve Alacaklarının Haczi ……..…89

B. Limited Şirketlerde Bulunan Hak ve Alacaklarının Haczi……..…...93

C. Kollektif ve Komandit Şirketlerde Bulunan Hak ve Alacaklarının Haczi…….……..94

D. Adi Şirketlerde Bulunan Hak ve Alacaklarının Haczi…….…….……96

E. Kooperatiflerde Bulunan Hak ve Alacaklarının Haczi…….…..…..98

§ 4. BORÇLUNUN MÜSTAKBEL ALACAKLARININ HACZİ……...….99

§ 5. İİK'NIN 89. MADDESİNİNDEKİ DÜZENLEMENİN İLGİLİ DÜZENLEMELERLEKARŞILAŞTIRILMASI…….103

A. İİK m.89 ile İİK m.99 Hükümlerinin Karşılaştırılması ..…….103

B. İİK m.89 ile İİK m.120 Hükümlerinin Karşılaştırılması …….……107

C. İİK'nın 89. Maddesindeki Düzenlemenin 6183 sayılı Kanunun 79.Maddesi Hükmü İle Karşılaştırılması……..……109

SONUÇ…….……113

KAYNAKÇA…….…..116

ÖZET……127

ABSTRACT……..128

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Dpn.	: Dipnot
E.	: Esas
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararı
İİD	: İcra İflas Dairesi
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
Karş.	: Karşılaştırınız
K.	: Karar
m.	: Madde
MK	: Medeni Kanun

No	: Numara
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
vs	: ve saire
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

Bir borçlu hakkında icra takibi başlatılması halinde, borçlunun üçüncü kişilere karşı haiz olduğu alacak haklarının haczedilmesi borcun tahsili bakımından önem arz etmektedir.

Borçlunun elinde bulunan taşınır malların haczinde, icra müdürlüğü söz konusu taşınır veya taşınırlara doğrudan doğruya el koyduğundan, haczin etkisiz kalması gibi bir durum söz konusu olmamaktadır. Buna karşın, borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacakları için, İcra Müdürlüğü'nün söz konusu mala ve alacağa el koymak imkanı bulunmamaktadır.

Bu açıdan borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacaklarının haczinde, haczin etkisiz bırakılmasının önlenmesi için, bir muhafaza tedbiri olarak, İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesindeki kurallar düzenlenmiştir. İcra ve İflas Kanunu'nun söz konusu 89. maddesi, bu hususta İcra Müdürlüğü tarafından uygulanacak usulü ve alacaklının ve üçüncü kişinin başvurabileceği imkanları düzenlemektedir.

Çalışma konumuzu oluşturan İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesindeki düzenleme, 19.06.1932 tarih ve 2004 sayılı, 11.07.1940 tarih ve 3890 sayılı, 06.03.1965 tarih ve 538 sayılı, 25.11.1988 tarih ve 3494 sayılı ve 17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunlar ile değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerin, konunun önemine ve maddenin uygulanmasından kaynaklanan sıkıntıların varlığına işaret ettiği söylenebilecektir.

Çalışmamızda, bu düzenlemeyle öngörülmüş olan sistem, verimlilik, yeterlilik ve taraflar arasındaki menfaat dengesine uygunluk bakımından irdelenerek, özellikle Yargıtay kararlarına da yer verilmek suretiyle uygulamada yaşanan sorunlar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ MAL VE ALACAKLARININ HACZİ VE BİLDİRİLMESİ

§ 1. GENEL OLARAK

Borçlunun mallarının haczini isteme aşamasına gelmiş bulunan alacaklı, borçlunun yanında bulunan ya da adına tapuda kayıtlı bulunan mallarının dışında, üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait mal, hak ve alacaklarının da haczedilmesini isteyebilir. Üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait bu mal, hak ve alacaklar; ya para, banknot, hamiline ait senet, poliçe, cirosu kabil diğer senetler, altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyler niteliğindedir, ya da kıymetli evraka bağlı olmayan alacak, diğer talep hakları ve belirtilen kıymetli şeyler dışında taşınır mal niteliğindedir. Uygulamada sıkça karşılaşılan ve alacaklının, borçlunun malvarlığına etkili bir şekilde el uzatmasını sağlamak amacı ile kabul edilmiş olan[1] "alacaklar ve üçüncü şahıs elinde haczedilen mallar hakkında" başlığı taşıyan İİK m.89'da, borçlunun üçüncü kişideki kıymetli evraka bağlanmamış olan hak ve alacakları ile taşınır mallarının haczi konusu düzenlenmiştir. Bu maddede hangi alacaklar ve malların haczinin söz konusu olduğu ve haciz kararı sonrası işlemlerin nasıl yapılacağı belirlenmektedir.

İİK m.89'da; "borçlunun üçüncü kişilerdeki hamiline ait olmayan ve cirosu kabil bir senede müstenit bulunmayan alacaklar" olarak ifade edilmişse de,

[1] Postacıoğlu, İlhan, İcra Hukuku Esasları, 1982, s. 451

bir kıymetli evrak türü olan "nama yazılı senetler" burada öngörülmemiş olmasına rağmen, bunların da maddenin kapsamına girdiğini kabul etmek gerekir.[2]

İİK. m. 89/I'de ve m. 88/I'de olduğu gibi sadece hamiline ve emre yazılı senetler belirtilmek suretiyle, nama yazılı senetlerin bu maddenin kapsamı dışında bırakıldığı izlenimi uyanmaktadır. Ancak, kıymetli evrak kavramının, hakkın senede bağlı olduğu ve senetsiz devir ve tasarrufun mümkün olmadığı senetler şeklindeki tanımı ve kıymetli evrakı düzenleyen TTK. m. 557, 558, 559, 567, 568. maddeleri karşısında, aynı tanımlamaya giren nama yazılı senetlerin haczinin de hamiline ve emre yazılı senetler gibi İİK m.88'e göre yapılması gerektiği kabul edilmektedir. Başka bir ifadeyle, nama yazılı kıymetli evrakta da, hak senede kesin olarak bağlı ve kural olarak, senetle birlikte olmaksızın hakta haciz de dahil tasarruf imkansız olduğundan, nama yazılı senetlere bağlı hakların haczi, ya borçlu yanında senetlerin fiilen görülmesi ve el konulması (İİK m. 88/I) ya da mülkiyeti borçluya ait senetleri vedia, rehin, ariyet olarak veya vekaleten yahut intifa hakkı sahibi sıfatıyla elinde bulunduran üçüncü kişilerin yokluğunda haciz kararı alarak ve ayrıca tedbir niteliğinde, bu haczin üçüncü kişiye ihbarnamesi ile mümkündür.[3] Nitekim Yargıtay, çeşitli içtihatlarında, kambiyo senetlerinin ve anonim şirket hisse senetlerinin, 89. maddeye göre üçüncü kişi senet borçlusuna haciz ihbarnamesi gönderilerek haczedilemeyeceğini, senetlerin fiilen haczedilip,

[2] Uyar, İcra Hukukunda Haciz, Manisa 1990, s.299

[3] Domaniç, Hayri**,** Kıymetli Evraka Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabiliyeti, BATİDER, 1970, C.V, s.4, s. 757

muhafaza altına alınması suretiyle yani İİK m. 88 uyarınca haciz edilebileceğini belirtmiştir.[4]

İİK m.89'da öngörülen talep hakkı, bir şeyin edasına ilişkin talep hakkıdır.[5] Örneğin; iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerden doğan alacaklar, bu maddeye göre haczedilebilir. Mülkiyeti muhafaza koşulu ile yapılan satışta, satıcının alacaklısı, satıcıda olan ve henüz ödenmemiş bulunan semen alacağı için 89. maddeye göre alıcı üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilmesini sağlayabilir.[6]

Anonim şirketlerde payın hisse senedine bağlanması zorunluluğu bulunmamaktadır. Şayet pay, hisse senedine bağlanmazsa çıplak pay olarak adlandırılır ve bu payın hisse senedi gibi devri, rehnedilmesi, üzerinde intifa hakkı tanınması ve haczi mümkündür. İİK m.89'da öngörülen "sair bir talep hakkı" deyimine, borçlunun bir anonim şirketteki çıplak payı da dahildir.[7]

---

[4] "İİK m.89/I hükmü, hamiline ait olmayan ya da ciro edilebilen bir senede dayanmayan alacak yada borçlunun üçüncü kişi elindeki başka bir taşınır malının haczedilmesi durumunda, icra memurunun borçlu olan gerçek yada tüzelkişiye haciz bildirimi gönderebileceğini belirlemiştir. İİK m.89'da ise, ciro edilebilen senetlerin icra dairesinde saklanacağı belirtilmiş ve m.90'da bu gibi alacakların tahsilinin icra dairesince yapılacağı açıklanmıştır. Buna göre, bir çek için İİK m.89'a dayanılarak haciz bildirimi gönderilemez. Yasanın buyurucu nitelikteki bu hükümlerine aykırı işlemler nedeniyle, İİK m.16/son gereğince her zaman şikayet yoluna başvurulabilir." Yargıtay 12. HD. 24.05.1978 T. 1978/4666 E. 1978/4766 K., aynı doğrultuda, Yargıtay 12. HD. 18.03.2003 T. 2003/2563E. 2003/5668K., 08.03.2005 T. 2005/351E. 2005/4722K., 01.11.2004 T. 2004/18478E. 2004/22744K. sayılı kararlar (www.kazancı.com)

[5] Üstündağ, Saim, İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 2000, s.238

[6] Uyar, Talih, İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Bası, 1994, s. 37

[7] Yargıtay 12. HD. 12.5.2000 T., 6490/7804 (YKD 2001/2 s.219), Yargıtay 12. HD. 01.11.2000 T. 15261/16351 (YKD 2001/3 s.376)

Üçüncü kişi yedinde bulunan borçluya ait taşınır mallar, İİK m.89'a göre haczedilebilir. Üçüncü kişinin taşınmaz malları ise, bu madde kapsamına dahil olmamakta, bu halde haciz İİK m.91 uyarınca tapu siciline şerh vermek suretiyle gerçekleşmektedir.

Borçlunun maaş ve ücreti de üçüncü kişideki bir alacağı niteliğindedir. Ancak borçlunun maaşı ve ücretinin haczedilmesi İİK m.89 kapsamında gerçekleşmemektedir. İcra İflas Kanununda, maaş ve ücret haczi, 355 ve 356.maddelerde düzenlenmiş olup, maaş, ücret haczi için farklı bir usul, 89.maddeye göre daha basit kurallar öngörülmüştür.[8]

Borçlunun ücretini haczeden icra müdürlüğü, borçlunun işverenine durumu yazılı olarak bildirir. Borçlunun ücretinin kural olarak, İİK m.83/II uyarınca dörtte birinin haczedildiği, borçlunun aldığı ücret miktarının en geç yedi gün içinde icra müdürlüğüne bildirilmesi ve borç bitinceye kadar haczedilen ücret tutarının borçlunun ücretinden kesilip, icra müdürlüğüne gönderilmesi işverene ihtar olunur. İİK m.356/I uyarınca, bu ihtarın gereğini yerine getirmemiş olan işverenin borçlunun ücretinden keserek göndermediği para, ayrıca mahkeme hükmüne gerek kalmaksızın, icra müdürlüğü tarafından haczedilen ücret miktarı işverenden alınır. Ayrıca, İİK m.355 ve 356 hükümlerine aykırı hareket eden işverenler hakkında İİK m.367'de ceza kovuşturması yapılacağı hükme bağlanmıştır. Maaş ve ücret hacizlerinde, İİK m.89 uygulama alanı bulmasa da, takip alacaklısı, işverenin borçlunun maaş veya ücreti hakkındaki beyanının doğru

[8] Akın, Levent, Maaş ve Ücret Haczi, AÜHFD, 1995, c.45 s.1-4, s.338; Çelik, Nuri, İş Hukuku Dersleri, 14.Bası, İstanbul 1998, s.125; Süzek, Sarper, İş Hukuku, 2.Bası, İstanbul 2005, s.303

olmadığını ispat etmek ve onu, ceza ve tazminata mahkum ettirmek maksadıyla, İİK m.89/IV uyarınca icra mahkemesine başvurabilecektir.[9]

§ 2. ALACAK HACZİNİN YAPILMASI

Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacak kavramına maaş veya ücreti, borçlunun bir bankadaki mevduatı, üçüncü kişiye ödünç vermiş olduğu para, satmış olduğu malın satış bedeli, kiraladığı taşınmazın kira bedeli, borçlunun bir şirketteki kar veya tasfiye payı, taraf bulunduğu cari hesap sözleşmesinde diğer taraftan alacaklı olduğu hesap bakiyesi örnek olarak gösterilebilir. Uygulamada İcra ve İflas Kanunu'nun 89.maddesinin işletilmesinde en çok karşılaşılan durum, borçlunun bankalardaki mevduatının haczidir. Borçlunun üçüncü kişideki alacağı, takip alacaklısının soyut iddiası[10] üzerine, icra müdürlüğü tarafından haczedilir. Şöyle ki; söz konusu alacağın haczedilmesi için borçlunun hangi kişide alacağının olduğunun bilinmesi gerekir. Borçlunun üçüncü kişideki alacağı; borçlunun mal beyanında bulunması ile üçüncü kişideki alacağını mal beyanında belirtmesi veya alacaklının bunu iddia etmesi ile ortaya çıkar. Alacaklının, borçlunun üçüncü kişideki alacağı olduğunu iddia etmesi üzerine, icra müdürü haciz iradesini açıklar, alacağın haczedildiğini haciz tutanağına geçirir ve bu suretle alacak haczedilmiş olur. İcra müdürünün, alacaklının iddia ettiği alacağın gerçekten var olup olmadığını araştırma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

İİK m.89'a göre, borçlunun üçüncü kişideki alacakları, icra memurunun haciz iradesini açıklaması ile haczedilmiş olur. Ayrıca üçüncü kişiye durumun

[9] Kuru, Baki, İcra ve İflas Hukuku, C. I,İstanbul 1990, s.769

[10] Akyazan, Sıtkı, İcra ve İflas Kanunundaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerine İnceleme, Ankara 1965, s.67

bildirilmesi, haczin tamamlanmasını etkilememektedir. Bu bildirim, İcra ve İflas Kanununun öngördüğü bir koruma tedbiridir.[11] Borçlunun üçüncü kişideki alacakları, talep hakları ya da taşınır malları haczedilince, haczin ayrıca borçluya da bildirilmesi gerektiği İİK m.103 ve İcra ve İflas Yönetmeliği m.45'de düzenlenmiştir. Ancak haciz, bu bildirimden önce icra memurunun haciz iradesini açıklaması ile tamamlanmış olduğundan, üçüncü kişideki alacağın haczedildiği hususunun borçluya bildirilmesi, sadece İİK m.103 gereğince hacizden sonra yapılan bir işlem niteliğindedir. Haczin tamamlanmış sayılması için üçüncü kişiye birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ edilmiş olması zorunlu değildir.[12] Üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilmesi, bankadaki mevduatın borçluya ödenmesini önleyen bir muhafaza tedbiridir.[13]

Ayrıca, İİK m.106/II uyarınca, borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağı taşınır hükmünde olduğundan, borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarının taşınmaz

[11] Arslan, Ramazan, Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi (Dr. Recai Seçkin'e Armağan), s.82; Ansay, Şakir, İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1960, s.79; Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.238

[12] Yargıtay HGK. 01.12.1999 T. 12-1003/11017; Yargıtay 12. HD. 07.04.1999 T. 3833/4357 sayılı kararında; "Haciz tutanağı İcra Dairesinde düzenlenir ve haczi yapan memur, alacaklı ve borçlu tarafından imza edilir. Bu işlemlerin tamamlanması ile borçlunun bankadaki mevduatı haczedilmiş olur. Haczin tekemmülü için bankaya İİK`nun 89. maddesi gereğince haciz ihbarnamesinin de ayrıca tebliğ edilmiş olması şart değildir. İİK`nun 88. maddesinin üst başlığında da açıkça belirtildiği gibi, bankaya haciz ihbarnamesi gönderilmesi, bankadaki mevduatın borçluya ödenmesini önleyen bir muhafaza tedbiridir. Borçlunun bankada mevduatı varsa, bankaya gönderilen haciz yazısı birinci haciz ihbarnamesindeki şartları ihtiva etmese bile geçerli ve yeterli olup, borçlunun mevduatı haczedilmiş sayılır." denmiştir.

[13] Kuru, İcra İflas Kanunun 89.Maddesinde Yapılan Değişiklikler", İktisadi Kalkınma Vakfı Yayını, İstanbul 2004, s. 28

mallardan daha önce haczedilmesi gerekir.[14] Ancak borçlunun üçüncü kişide bulunan alacağı ile diğer taşınır mallarından hangisinin daha önce haczedilmesi gerektiğine, özellikle İİK m.85/VI hükmünü dikkate almak suretiyle icra müdürü karar vermelidir. İcra müdürü, bu nitelikte bir alacak ile diğer taşınır mallar arasında haciz bakımından bir sıra belirlerken; İİK m.85/VI hükmüne göre tarafların menfaatlerini bağdaştırmakla yükümlü olduğundan, üçüncü kişide bulunan alacakların haczi bakımından öngörülen prosedürle diğer taşınır malların haczi için öngörülen prosedürü dikkate almalı, hangi prosedür daha basit, çabuk, ucuz ve tarafların menfaatine uygunsa, buna göre hareket etmelidir.[15]

Öte yandan, icra müdürü haczedilmesi istenen hak ve alacağın İİK m.82 gereğince haczedilmemesi gereken haklardan olduğunu ileri sürerek, kendiliğinden birinci haciz ihbarnamesi göndermekten kaçınamaz.[16] Yine kendisine birinci haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişi de nezdinde bulunan borçluya ait paranın yasalar gereği haczedilemeyeceğini belirterek bu parayı takip dosyasına ödemekten kaçınamaz.[17]

---

[14] Kuru, İcra İflas Hukuku El Kitabı, 2006, s.371; Aslan, Kudret, Hacizde Sıra, AÜHFD, 2005 C. 54 S.2, s.296

[15] Aslan, s.296

[16] "89 ihtarına konu olacak ortağın şirketteki yeni pay alma hakkı ve alacaklarının İİK m.82'de belirtilen mutlak haczi caiz olmayan mallardan bulunması nedeniyle, icra dairesinin kendiliğinden 89/1 ihbarı çıkarılması talebini red etme yetkisi yoktur. Merci kararında sözü edilen hususlar ancak 89/1 tebliği üzerine bu tebliğe muhatap olacak üçüncü kişi tarafından ileri sürülecek hususlardır" (Yargıtay 12. HD. 06.04.1995 T. 5213/5151 Uyar, Şerh, V.C., s.7605)

[17] Uyar, Şerh, V.C., s.7605

§ 3. BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ

A. Birinci Haciz İhbarnamesinin İçeriği

Birinci haciz ihbarnamesinin içeriği İcra ve İflas Kanunu m.89 ve İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m.42'de düzenlenmiştir.[18],[19] Buna göre; birinci haciz ihbarnamesine; haciz ihbarnamesini gönderen icra müdürlüğünün adı ve numarası ile dosya numarası, üçüncü kişinin adı ve adresi, alacaklının ve borçlunun kimliği ve adresleri yazılır.

Haczedilen paranın miktarının haciz ihbarnamesinde gösterilmesi gerekir. Başka bir ifadeyle, haciz ihbarnamesinde haczin neye taallûk ettiği ve ne kadarının haczedildiğinin yazılı olması gerekir. Aksi halde, borcun, yedi gün

[18] Madde 42- Bu ihbarname, borçlunun hamiline ait olmayan veya ciro edilebilen bir senede dayanmayan alacak veya diğer bir talep hakkının veya üçüncü kişi elindeki taşınır bir malın haczi halinde, üçüncü kişiye gönderilir. Bu ihbarname, dosya numarasını; üçüncü kişinin adını, soyadını ve adresini; alacaklının, borçlunun, varsa vekillerinin adını, soyadını ve adreslerini; alacak tutarı ile faiz ve giderler; haczin neye ilişkin olduğu; haczin hangi miktar için yapıldığı hakkındaki bilgileri içerir. Ayrıca, üçüncü kişinin alacak tahsil edilinceye kadar borcunu yalnız icra dairesine ödemesi gerektiği; borçluya yapılan ödemenin geçerli olmayacağı veya hacizli malı ancak icra dairesine teslim edebileceği; malı borçluya vermemesi, aksi halde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağı ihtarını içerir. Bu ihbarname, üçüncü kişinin borcu olmadığı veya malın elinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş; mal istihlak edilmiş, kusuru olmaksızın telef olmuş, malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiası varsa, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak itirazda bulunabileceği ihtarını da içerir. Bu ihbarname ile İcra ve İflas Kanunun 89. maddesinin iki, üç, dört ve beşinci fıkraları hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir.

[19] İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği'nin haciz ihbarnameleri ile ilgili maddeleri, 4949 sayılı Kanun ile 89. maddede yapılan değişikliğe paralel olarak değiştirilmiştir. Buna göre; İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m. 42'de, birinci haciz ihbarnamesi; İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m. 43'te, ikinci haciz ihbarnamesi; İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m. 44'te, üçüncü haciz ihbarnamesi düzenlenmiştir.

içinde itiraz etmeyen üçüncü kişinin zimmetinde sayılmasına imkan yoktur.[20]

Takip alacaklısının alacağının, faiz ve masrafları ile birlikte miktarının gösterilmesi gerekir. Birinci haciz ihbarnamesinde, İİK'nın 89. maddesinin 2,3 ve 4 üncü fıkra hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir. Birinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye, alacak tahsil edilinceye kadar borçluya olan borcunu yalnız icra müdürlüğüne ödeyebileceği, borçluya yapılacak ödemenin geçerli olmayacağı, aksi halde borcu icra müdürlüğüne tekrar ödemek zorunda kalacağı, borcu olmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise, durumu birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra müdürlüğüne yazılı veya sözlü olarak bildirmesi gerektiği, aksi halde borcun zimmetinde sayılarak borcu icra müdürlüğüne ödemek zorunda kalacağı ihtar olunur.

Üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinin, İİK. 89/I'de öngörülen unsurları içermemesi halinde, üçüncü kişinin İİK m.89'a göre tazminat sorumluluğu doğmaz.[21] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, bir kararında, haciz ihbarnamesini gönderen icra müdürlüğünün dosya numarasını içermeyen haciz ihbarnamesinin geçerli olmayacağı yönünde karar vermiştir.[22]

İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m.39 uyarınca, birinci haciz ihbarnamesinde haczin neye ilişkin olduğunun ve ne kadarının haczedildiğinin belirtilmesi gerekmektedir. Bu hükmün yorumlanması hususunda doktrinde farklı

[20] Kuru, Baki, El Kitabı, s.407

[21] Uyar, Haciz, s.301

[22] Yargıtay HGK. 29.09.2004 T. 12-455/455K. (www.kazancı.com)

görüşler savunulmuştur. Bir görüşe[23] göre, İİK Yönetmeliğinde belirtilen haciz ihbarnamesinde, "haczin neye ilişkin olduğunun" bildirilmesi koşulunu fazla sert yorumlamamak gerekir. Zira takip alacaklısının, borçlunun üçüncü kişideki alacağının miktar ve niteliğini tam olarak bilmesi mümkün değildir. Diğer görüşe[24] göre ise, hem takip konusu alacağın miktarı, hem de üçüncü kişi nezdinde varlığı iddia edilen alacağın miktarının gösterilmesi gerektiği yönündedir. Bu görüşe göre, takip borçlusunun alacağın ne miktarı için halen tasarruf yetkisini haiz olduğunun tespiti ancak bu şekilde mümkün olmaktadır. Yargıtay ise, borçlunun üçüncü kişideki alacağının miktarı net, belirli olmasa da üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinin geçerli olduğu, İİK m.89'a dayanan haciz ihbarnamesinin üçüncü kişilere tebliği sırasında üçüncü kişi nezdindeki borçlu alacağının belli ve muayyen olması gerekeceğine dair kanunda bir hüküm bulunmadığından, ihbarnamede alacak tutarının belli edilmesinin yeterli olacağı görüşündedir.[25]

Kanaatimizce, Yönetmelikte düzenlenen haczin neye ilişkin olduğunun belirlenmesi gerekeceğine ilişkin bu hükmün sert bir şekilde yorumlanmaması gerekir. Zira böyle bir gereklilik, Kanun ile öngörülmediği gibi, alacaklı bakımından da alacaklıya borçlunun üçüncü kişi nezdindeki alacağı bilme ve bildirme yükümlülüğü getirmektedir. Diğer taraftan, bu hükmün sert bir şekilde yorumlanması, uygulamada ciddi sıkıntılara yol açabilecektir. Genellikle

[23] Uyar, Talih, Kıymetli Evraka Bağlanmamış Alacaklarının Haczi, s. 217, Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.98

[24] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.452, Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.241

[25] Yargıtay 12. HD 15.05.2001 T. 2001/6372 E. 2001/8574 K., Yargıtay HGK 24.10.1969 T. 969/İİD 492-1049 (Uyar, Şerh, V.C., s.7608)

alacaklılar, icra müdürlüğünden takip borçlusunun herhangi bir hukuki ilişki içinde olduğunu tahmin ettiği üçüncü kişilere haciz ihbarnamesi gönderilmesini talep etmektedir.

İİK m.89'a göre üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi tebliğ edilmeden borçlunun, alacaklı bulunduğu üçüncü kişiye doğrudan doğruya haciz işlemine başlanılamaz.[26] Haciz işlemine başlanırsa, üçüncü kişi bu işleme karşı şikayette bulunabilir. Esasen, haciz, takibin kesinleşmesinden sonra alacaklının talebi üzerine icra müdürlüğü tarafından borçlunun mallarına hukuken el konulması yönündeki iradenin açığa vurulması ile gerçekleşmekte[27] olduğundan, borçlunun üçüncü kişideki mal ve alacağı da bu andan itibaren haczedilmiş olacaktır. Ancak, üçüncü kişide bulunan ve borçlunun mal varlığına dahil olan mal ve alacakların haczine ilişkin etkiler üçüncü kişiye haciz ihbarnamesinin tebliği ile doğmaktadır.[28]

B. Birinci Haciz İhbarnamesinin Hukuki Niteliği

İİK m.88'in üst başlığı "mahcuz malları muhafaza tedbirleri"dir. Doktrinde hakim görüş, haciz ihbarnamesinin bir muhafaza tedbiri olarak görülmesi gerektiği yönündedir.[29] Gerçekten, borçlunun üçüncü kişideki alacağı; borçlunun mal beyanında bulunurken üçüncü kişideki alacağını belirtmesi veya alacaklının bunu iddia etmesi üzerine ortaya çıkmaktadır. Takip alacaklısının,

---

[26] Yargıtay 12. HD. 20.02.1986 T. 1986/8352E. 1987/1982K. sayılı kararı (Uyar, Şerh, V.C., s.7609)

[27] Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.147

[28] Ayrıntılı açıklama için bkz. aşağıda Bölüm § 4

[29] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.83; Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.272; Kuru, El Kitabı, s.406

iddiası üzerine , icra müdürü haciz iradesini açıklar, alacağın haczedildiğini haciz tutanağına geçirir ve alacak haczedilmiş olur. İcra müdürünün, alacaklının iddia ettiği alacağın gerçekten var olup olmadığını araştırma yükümlülüğü yoktur. Üçüncü kişi ile borçlunun anlaşıp alacaklının koydurmuş olduğu haczi etkisiz bırakmalarına karşı bazı tedbirlerin alınması gerektiği kuşkusuzdur.[30] İİK m.89'un esas fonksiyonu, alacaklının üçüncü kişideki alacağının tahsil edilmesine imkan sağlanması ve haczin etkisiz bırakılmasının önlenmesi ve üçüncü kişinin haklarının korunması olduğundan, birinci haciz ihbarnamesinin bir muhafaza tedbiri olduğunun kabulü gerekir.

C. Birinci Haciz İhbarnamesinin Gönderilmesinde Yetkili İcra Müdürlüğü

Üçüncü kişinin takibin yapıldığı icra müdürlüğünün bulunduğu ilçe sınırları (yetki çevresi) içerisinde bulunması halinde, haciz ihbarnamesi takibin yapıldığı yer icra müdürlüğü tarafından düzenlenmekte ve tebliğe çıkarılmaktadır. Üçüncü kişi, takibin yapıldığı icra müdürlüğünün bulunduğu ilçe sınırları dışında ise, haciz ihbarnamesinin takibin yapıldığı yer icra müdürlüğü tarafından mı, yoksa istinabe yolu ile mi üçüncü kişiye gönderilmesi gerektiği hususu bazı tartışmalara yol açmıştı. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 28.12.1968, 25.03.1969 ve 05.01.1970 tarihli mütalaalarında haciz ihbarnamesinin istinabe yoluyla gönderilmesi gerektiği, İİK m.79/2 uyarınca, haczolunacak mallar başka yerde ise, haczi, malların bulunduğu yer icra müdürlüğü yapacağından, üçüncü kişi, hangi yerde ise, istinabe olunan o yer icra müdürlüğünce haciz

[30] Kuru, El Kitabı, s.403

ihbarnamesinin tebliğ edilmesinin, kanunun lafzına ve amacına uygun olacağı belirtilmiştir.[31] Ayrıca, haciz ihbarnamesini takibi yapan icra müdürlüğünün göndermesi halinde, üçüncü kişinin kanunen yükümlü olduğu masraflara katlanmak zorunda olduğu ifade edilmiştir. Gerçekten de, esas takibi yapan icra müdürlüğü tarafından haciz ihbarnamesinin gönderilmesi halinde, üçüncü kişi, haciz ihbarnamesine karşı vereceği cevabı göndermek için bir masrafa katlanmak zorunda kalmaktadır. Ancak yine de, kanaatimiz, masrafa katlanma zorunluluğu karşısında, istinabe olunan yer icra müdürlüğünce haciz ihbarnamesinin gönderilmesi usulünün uygulamada pratik olmayacağı yönündedir.

D. Haciz İhbarnamesinin Kanuni Şartları İhtiva Etmemesinin Sonuçları

İcra Müdürlüklerinde Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanmış matbu haciz ihbarnamesi örnekleri bulunmaktadır.[32] Ancak buna rağmen, uygulamada üçüncü kişilere bildirimin basılı matbu haciz ihbarnameleri yerine, kanuni şartları tam olarak taşımayan müzekkereler yazılmak suretiyle haczin yapıldığı görülmektedir.

Bu şekilde kanunun aradığı unsurları ve ihtarları içermeyen yazılarla yapılan bildirimlerin kanunun tayin ettiği sonucu meydana getirmesi mümkün değildir.[33]

---

[31] Adalet Bakanlığı, Mütalaa ve Tamimler, Ankara 1974, s.256-259; Adalet Bakanlığı, Mütalaa ve Tamimler, Ankara 1976, s.324

[32] Yönetmelik m.39, Örnek No:59

[33] Karş. "Borçlunun bankada mevduatı var ise, bankaya gönderilen haciz yazısı İİK m.89'da yazılı birinci haciz ihbarnamesindeki şartları ihtiva etmese bile geçerli ve yeterli olup, borçlunun mevduatı haczedilmiş sayılır. Haciz yazısını alan banka, borçluya ödeme yapamaz. Haciz

Eğer üçüncü kişide takip borçlusuna ait bir para mevcutsa, haciz ihbarnamesi kanunen gereken şartları ihtiva etmese bile, süresinde itiraz edilmezse, alacak, üçüncü kişinin ihbarnameyi tebellüğ ettiği anda, takip borçlusuna borçlu olduğu miktar ölçüsünde haczedilmiş olur.[34] Örneğin "takip borçlusunun nezdinizdeki alacağı" şeklinde bir ifadenin yer aldığı haciz ihbarnamesinden alacağın ne kadarının haczedildiği anlaşılmadığından, üçüncü kişinin böyle bir ihbarnameye süresi içinde cevap vermemesinin tek yaptırımı onun takip borçlusuna karşı zimmetinde bulunan miktar ile sorumlu olmasıdır.[35]

Üçüncü kişi nezdinde takip borçlusuna ait mal, alacak veya hak bulunmuyorsa, üçüncü kişinin itiraz etmemesinin, borcun zimmetinde sayılması sonucunu doğurması mümkün değildir.[36] Zaten haciz ihbarnamesinin kanunen gerekli kayıtları ihtiva etmesi kuralı, üçüncü kişi lehine konulmuş bir kuraldır. Şu halde, bu kurala uyulmamış olmasına dayanılarak üçüncü kişi aleyhine durum

---

müzekkeresini alan bankanın, takip borçlusuna ait mevduatı icra dairesi yerine mevduat sahibine yada başka birisine ödemesi hali, takip alacaklısına karşı sorumluluğunu gerektirmektedir." Yargıtay 11HD 02.12.2003 2003/4514E. 2003/10390K. Süphandağ, Yavuz, İcra ve İflas Hukukunda Uygulamalar Ankara 2006, s.247) ; Kuru, Alacakların Haczi, s.24, "Borçlunun bankada mevduatı varsa bankaya gönderilen haciz yazısı, birinci haciz ihbarnamesindeki şartları ihtiva etmese dahi geçerli ve yeterli olup, borçlunun mevduatı haczedilmiş sayılır. Haciz tebliğ yazısını alan banka, artık borçluya ödeme yapamaz. Sadece icra dairesine ödemede bulunabilir. Borçlunun bankada mevduatı yok ya da borca yeterli değilse, işte o zaman haciz yazısı ile 89/1 ihbarnamesi arasında arasındaki özellik ortaya çıkar. Bir başka deyişle, bankada mevduatın bulunmaması halinde İİK m.89'daki koşulları taşımayan haciz yazısı ile anılan maddedeki sonuçlar doğmaz ve borç bankanın zimmetinde sayılamaz." (Yargıtay 12. HD. 07.04.1999 T., 1999/3833E. 1999/4357K. ve Yargıtay HGK. 01.12.1999 12/1003-1017 K.)

[34]Yavaş, Murat, Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, İstanbul 2005 s.38

[35] Yavaş, s.23

[36] Akyazan, s.66

yaratılmasının mümkün olmayacağı açıktır.[37] Kanunen gerekli şartları ihtiva etmeyen haciz ihbarnamesinin üçüncü kişiler aleyhine sonuç doğurması halinde, bu durum, ihbarnamenin içeriğini düzenleyen kanun hükmüne de aykırı olacaktır. Ancak yine de kanuni şartları ihtiva etmeyen haciz ihbarnamesine karşı şikayet yoluna başvurulması ve aynı zamanda süresinde itiraz edilmesinin daha güvenli bir hareket tarzı olacağı savunulmuştur.[38]

§ 4. HACİZ İHBARNAMESİNİN ETKİLERİ

A. Üçüncü Kişi Bakımından Etkileri

Haciz, takibin kesinleşmesinden sonra alacaklının talebi üzerine icra müdürlüğü tarafından borçlunun mallarına hukuken el konulması yönündeki iradenin açıklanması ile gerçekleştiğinden,[39] borçlunun üçüncü kişideki hak ve alacağının haczi de bu andan itibaren gerçekleşmiş olacaktır. Ancak, üçüncü kişide bulunan ve borçlunun mal varlığına dahil olan mal, alacak ve hakların haczine ilişkin etkiler, üçüncü kişiye haciz ihbarnamesinin tebliğ edilmesi ile doğacaktır. Üçüncü kişideki alacakların haczedilmesi anı ile haczin üçüncü kişi bakımından etkilerini doğurmaya başlayacağı an farklılık göstermektedir.

Haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişinin artık borçluya ödeme yapmaması gerekmektedir. Zira üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren icra müdürlüğüne karşı sorumluluk altına girmektedir. Başka

[37] Açıkgöz, Ali Nevzat, "Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Menkul Mal ve Alacaklarının Haczi, Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara 1989, s.19; Yavaş, s.39

[38] Yavaş, s.23; Açıkgöz, s.18

[39] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.147; Yavaş, s.41

bir ifadeyle, haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişinin takip borçlusuna olan borcu sona ermemekte, bu borcu icra müdürlüğüne ödeme yükümlülüğü altına girmektedir. Üçüncü kişi, takip borçlusuna ödemede bulunacak olursa, yapacağı ödeme, takip alacaklısına karşı hükümsüz olur ve icra müdürlüğüne yeniden ödeme yapmak zorunda kalır. Bu halde, takip borçlusuna üçüncü kişi tarafından yapılacak bir ödemenin istirdat davasına konu teşkil etmesi mümkün değildir, zira, istirdat davası açılması için gerekli şartların gerçekleştiği söylenemeyecektir. İstirdat davası açabilmek için, öncelikle üçüncü kişinin borçlu olmadığı bir parayı cebri icra tehdidi altında ödemek zorunda kalmış olması gerekmektedir.[40]

Haciz ihbarnamesinin tebliğ edilmesinin diğer bir etkisi de, üçüncü kişiye beyanda bulunmak üzere tanınan yedi günlük sürenin işlemeye başlamasıdır.

Haciz ihbarnamesin üçüncü kişi bakımından bir başka etkisi, haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişinin bilgi verme yükümlülüğünün de başlamasıdır. Uygulamada, üçüncü kişi konumunda genellikle bankalar yer almaktadır. Bankaların haciz ihbarnamesine cevap verme yükümlülüğü kapsamında "banka sırrı" kavramına değinmek yerinde olacaktır. Banka sırrı kavramı, Bankacılık Kanununda tanımlanmamıştır. Bankaya emanet edilen sır, banka ile müşterisi arasındaki sözleşmeye dayanan sırdır. Bankacılık faaliyeti, müşteri olarak adlandırılan gerçek ve tüzelkişilere yönelik sürekli bir faaliyet türü olduğu için bu işi gören kişiler bakımından meslek niteliğindedir ve banka sırrı meslek sırrı anlamına gelmektedir.[41] Banka, banka sırrı olduğu gerekçesiyle haciz

[40] Erdoğan Hasan, Borçtan Kurtulma Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, Ankara 1990, s.479; Kuru, Baki, İcra İflas Hukuku, İstanbul 1988, C. I, s.566

[41] Taşdelen, Servet, Bankalar Kanunu Şerhi, Ankara 2002, s.652; Kaplan, İbrahim, Banka Gizliliği

ihbarnamesine cevap vermekten kaçınamaz.[42] İİK m.367 uyarınca, her gerçek ve tüzel kişi, icra ve iflas müdürlüklerinin borçlunun mevcudu konusunda isteyeceği tüm bilgi ve belgeleri derhal vermeye mecburdur.[43] Bankanın veya hesap sahibinin sırrı ancak kanunun açıkça yetkili kıldığı mercilere açıklanabilir. Bankaların, bankanın ve hesap sahibinin sırrı hakkında açıklamada bulunma yükümlülükleri, ilgili mercilerin yetkileri dahilinde sordukları soruların cevaplandırılması ile sınırlıdır.[44]

B. Takip Borçlusu Bakımından Etkileri

Haciz ile haczedilen malın mülkiyetini haiz borçlunun mal üzerindeki tasarruf yetkisi sınırlanmaktadır. Fakat borçlunun haczedilen mal üzerindeki mülkiyet hakkı devam etmektedir.[45] Bu nedenle haczedilen malın fayda ve hasarı borçluya aittir.[46] Tasarruf yetkisinin sınırlanmasına karşın, takip borçlusu, üçüncü kişideki alacağı veya taşınır malı üzerinde tasarrufta bulunursa, İİK m.86 uygulama alanı bulacaktır. Bu madde hükmü uyarınca, iyi niyet kurallarına aykırı olarak mahcuz taşınır mal üzerinde üçüncü kişinin iktisap ettiği haklar, alacaklının hacizle o mala taalluk eden haklarını ihlal ettiği nispette batıldır. İİK m.277 ve devamında düzenlenen iptal davaları da aynı temel anlayışa dayalıdır. Tasarruf

---

Bankanın Sır Saklama Borcu, BATİDER, 1990, C. XV, s.3

[42] Taşdelen, s.664; Kuru, Değişiklikler, s.28

[43] Kaplan, İbrahim, Banka Sözleşmeleri Hukuku, C. I, Ankara 1996, s.72

[44] Yavaş, s.44

[45] Uyar, Haciz, s.3; Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.317

[46] Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan, İİK Şerhi, 2.C., Ankara 2007, s.2582

yasağı ile haciz hakkı sahibinin menfaati korunmak istendiğine göre, haczin konusunun taşınır mal ya da alacak olması önem arz etmemektedir.[47]

Takip borçlusu, alacaklının ve icra müdürünün izni olmaksızın o mal üzerinde tasarrufta bulunamaz, aksi halde takip borçlusunun "muhafaza görevini kötüye kullanma" başlığı altında düzenlenmiş olan TCK m.289/1[48] uyarınca cezai sorumluluğu söz konusu olacaktır.

Hacizli mal borçlu tarafından üçüncü kişiye devredilmiş ise, bu devir işlemi, diğer bir ifadeyle tasarruf, alacaklı yönünden geçersiz olup, alacaklı dışındaki kişiler yönünden geçerlidir. Alacaklı devir yapılmamış gibi o mal veya alacak hakkında icraya devam eder. Herhangi bir nedenle haczin kalkması halinde, bu tasarruf tamamen geçerli hale gelir. Malın satılıp borcun ödenmesinden sonra arta kalan para olursa, para, hacizli malı devralmış olan üçüncü kişiye iade edilir. Ancak, borçlunun izinsiz yaptığı tasarruflar nedeniyle iyiniyetli üçüncü kişilerin hacizli mal üzerinde kazandığı haklar saklıdır.[49] Burada üçüncü kişinin kötü niyetini kanıtlama görevi, haciz sahibi alacaklıya düşer.[50]

---

[47] Muşul, Timuçin, Teorik ve Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku-C.I, İstanbul 2001, s. 484; Yavaş, s.53

[48] TCK m.289/1; "Muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan rehinli veya hacizli mal üzerinde teslim amacı dışında tasarrufta bulunan kişi üç aydan iki yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Kişinin bu malın sahibi olması halinde verilecek ceza yarı oranında indirilir."

[49] Pekcanıtez/Atalay/Özkan/Özekes, İcra ve İflas Hukuku, 3.Bası, Ankara 2005, s.191

[50] Oskay/Koçak/Deynekli/ Doğan, s.2583

C. Takip Alacaklısı Bakımından Etkileri

Alacaklı, borçluya karşı başlatmış olduğu takip neticesinde, haciz isteme hakkını elde etmekle, haczedilen malın paraya çevrilmesini isteyebilecek ve bunun sonucunda elde edilen paradan tatmin edilmesini isteyebilmek hususunda mal üzerinde bir hakka sahip olacaktır.[51] İİK m.106 uyarınca, alacaklı haczolunan mal taşınır ise haciz tarihinden itibaren bir sene, haczolunan mal taşınmaz ise haciz tarihinden itibaren iki sene içinde satılmasını isteyebilir. Borçlunun üçüncü kişideki alacağı taşınır hükmünde olduğundan, alacaklının, borçlunun üçüncü kişide olan mal ve alacağının paraya çevrilmesini talep etmesi gereken süre hakkında bu hüküm uygulanmalıdır.[52] Üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine itiraz etmemesi halinde bir yıllık satış isteme süresi, haciz tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır. Haczin üçüncü kişiye ihbar edilmesinin sürenin işlemeye başlaması bakımından bir önemi bulunmamaktadır, zira haczin üçüncü kişiye ihbarı muhafaza tedbiri niteliğindedir.[53]Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesine itiraz etmişse, satış isteme süresi, İİK'nın 89.maddesinde öngörülen usulün tamamlanması anından itibaren işlemeye başlayacaktır. Maddenin üçüncü fıkrasında, menfi tespit davası açtığına dair belgeyi bildirimin yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde ilgili icra müdürlüğüne teslim ettiği takdirde, hakkında yürütülen cebri icra işlemleri menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar duracağı ve bu süre içinde 106. maddede belirtilen sürelerin işlemeyeceği öngörülmüştür.

---

[51] Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.162; Pekcanıtez/Atalay/Özkan/Özekes, s.147

[52] Yavaş, s.55

[53] Yavaş, s.55

Alacaklının borçluya karşı sahip olduğu hak, bir ayni hak niteliğinde değildir. Bu nedenle, alacaklının üçüncü kişide bulunan mal, alacak veya hak üzerinde de bir ayni hakka sahip olduğunu söylemek mümkün değildir.[54] Alacaklının hacizli mallar üzerindeki hakkı, yalnız takip hukuku bakımından olup, etkileri ve şartları da takip hukukunca düzenlenmiştir.[55]

D. Takip Konusu Alacak Bakımından Etkileri

Üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilmesinin, takip konusu alacak üzerinde birtakım etkileri olacaktır. Haciz ihbarnamesinin asıl borç ilişkisinin tabi olduğu zamanaşımı süresini kesip kesmeyeceği üzerinde durulmalıdır. Gerek tarafların, gerekse hakimin zamanaşımını kesen usuli işlemleri, ancak yargılamayı sonucuna doğru ilerleten ve ihtilafı bulunduğu safhadan alıp bir adım öteye götüren ve böylece fiilen takibini sağlayan işlemlerdir.[56] BK m.136/2 uyarınca, icra takip işlemi, asıl takip konusu borcun tabi olduğu zamanaşımı süresini kesmektedir. O halde, alacak haczinin ve haciz ihbarnamesinin icra takip işlemi olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceği tartışılmalıdır. Bir işlemin "icra takip işlemi" sayılması için, işlemin icra organlarınca yapılması, işlemin borçluyu hukuki açıdan olumsuz etkilemesi, işlemin cebri icra prosedürünün amacına yaklaşmasına hizmet eden bir işlem olması gerektiği kabul edilmektedir.[57] Postacıoğlu, bir işlemin "icra takip işlemi" olarak nitelendirilebilmesi için ayrıca yapılan işleme karşı borçlunun şikayet yoluna başvurması halinde, bunun borçlu

[54] Kuru, C. I, s.683

[55] Kuru, C. I, s.683

[56] Uygur, Turgut, Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu, Ankara 2003, s.4202

[57] Kuru, C. I, s.137; Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.32

aleyhine kesinleşecek nitelikte olması şartını da aramaktadır.[58] Takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağının haczi, takip borçlusunun malvarlığına yönelmiş, icra organlarınca yapılan ve takip prosedürünün amacına yaklaşmasına hizmet eden bir işlem olduğundan, BK m.136/II anlamında bir takip işlemidir. Bu itibarla, üçüncü kişideki alacağın haczi takip konusu borcun tabi olduğu zamanaşımı süresini kesecektir.

Üçüncü kişideki alacağa haciz konulduktan sonra borçlu bu alacak üzerinde alacaklının ve icra müdürlüğünün izni olmaksızın tasarrufta bulunamaz. Bu durum, takip borçlusunun üçüncü kişideki mahcuz mal veya alacak hakkında dava açmasını veya takipte bulunmasını engelleyecektir.[59]

§ 5. İHTİYATİ HACİZ VE GEÇİCİ HACİZDE İİK m.89'UN UYGULANMASI

A. İhtiyati Hacizde İİK m.89'un Uygulanması

İcra ve İflas Kanunu m.257'de, rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısının, borçlunun yedinde veya üçüncü kişide olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklar ile diğer haklarını ihtiyaten haczettirebileceği düzenlenmiştir. Maddede ayrıca vadesi gelmemiş borçtan dolayı ihtiyati haciz istenebilmesi bazı şartlara bağlanmıştır. Borçlunun muayyen yerleşim yeri yoksa, borçlu taahhütlerinden kurtulmak maksadı ile mallarını gizlemeye, kaçırmaya veya kendisi kaçmaya hazırlanır yahut kaçar ya da bu maksatla alacaklının

[58] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.234

[59] Yavaş, s.58

haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunursa, vadesi gelmemiş borçlar için ihtiyati haciz istenebilecektir. İİK m.261 uyarınca, ihtiyati haciz kararları, İİK'nın m.79'dan m.99'a kadar olan maddelerdeki haczin ne suretle yapılacağına dair hükümlere göre icra edilir.

Bu madde uyarınca, borçlunun üçüncü kişideki alacağı üzerine ihtiyati haciz konulması halinde, İİK m.89 hükümleri uygulanır.

İhtiyati hacizde, borçlunun kesin hacizde olduğu gibi mal beyanında bulunma zorunluluğu yoktur. Zira 261. maddede mal beyanına ilişkin olan İİK m.74'e herhangi bir atıf bulunmamaktadır. Berkin[60], ihtiyati haciz sırasında borçlunun dahi mal beyanında bulunma yükümlülüğü olmadığı için, ellerinde borçluya ait mal bulunan üçüncü kişilerin de borçluya ait malları bildirme yükümlülüklerinin bulunmadığı görüşündedir. Özekes, 261. maddede alacaklar ve üçüncü kişideki mallar hakkında olan 89. maddeye atıf olduğu ve üçüncü kişilerin bilgi vermek veya ellerinde borçlunun malları veya alacakları bulunuyorsa bunları artık borçluya ödememek ve icra müdürlüğüne bildirmek zorunda olduğu, aksi takdirde hem gerçeğe aykırı beyanda bulunmaktan dolayı cezalandırılmalarının istenebileceği, hem de tazminat talebine maruz kalabilecekleri görüşündedir.[61]

Kanaatimizce, İİK m.89, İİK m.261'de yapılan atıf kapsamında olduğundan, ihtiyati haciz sırasında 89. madde uygulama alanı bulacaktır. Alacaklının talebi ile borçlunun üçüncü kişideki alacağı üzerine ihtiyati haciz

[60] Berkin, Necmettin, İhtiyati Haciz, İstanbul 1962, s.58

[61] Özekes, Muhammet, İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, Ankara 1999,s.280

koyan icra müdürlüğü, üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderir. Üçüncü kişi birinci haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz ederse, alacaklının üçüncü kişiye karşı icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası açma hakkı vardır. Ancak burada ihtiyati haciz söz konusu olduğu için, alacaklının alacaklı olduğu henüz kesinleşmiş değildir. Bu nedenle alacaklının icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası açabilmek için ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmesini beklemesi gerekir.[62]

Son bildirim, üçüncü kişiye tebliğ edilmiş ise, üçüncü kişinin menfi tespit davası açması için, ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmesini beklemek gerekip gerekmediği hususunda belirlenmiş bir uygulama bulunmamaktadır. Kuru, bu konuda istikrarlı bir uygulamanın bulunmaması sebebiyle, ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmesi beklenmeden, menfi tespit davası açmanın tedbirli bir hareket olacağını ifade etmektedir.[63]

Haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişi, takip borçlusuna borcu olduğunu icra müdürlüğüne bildirirse, bu alacağı icra müdürlüğüne öder. Ancak, bu alacak üzerine konulan ihtiyati haciz kesin hacze dönüşmedikçe, icra müdürlüğüne ödenen para alacaklıya ödenmez.

Kuru, alacağın üçüncü kişinin elinde ihtiyaten haczedildiğinden bahisle, üçüncü kişinin, ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmesi halinde bu borcu derhal icra müdürlüğüne ödeyeceği hakkında icra müdürlüğüne bir taahhütte bulunması

[62] Kuru, Değişiklikler, s.45

[63] Kuru, Baki, İcra ve İflas Hukuku, C. I, Ankara 1988, s.749

halinde, İİK m.263[64] uyarınca, ihtiyaten haczedilen alacağın, ihtiyati haciz kesin hacze dönüşünceye kadar üçüncü kişide bırakılmasının mümkün olduğu görüşündedir.[65] Özekes ise, 263. maddede açıkça belirtilmemiş olsa da, daha çok malın üçüncü kişi elinde haczedilmesi ve üçüncü kişinin de mal üzerinde hak iddiasında bulunması durumu göz önünde tutularak, malı kullanabilmesinin ve üçüncü kişinin menfaatlerini zedelememenin dikkate alındığını savunmaktadır. 89.madde uygulamasında ise üçüncü kişinin, alacağın borçluya ait olduğunu bildirdiği ve bu konuda ayrıca bir hak iddiasında bulunmadığı gerekçeleriyle Kuru'nun görüşüne katılmamaktadır.[66]

B. Geçici Hacizde İİK m.89'un Uygulanması

İİK m.68/a uyarınca, adi senede dayalı olarak yapılan ilamsız icra takibinde, borçlu tarafından imzaya itiraz edilmişse, alacaklı, itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde itirazın geçici olarak kaldırılmasını isteyebilir. İİK m.68/a uyarınca, itirazın geçici kaldırılması talebini inceleyen İcra Mahkemesi tarafından itirazın geçici olarak kaldırılmasına karar verilirse, alacaklının talebi ile borçlunun malları üzerine geçici haciz konulur. İtirazın geçici olarak kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren 7 gün içinde borçlu, takibin yapıldığı yer veya alacaklının yerleşim yeri mahkemesinde borçtan kurtulma davası açabilir. Süresinde borçtan kurtulma davası açılmaması veya

[64]"Haczolunan mallar istenildiği zaman para veya ayın olarak verilmek ve bu hususu temin için malların kıymetleri depo edilmek veya icra müdürü tarafından kabul edilecek esham ve tahvilat veya taşınır ve taşınmaz rehin veya muteber bir banka kefaleti gösterilmek şartıyla, borçluya ve mal üçüncü şahıs elinde haczolunmuşsa bir taahhüt senedi alınarak bu şahısa bırakılabilir. İstenilecek teminat her halde borç ve masraf tutarını geçemez."

[65] Kuru, C. I, s.750; Kuru, Değişiklikler, s.46

[66] Özekes, s.285

süresinde açılan bu davanın reddedilmesi ile geçici haciz kesin hacze dönüşür. Kesin haciz ile geçici haciz arasındaki tek farklılık, geçici haciz sahibi alacaklının satış talebinde bulunamamasıdır.[67] Bunun bir neticesi olarak, İİK m.108 uyarınca, geçici hacizde satış isteme süreleri işlememektedir. Ancak, icra memuru, İİK m.108 ve 113 uyarınca, üzerine geçici haciz konulmuş olan mallardan kıymeti süratle düşen veya muhafazası masraflı olanların satılmasına karar verebilir.

Takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağı üzerine de İİK m.69 uyarınca geçici haciz konulmuş olabilir ve bu durumda da üçüncü kişiye haciz ihbarnameleri gönderilebilir. Zira geçici haciz de kesin haciz hakkındaki hükümlere göre konur.[68] Gönderilecek haciz ihbarnamelerinde "geçici haciz" olduğunun belirtilmesine gerek yoktur. Geçici haciz durumunda da niteliğine aykırı düşmedikçe, ihtiyati hacizde olduğu gibi İİK m.89 uygulama alanı bulur.[69]

§ 6. BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ TAŞINIR MALLARININ HACZİ

İİK m.89/I'de "….veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse.." denilerek, kanun koyucu tarafından taşınırların haczi bakımından alacak haczinden farklı bir durum yaratılmak istenmediği anlaşılmaktadır.[70] Bu nedenle, alacak haczinde uygulanacak olan ilkeler, üçüncü kişilerde bulunan taşınır malların haczinde de uygulanacaktır.

---

[67] Kuru, C. I, s.685

[68] Kuru, C. I, s.685

[69] Kuru, Değişiklikler, s.46

[70] Yavaş, s.141

Borçlunun üçüncü bir kişideki taşınır mallarının haczi de, malın haczedildiğinin borçluya bildirilmesi ve en geç bu hususun haciz tutanağına yazılması ile tamamlanır. 89. maddede taşınır mallar hakkında yer alan hükümler de muhafaza tedbiridir.[71]

Borçlunun, üçüncü kişide bulunan taşınır malını haczeden icra müdürlüğü, üçüncü kişiye birinci haciz ihbarnamesi gönderir. Bu ihbarname ile, üçüncü kişiye, kendisinde bulunan borçluya ait taşınır malı ancak icra müdürlüğüne teslim edebileceği, malı takip borçlusuna teslim etmemesi gerektiği, aksi halde malın bedelini icra müdürlüğüne ödemek zorunda kalacağı bildirilir. Üçüncü kişi yedi gün içinde haciz ihbarnamesine itiraz etmezse, mal yedinde sayılır ve malın yedinde sayıldığı kendisine ikinci haciz ihbarnamesi ile bildirilir. Üçüncü kişi, İİK m.89/II'de yer alan nedenlerle itiraz etmezse, malın icra müdürlüğüne teslim edilmesi gerektiği hususu kendisine bildirilir. İkinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmeyen üçüncü kişiye son bildirim gönderilir. Üçüncü kişi bu ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren on beş gün içinde menfi tespit davası açarsa, bu davanın sonucunun kesinleşmesine kadar malı teslime zorlanamaz.

Menfi tespit davası açan üçüncü kişi aleyhine dava sonuçlanırsa, malın bedelinin %40'ından aşağı olmamak üzere tazminata mahkum edilir. Ancak takip konusu alacağın miktarı taşınır malın değerinden daha az ise, tazminat, alacak miktarı üzerinden hesaplanmalıdır.[72] Üçüncü kişi, süresi içinde menfi tespit davası açmazsa, taşınır malın zimmetinde sayılması kesinleşir ve malı icra müdürlüğüne teslim etmesi gerekir. Aksi halde malı teslime zorlanır.

[71] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.105

[72] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.106

Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz ederse, taşınır mal yedinde sayılmaz. Ancak alacaklı üçüncü kişinin itirazının gerçek olmadığı kanısındaysa ceza ve tazminat davası açma yoluna gidebilir.[73]

Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesine itirazda, malın kendisine ait olduğunu veya rehnedilmiş bulunduğunu iddia etmekte ise, İİK m.89/IV'ün mü yoksa İİK m.99'un mu uygulanacağı konusunda farklı görüşler mevcuttur.[74] Bir görüşe[75] göre, üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine verdiği cevapta malın kendisine ait olduğunu ileri sürmesi halinde İİK m.89'un değil, istihkak prosedürünün uygulanması gerekir ve icra müdürlüğünün takip alacaklısına istihkak davası açmak için yedi günlük bir süre vermesi zorunludur. Alacaklı, verilen bu süre içinde istihkak davasını açmazsa üçüncü kişinin iddiasını kabul etmiş sayılacağından, artık İİK m.89/IV'ün uygulanmasını isteyemez. Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesine karşı yaptığı itirazda malın yedinde olduğunu bildirmekle beraber, bunun kendisine ait olduğunu ileri sürmüş ise, istihkak iddiasında bulunmuş sayılmalıdır ve meselenin İİK m.99'a göre halledilmesi gerekir.[76] Diğer bir görüşe[77] göre, takip alacaklısının seçimlik hakkı bulunmaktadır, böyle bir iddia karşısında isterse İİK m.89/IV, isterse İİK m.99'a göre hareket etme imkanına sahiptir.

---

[73] Bkz. aşağıda, §5.Bölüm, s.56

[74] Yavaş, s.143

[75] Berkin, İcra Dersleri, s.98

[76] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.423

[77] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.109

Başka bir görüşe[78] göre, fiili haczin mevcut olduğu hallerde İİK m.89/IV'ün uygulanması söz konusu olmamalıdır, zira üçüncü kişinin malın yedinde olduğunu inkar etme olanağı yoktur. Üçüncü kişi, ancak mal üzerinde istihkak iddiasında bulunabilir ki, bu iddianın da İİK m.99'a göre çözümlenmesi gereklidir. Her iki madde arasındaki temel farklılık, haczin İİK m.99'a giren hallerde fiili olarak, İİK m.89'a giren hallerde de ihbarname ile yapılmış olmasıdır.

[78] Eriş, Gönen, Hacizden Doğan İstihkak Davaları, Ankara 1994, s.320, Yavaş, s.143

İKİNCİ BÖLÜM

HACİZ İHBARNAMESİNE KARŞI ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN TUTUMU VE SONUÇLARI

§ 1. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BORÇLU OLDUĞUNU BİLDİRMESİ

Haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişi haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz etmezse ikinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesi zorunludur. Ancak üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinde iddia edilen borcu kabul ettiğini bildirebilir. Birinci veya ikinci haciz ihbarnamesi kendisine tebliğ edilen üçüncü kişi, yedi gün içinde kendisinden istenilen miktar kadar , takip borçlusuna borcu olduğunu, yazılı veya sözlü olarak icra müdürlüğüne bildirirse, üçüncü kişiye artık haciz ihbarnamesi gönderilmesine gerek yoktur.[79] Bu takdirde, üçüncü kişi takip borçlusuna olan borcunu icra müdürlüğüne ödemek zorundadır.[80] Ödemediği takdirde, kesinleşmiş bir icra takibi olduğundan, üçüncü kişinin malları icra müdürlüğü tarafından paraya çevrilir ve elde edilen para ile alacaklıya alacağı ödenir, kalan para üçüncü kişiye verilir.[81]

Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine cevap verirken, kabul ettiğini bildirdiği borç miktarı üzerinde hata yapmış olabilir. Böyle bir durumda nasıl hareket edilmesi gerektiği üzerinde durmak yerinde olacaktır. Üçüncü kişi haciz

---

[79] Kuru, Değişiklikler, s.44; Uyar, Şerh, V. C., s.7609

[80] "Birinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden sonra üçüncü kişi borçluya olan borcunu yalnız icra dairesine ödeyebilir. Borçluya yapılacak ödeme geçerli değildir. Başka bir ifadeyle birinci haciz ihbarnamesinden sonra icra dosyası dışında yapılan ödemelerin dikkate alınmaması lazımdır" (Yargıtay 19. HD. 03.10.2005T. 2004/11545E. 2005/9467K. www.kazancı.com)

[81] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.99

ihbarnamesinde iddia edildiği kadar borçlu olduğunu bildirdikten sonra takip borçlusunun kendisinden olan alacağının daha az olduğunu tespit eder ve bunu yedi günlük süre içinde icra müdürlüğünde bildirirse iki ihtimalle karşılaşılır. Takip alacaklısı, üçüncü kişinin bu ikinci cevabını kabul ederse, herhangi bir sorun doğmayacaktır. Ancak takip alacaklısı, üçüncü kişinin düzeltilmiş cevabını kabul etmezse, sorun nasıl çözümlenecektir. Kuru, düzeltilmiş cevabın üçüncü kişinin birinci haciz ihbarnamesine itirazı olarak değerlendirilmesi gerektiği, dolayısıyla takip alacaklısının icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası açması gerektiği görüşündedir.[82] Kanaatimizce de, İİK m.89'da takip alacaklısına ceza ve tazminat davası açma hakkı öngörülmüşken, düzeltilmiş cevabın gerçek dışı olduğunu düşünen alacaklı tarafından ceza ve tazminat davası açma olanağının kullanılabileceğinin kabulü gerekir.

Üçüncü kişi icra müdürlüğüne ödemede bulunduktan sonra takip borçlusuna hiçbir borcunun bulunmadığını tespit edip, icra müdürlüğüne bildirecek olursa, istihkak prosedürünün devreye girmesi gerekir.[83] İcra müdürlüğü, üçüncü kişinin takip borçlusuna borçlu olduğu miktarı yanlışlıkla fazla bildirdiğine ilişkin iddiasını takip alacaklısı ve takip borçlusuna bildirmeli ve bu iddiaya karşı beyanda bulunmaları için üç günlük bir süre vermelidir.[84] İİK m.96/II uyarınca, takip alacaklısı ve takip borçlusu üç gün içinde bu iddiaya karşı beyanda bulunup itiraz etmezlerse iddiayı kabul etmiş sayılırlar. Bu durumda, icra müdürlüğünün üçüncü kişinin fazla ödediği parayı üçüncü kişiye iade etmesi

[82] Kuru, Alacakların Haczi, s.112

[83] Kuru, Alacakların Haczi, s.112

[84] Yavaş, s.64

gerekir.[85] Takip borçlusu veya takip alacaklısının üçüncü kişinin iddiasına karşı üç gün içinde itirazda bulunursa, icra müdürlüğü, İİK m.97/I uyarınca, dosyayı icra mahkemesine gönderir. İcra mahkemesi, öncelikle takibin devamına ya da ertelenmesine karar verir, takip alacaklısı ve takip borçlusu arasında devam eden asıl takip hakkında karar veremez. İcra mahkemesi, takibin ertelenmesi talebini reddederse takip devam ettiğinden ikinci beyan ile ihtilaflı hale gelmiş bulunan miktar ölçüsünde takip devam edecek ve dolayısıyla üçüncü kişiye gelinen aşamaya göre ikinci haciz ihbarnamesi veya son bildirim gönderilebilecektir.[86] Alacaklı veya borçlu, üçüncü kişinin istihkak iddiasına üç gün içinde itiraz ederse, üçüncü kişinin yedi gün içinde istihkak davası açması gerekir. Üçüncü kişi, istihkak davasını açmazsa, takip alacaklısına karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır.[87] Ancak, üçüncü kişi tarafından söz konusu davanın açılmamış olması, üçüncü kişinin kendi alacaklısına karşı iddiasından vazgeçtiği anlamına gelmez.[88] Üçüncü kişi, yanlışlıkla fazla bildirdiği ve icra müdürlüğüne ödediği miktar için kendi alacaklısı olan takip borçlusuna karşı sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre dava açabilir.[89]

[85] Kuru, Alacakların Haczi, s.112

[86] Yavaş, s.66

[87] Kuru, C.II, s.998

[88] Yavaş, s.67

[89] Kuru, C.II, s.998

§ 2. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMEMESİ

Üçüncü kişinin, birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz etmemesi halinde, üçüncü kişi bakımından birtakım sonuçlar ortaya çıkacaktır. Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edilmemesi halinde, İİK m.89/III uyarınca, üçüncü kişinin mal yedinde, borç zimmetinde sayılır. Başka bir ifadeyle, üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemekle, kendisinden istenilen alacak miktarını, takip borçlusuna borçlu olduğunu ikrar etmiş sayılır.[90] Ancak üçüncü kişinin borçluya borcu olduğunu ikrar etmiş sayılmasına ilişkin bu karine, kesin bir karine değildir, zira, üçüncü kişi, kendisine ikinci haciz ihbarnamesi tebliğ edildikten sonra da aşağıda inceleneceği üzere itiraz edebilir.

Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edilmemesinin diğer bir sonucu da, üçüncü kişiye icra müdürlüğü tarafından ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesidir.[91]

Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesini aldıktan sonra yedi gün içinde veya kendisine ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmeden önce icra müdürlüğüne

---

[90] Kuru, El Kitabı, s.411

[91] "Borçlu aleyhindeki icra takibinde, üçüncü kişi durumundaki bankaya birinci haciz ihbarnamesi gönderilmiştir. Yasal süre içinde itiraz edilmediği gibi paranın bloke edilmediği bildirilmiştir. Bu durumda ikinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesi ve bu ihbarnameye de itiraz edilmediği takdirde borcun ödenmesi için üçüncü kez bildirim yapılması gerekir. İcra mahkemesince yasanın emredici kurallarına uyulmayarak birinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden sonra muhtıra ile paranın icra dairesine gönderilmesini isteyen icra müdürlüğünün işleminin iptaline karar verilmesi gerekir." (Yargıtay 12. HD 07.07.2006 T. 2006/12338E. 2006/15074K. www.kazancı.com)

başvurarak, haciz ihbarnamesinde belirtilen kadar veya daha az miktarda, takip borçlusunun kendisinde alacağı olduğunu icra müdürlüğüne yazılı ya da sözlü olarak bildirirse, üçüncü kişiye artık ikinci haciz ihbarnamesi gönderilemez.[92] Bu durumda, üçüncü kişi, takip borçlusunun kendisindeki alacağını icra müdürlüğüne ödemek zorunda kalır. Ödemezse, kesinleşmiş bir icra takibi olduğundan, üçüncü kişinin malları icra müdürlüğü tarafından paraya çevrilir ve elde edilen para ile alacaklıya alacağı ödenir.

Ayrıca üçüncü kişi, ikinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliği üzerine, ikinci haciz ihbarnamesinde belirtilen alacak için de, icra müdürlüğüne başvurarak alacağın kendisinde bulunduğunu bildirebilir. Bu durumda, kendisine son bildirim gönderilemez.

§ 3. İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ

Gönderilecek bu ihbarnamede, İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m.42/II'deki bilgiler yer alır. İkinci haciz ihbarnamesine üçüncü kişinin adı ve adresi, alacaklı ve borçlunun kimlikleri ve adresleri, üçüncü kişi nezdinde haczedilen paranın miktarı ve birinci haciz ihbarnamesinin üçüncü kişiye tebliğ edildiği tarih yazılır. Bunun dışında yedi gün içinde itiraz edilmemesi nedeniyle borcun üçüncü kişinin zimmetinde ve malın yedinde sayıldığı bildirilir. Ayrıca, üçüncü kişinin ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde birinci haciz ihbarnamesinde bildirilen sebeplerle yazılı veya sözlü olarak icra müdürlüğüne itirazda bulunması; itirazda bulunmadığı takdirde zimmetinde

[92] Uyar, Şerh, V.C., s.7609; Kuru, Değişiklikler, s.34

sayılan borcu aynı yedi gün içinde icra müdürlüğüne ödemesi veya yedinde sayılan malı icra müdürlüğüne teslim etmesi de ihtar edilir. Bu ihbarname ile İİK m.89/II,III,IV,V hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir. 4949 sayılı Kanun değişikliğinden sonra ikinci haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişinin menfi tespit davası açma zorunluluğu bulunmamaktadır.

Birinci haciz ihbarnamesinin tebliği usulsüz ise, üçüncü kişi, kendisine birinci haciz ihbarnamesinin gönderildiğini ancak ikinci haciz ihbarnamesi ile öğreneceğinden, ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde birinci haciz ihbarnamesine itiraz hakkı vardır.[93]

Üçüncü kişiye tebliğ edilen ikinci haciz ihbarnamesi ile icra müdürlüğüne yatırılması istenen miktar, birinci haciz ihbarnamesinde belirtilen miktarı aşamaz. Nitekim, Yargıtay 12.Hukuk Dairesi'nin kararları da bu yöndedir.[94] Üçüncü kişi, birinci ihbarnamesinde belirtilen borç miktarına kısmen itiraz etmişse, kendisine ancak itiraz edilmeyen borç miktarı üzerinden, ikinci haciz ihbarnamesi gönderilebilir.[95]

§ 4. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BİRİNCİ VEYA İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMESİ

A. İtirazın Süresi ve İtirazın Şekli

Üçüncü kişi kendisine gönderilen birinci haciz ihbarnamesine, tebliğden

[93] Kuru, Alacakların Haczi, s.44

[94] Yargıtay 12. HD. 26.12.1991 T. 1991/5054E. 1991/13838K.; Yargıtay 12. HD. 23.09.1987 T. 1987/6865E.1987/9234K. (www.kazancı.com)

[95] Yargıtay 12. HD. 15.04.2002 T. 2002/6193E. 2002/7856K. (Uyar, Şerh, V.C., s.7611)

itibaren yedi gün içinde, takibin yapıldığı icra müdürlüğü nezdinde itiraz edebilir. Yargıtay, üçüncü kişinin yanlışlıkla itiraz dilekçesini icra müdürlüğü yerine icra mahkemesine vermiş olduğu bir durumda, icra mahkemesine yapılan itirazın geçersiz olduğuna karar vermiştir.[96] Kuru, bu kararı eleştirerek, birinci haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz etmemenin sonuçları üçüncü kişi bakımından çok ağır olduğundan, icra mahkemesine yapılan itirazın geçerli sayılması gerektiği, icra mahkemesinin ikaz görevini yapmadan itiraz dilekçesini almış olmasının itirazın geçerli sayılmasını haklı gösteren munzam bir gerekçe olduğunu ifade etmiştir.[97] Kanaatimizce, 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, üç kere bildirim yapılması esasını öngören 89.madde uyarınca itiraz etmemenin sonuçları hafifletilmiş durumdadır, bu nedenle, Yargıtay kararı, kararın verildiği tarih için eleştiriyi hak etse de, Kanun değişikliğinden sonra Kuru tarafından yapılan eleştirinin gerekçesinin ortadan kalktığı söylenebilecektir.

Yedi günlük itiraz süresinin başlangıç tarihi, haciz ihbarnamesinin üçüncü kişiye tebliğ edildiği tarihtir. Haciz ihbarnamesi tebligatı usulsüz ise, Tebligat Kanunu m.32 uyarınca, yedi günlük itiraz süresi, usulsüz tebliğ tarihinden itibaren değil, üçüncü kişinin haciz ihbarnamesini öğrendiğini bildirdiği tarihten itibaren işlemeye başlar.[98]

Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edemeyen veya etmeyen üçüncü kişinin, ikinci haciz ihbarnamesine itiraz edebilme imkanı vardır. İtiraz süresi, birinci haciz ihbarnamesindeki gibi, tebliğ tarihinden itibaren yedi gündür. Üçüncü kişi,

[96] Yargıtay 12. HD. 28.09.1981 T. 5402/7071; Kuru, C. I, s.257

[97] Kuru, C. I, s.257, Kuru, Alacakların Haczi, s.39

[98] Uyar, Gerekçeli Notlu İcra İflas Kanunu, İzmir 1975, s.1466

kendisine gönderilen ikinci haciz ihbarnamesine, ihbarnamenin tebliğinden itibaren, takibi yapan icra müdürlüğüne yedi gün içinde itiraz edebilir. Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edilmişken, ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde ikinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesi işlemine karşı şikayet yoluna gidilebilecektir.[99]

Birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz, takibin yapıldığı icra müdürlüğüne yazılı veya sözlü olarak bildirilir. İİK m.8/I ve İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m.20/II uyarınca, sözlü olarak yapılan itiraz derhal icra tutanağına geçirilir ve tutanak ilgililer ve icra müdürü veya yardımcısı veya katibi tarafından, tarih belirtilerek imza edilir.

Üçüncü kişi takibin yapıldığı icra müdürlüğünden başka bir yerde ise, bulunduğu yerdeki icra müdürlüğüne de itirazını yapabilir. Bu şekilde yapılmış bir itiraz da süresindedir. İtirazın yapıldığı icra müdürlüğünün, bu itirazı takibi yapan icra müdürlüğüne yedi günden sonra göndermiş olmasının bir önemi yoktur.[100] Üçüncü kişinin itirazı İİK m.89/VIII uyarınca hiç bir harç ve resme tabi değildir.

---

[99] " Birinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz edilmesine rağmen, gönderilmemesi gereken ikinci haciz ihbarnamesinin gönderildiği anlaşılmaktadır. İcra Tetkik Merciinin ikinci haciz ihbarnamesinin iptaline karar vereceği önceden kesin olarak bilinemeyeceğinden, kanuna aykırı ikinci haciz ihbarnamesinin iptali için şikayet yoluna başvurma hakkı bulunan davacının yedi gün içinde menfi tespit davasını da açması ihtiyatlı bir davranış olup; yedi gün içinde hem Tetkik Mercii'nde şikayet yoluna başvurması hem de mahkemede menfi tespit davası açması halinde, Tetkik Mercii'nce ikinci haciz ihbarnamesinin iptali talebi reddedilirse, menfi tespit davası devam edeceğinden davacının bu davayı açmakta hukuki yararı olduğunda duraksama yoktur" Yargıtay HGK 06.10.2004 T. 2004/4-472 E. 2004/481 K. (www.kazancı.com)

[100] Kuru, El Kitabı, s.413

İİK m.89/VII uyarınca, haciz ihbarnamesi, bir hükmi şahsın veya müessesenin merkez ve şubelerinden hangisine tebliğ edilmiş ise, beyanda bulunma mükellefiyeti yalnız ihbarnameyi tebellüğ eden merkez veya şubeye aittir.

B. İtiraz Sebepleri

a. Genel Olarak

İİK m.89/II uyarınca, üçüncü kişi, takip borçlusuna borcu olmadığını, borcun haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce ödenmiş olduğunu veya alacağın borçlunun emrettiği yere verilmiş olduğunu bildirerek birinci (veya ikinci) haciz ihbarnamesine itiraz edebilir. İİK m.89,II'de sayılan bu itiraz sebepleri tahdidi değildir.[101] Ancak Yargıtay'ın bir kararında "İİK m.89/1 koşullarında üçüncü kişiye tebliğ edilen 89/1 ihbarnamesine karşı üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğ edilmesinden itibaren yedi gün içinde anılan maddenin ikinci fıkrası doğrultusunda sadece borcu, olmadığı, malın yedinde bulunmadığı, haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödendiği, malın istihlak edildiği hususlarında itiraz ileri sürebilir. Somut olayda paranın haczinin mümkün olmadığına yönelik icra müdürlüğüne yapmış olduğu haczedilmezlik bildirimi açıklanan borca itiraz kavramlarından hiçbirine uygun düşmediğinden, icra mahkemesince alacaklının şikayetinin kabulü gerekir" denmiştir.[102] Yargıtay'ın bu kararından itiraz sebeplerinin tahdidi olduğu anlamı çıkmaktadır. Ancak, Yargıtay'ın bu kararına katılmak mümkün değildir, zira 89.maddenin ikinci

[101] Kuru, Değişiklikler, s.38; Uyar, Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Mal ve Alacakların Haczi, s.215

[102] Yargıtay 12.H.D. 10.6.2004 T. 10752E. 14712K. (Kuru, El Kitabı, s.419 dpn. 21a)

fıkrasındaki "gibi" ifadesi itiraz sebeplerinin tahdidi olmadığını, bu sebeplerin örnek olarak sayıldığını göstermektedir. Nitekim, Yargıtay'ın aksi yönde kararları da bulunmaktadır.[103]

Üçüncü kişi, takip borçlusuna karşı ileri sürebileceği bütün itiraz ve def'ileri alacaklıya karşı ileri sürebilir. Örneğin, üçüncü kişi, takip borçlusuna olan borcu ile ondan olan alacağını takas edebilir.[104] Buna karşılık, üçüncü kişi takip borçlusu ile kendisi arasındaki alacak ile ilgili olmayan hususları takip alacaklısına karşı itiraz olarak ileri süremez.[105] Örneğin, takip borçlusunun takip yapan alacaklıya borçlu olmadığı veya takip borçlusunun borcunu ödemiş olduğunu ileri süremez. Üçüncü kişi, takip borçlusu ile kendisi arasındaki alacakla ilgisi bulunmayan hususları itiraz olarak ileri sürmüşse, bu beyanın üçüncü kişinin hiç itirazda bulunmamış sayılması olarak değerlendirilmesi gerektiği, dolayısıyla bir sonraki haciz ihbarnamesinin gönderilmesi gerektiği savunulmaktadır.[106]

İkinci haciz ihbarnamesine itiraz sebepleri, İİK m.89/III uyarınca, birinci haciz ihbarnamesine itiraz sebepleri ile aynıdır. Bu fıkraya göre; üçüncü kişi, İİK m.89/II'de belirtilen sebeplerle itiraz edebilir. Üçüncü kişi, ikinci haciz ihbarnamesine itirazını yazılı veya sözlü olarak bildirebilir.

---

[103] Yargıtay 12.H.D. 9.4.2002 T. 2002/6596E. 2002/7365K., Yargıtay 4.H.D. 6.5.2002 T. 2001/12424E. 2002/5417K. (www.kazancı.com) ; 12. H.D. 12.4.2005 2005/4671E. 2005/7900K. (Yavaş, s.80, dpn. 350)

[104] Yargıtay 12.HD. 14.11.2000 T., 2000/16851 E. 2000/17397 K. (YKD 2001/3 s.377-379), Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.197

[105] Kuru, Alacakların Haczi, s.84

[106] Yavaş, s.81

Üçüncü kişi, hiçbir itiraz sebebi göstermeden de itiraz edebilir. Üçüncü kişinin "itiraz ediyorum" şeklindeki beyanı yeterlidir.[107]

b. Özellik Arz Eden İtiraz Sebepleri

aa. Takas Beyanı

Uygulamada en sık karşılaşılan itiraz sebeplerinden birisi, üçüncü kişinin takas iddiasıdır. Takas, iki kişinin karşılıklı ve aynı cinsten muaccel olan borçlarının, birbirini karşıladığı oranda, taraflardan birinin tek taraflı irade açıklamasıyla sona erdirilmesi olarak tanımlanmaktadır.[108] Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesinin tebliği tarihinden sonra takip borçlusu nezdinde tahakkuk edecek alacağı ile haczedilmiş olan alacağını takas edemeyecektir.[109] Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce takip borçlusuna karşı doğmuş olan alacağı ile takip borçlusuna karşı haczedilen alacağını takas edebilir mi? İİK m.200 uyarınca, iflasta takas, kural olarak mümkündür. İflasta takas imkanı, iflasta alacaklılar arasındaki eşitliğin bozulmaması ve kötüye kullanılmasının engellenmesi gerektiği gerekçeleriyle sınırlandırılmıştır.[110] İİK m.200'e göre, müflisin borçlusu, iflas açıldıktan sonra müflisin alacaklısı olursa, müflisin alacaklısı iflas açıldıktan sonra müflisin veya masanın borçlusu olursa veya alacaklının alacağı hamiline yazılı senede dayanmakta ise takas mümkün değildir.

---

[107] Berkin, İcra Dersleri, s.101

[108] Aral, Fahrettin, Türk Borçlar Hukukunda Takas, Ankara 1994, s.1 vd.; Kılıçoğlu, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2.Bası,Ankara 2002, s.591

[109] Kuru, C. I, s.723; Açıkgöz, s.47; Yavaş, s.81

[110] Pekcanıtez/Atalay/Özkan/Özekes, s.401

Alacağın haczinde ise, bir görüşe göre, takas itirazının takip alacaklısı aleyhine kötüniyetle ileri sürülmesi halinde, İİK m.89'da öngörülen prosedür işletilebilecektir; üçüncü kişinin kötü niyetle takas beyanında bulunduğuna inanan takip alacaklısı, bu beyanın gerçeğe aykırı olduğu gerekçesiyle üçüncü kişi aleyhine ceza ve tazminat davası açabilecektir.[111] Bu görüşün dayanağı olarak, üçüncü kişinin takip borçlusuna karşı ileri sürebileceği itiraz ve defiler arasında, takas itirazının haciz ihbarnamesine itiraz olarak ileri sürebileceği gösterilmiştir.[112] Ayrıca, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 04.04.1989 tarih ve 8468/4790 sayılı kararında, takasın itfa anlamında bir itiraz olduğu ve her zaman ileri sürülebileceği ifade edilmiştir.[113]

Aksi görüş ise, iflas hukuku alanında İİK m.201'de öngörülen mahkeme nezdinde takasa itiraz ile getirilen hukuki koruma vasıtasını İİK m.89'un kendi içindeki olanakları ile sağlama imkanının söz konusu olamayacağı, takip alacaklısının İİK m.120/II'de ifade edilen hukuki çareyi kullanması gerektiği, takas beyanının icra mahkemesince değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, takip alacaklısının üçüncü kişinin kötü niyetli olarak ve sırf kendisini mağdur etmek amacıyla takas beyanında bulunduğuna inanıyorsa, İİK m.120/II uyarınca bu iddiasını genel mahkemede ileri sürmesi gerektiği yönündedir.[114]

Kanaatimizce, birinci görüş isabetli olandır. İİK m.120/II uyarınca dava açmaya gerek olmadan, İİK m.89/IV'de düzenlenen ceza ve tazminat davası

---

[111] Açıkgöz, s.48

[112] Belgesay, M.Reşit, İcra İflas Kanunu Şerhi, İstanbul 1932, s.243

[113] Karar için bkz. Açıkgöz, s.48

[114] Yavaş, s.82

açarak, kötü niyet önlenebilmelidir. Borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacaklarının haczinin düzenlendiği İİK'nın 89.maddesi mevcutken, 120.maddesinin ikinci fıkrasına başvurmak yerinde olmayacaktır. Yargıtay'ın 13.12.2004 tarihli kararında da, banka şubesince birinci haciz ihbarnamesine verilen cevapta, "borçlu şirketin şube nezdindeki mevcut hesapları ve bakiyelerinin durumu, bankamızca kullandırılan krediler nedeniyle borç ve risklerinin mevcut olduğu, banka ile söz konusu risklerinin şirket arasında akdedilmiş sözleşmeler gereğince borçlunun doğmuş ve doğacak her türlü hak ve alacaklı üzerinde bankanın rehin, hapis, takas, mahsup haklarının saklı olduğunun" bildirildiği, bu cevabı Dairemizin süreklilik kazanmış içtihatlarına göre 89/1 haciz ihbarnamesine karşı itiraz niteliğinde olup, bu nedenlerle şikayetçiye İİK m.89/2 ihbarnamesi gönderilemeyeceği gibi bu paranın da kendisinden müzekkereyle istenemeyeceğinden mahkemece şikayetin kabulü yerine reddine karar verilmiş olması isabetsizdir, denmiştir.[115]

bb. Mal, Hak veya Alacağın Hacizli Olduğu İtirazı

Takip borçlusunun üçüncü kişideki mal, hak veya alacağı üzerine birden çok haciz konulmuş olabilir. Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesini son gönderen icra müdürlüğüne, borçlunun nezdindeki alacağının hacizli olduğunu, miktarı ile bildirmesi gerekir. Bu durumda, üçüncü kişi, hangi ihbarnameyi önce tebellüğ ettiyse, o haciz ihbarnamesini gönderen icra müdürlüğüne borçlunun kendisindeki alacağını öder, kalan bir miktar olursa, başka bir ifadeyle para artmışsa, ikinci kez haciz ihbarnamesi gönderen icra müdürlüğüne öder. Ayrıca üçüncü kişi, takip

[115] Yargıtay 12. HD. 13.12.2004 T. 2004/21772E. 2004/25815K. (www.kazancı.com)

borçlusunun kendisinden olan alacağını ilk icra müdürlüğüne öderken, diğer ihbarnameyi gönderen icra müdürlüğüne aynı alacak üzerine haciz konulduğunu ve o icra dosyasına ödeme yapıldığını bildirmelidir, bu husus hacze iştirak açısından önem taşır.[116]

cc. Mal, Hak veya Alacağın Temlikli Olduğu İtirazı

Takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağı hacizden önceki bir tarihte başkasına temlik edilmiş olabilir. Bu halde, alacağın temlikli olduğu, üçüncü kişi tarafından itiraz nedeni olarak ileri sürülebilecektir. Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesi kendisine tebliğ edildikten sonra borcu kabul etmekle birlikte, başka bir kişi, takip borçlusunun, üçüncü kişideki alacağının kendisine temlik etmiş olduğunu ileri sürerse, alacağın aslında kime ait olduğu sorununun istihkak prosedürü içinde çözümlenmesi gerekir.[117] Alacağın kendisine devredildiğini iddia eden kişi, bir temlikname ibraz ederek, temliği gerçeğe yakın şekilde ispat ederse, alacağı elinde bulunduran sayılır ve istihkak davasını açma külfeti takip alacaklısına ait olur. Bu halde, icra müdürlüğü takip alacaklısına, takip alacaklısının alacağını devraldığını bildiren kişiye karşı icra mahkemesinde dava açması için yedi günlük bir süre verir. Aksi takdirde borçlu alacağı elinde bulunduran sayılır ve dava açma külfeti, alacağın kendisine devredildiğini iddia eden kişiye ait olur.[118]

---

[116] Açıkgöz, s.50

[117] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.381; Belgesay, s.356

[118] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.381; Yavaş, s.84

dd. Mal, Hak veya Alacağın Rehinli Olduğu İtirazı

Haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişi, takip borçlusuna borçlu olduğu iddia edilen mal, hak veya alacağı elinde bulunduran üçüncü kişi, bu mal, hak veya alacağın kendisine takip borçlusu tarafından rehnedildiğini ileri sürerek, haciz ihbarnamesine itiraz edebilir. Bu itiraz karşısında, İİK m.99'un mu, yoksa İİK m.89/IV hükmünün mü uygulanacağı hususu doktrinde tartışmalıdır.

Bir görüşe göre[119], İİK m.89/II'de ifade edilen itiraz sebebi İİK m.99'u da kapsamaktadır. Bu nedenle, üçüncü kişinin bu iddiası karşısında alacaklı, İİK m.89/IV hükmünden yararlanıp ceza ve tazminat davası açabileceği gibi, İİK m.99 uyarınca istihkak davası da açabilir.

Diğer bir görüşe[120] göre ise, üçüncü kişi haciz ihbarnamesinde belirtilen şeyin zimmetinde olduğunu kabul etmekle birlikte, bunun kendisine rehnedilmiş olduğunu ileri sürerse istihkak iddiasında bulunmuş sayılmalıdır, bu nedenle İİK m.99'a göre çözümlenmelidir. Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinde belirtilen mal, alacak veya hakkın kendisinde bulunduğunu inkar ederse, İİK m.89/IV uygulanmalıdır.

Başka bir görüşe[121] göre, üçüncü kişinin rehin iddiası karşısında, İİK m.99'un uygulanmasının söz konusu olmadığı, rehin iddiasının fiili haciz sırasında ortaya çıkmadığı, İİK m.89'un uygulanması sırasında, bu maddede

---

[119] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.109-110; Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.228; Muşul, s.674

[120] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.423; Ertekin/Karataş, İzzet, İcra ve İflas Hukukunda İstihkak ve Tasarrufun İptali Davaları, Ankara 1995, s.496

[121] Yavaş, s.83

öngörülen imkanın kullanılmasının yerinde olacağı ve İİK m.89'un İİK m.99'a göre özel bir düzenleme olduğu yönündedir.

Yargıtay'ın bir kararında, "alacaklının üçüncü kişiye İİK m.89/I uyarınca gönderdiği haciz ihbarnamesine karşı, üçüncü kişinin verdiği cevapta borçlu şirketin mevduat hesaplarının bulunduğu, ancak genel kredi sözleşmesi uyarınca bankaya rehinli olduğu, bu nedenle haczin, bankanın rehin haklarından sonra hüküm ifade etmek üzere işlendiği itirazının bildirildiğini, bu cevabi yazının süreklilik arz eden içtihatlara göre 89/I haciz ihbarnamesine karşı itiraz niteliğinde olduğunu, bu durumda İİK'nın 89/IV maddesine göre alacaklı üçüncü kişinin itirazının istihkak iddiası olarak kabulü ve istihkak prosedürüne göre işlem yapılmasının İİK m.89'a açıkça aykırı olduğu" ifade edilmiştir.[122]

Kanaatimizce, 89. maddede üçüncü kişinin beyanının aksini ispat imkanı getirilmişken, İİK m.99'un uygulanmasında pratik bir fayda olmayacaktır. Ayrıca rehin iddiası fiili haciz esnasında ortaya çıkmadığı için İİK m.99'un uygulanması mümkün olmamalıdır.

C. Kısmen İtiraz Edilmesi

Haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinde belirtilen miktar kadar borcu olmadığını takip borçlusuna borçlu olduğu miktarı bildirmek suretiyle icra müdürlüğüne kısmi itirazda da bulunabilir. Üçüncü kişi tarafından bu şekilde alacağın bir kısmına itiraz edilmişse itirazda bulunulmayan kısım için icra müdürlüğüne ödeme yapması gerekmektedir. Zira, itiraz etmediği

[122] Karar için bkz. Süphandağ, s.248 (Yargıtay 12 HD. 08.03.2005 T. 2005/1479E. 2005/4670K.)

kısmı kabul etmiş sayılır. Bu halde takip borçlusunun alacağının üçüncü kişinin alacağından daha fazla olduğu inancında olan takip alacaklısı, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası açabilir.[123]

İİK m.62'de, borcun bir kısmına itiraz eden borçlunun o kısmın cihet ve miktarını açıkça göstermesi gerektiği, aksi takdirde itiraz edilmemiş sayılacağı düzenlenmiştir. Doktrinde, haciz ihbarnamesine kısmen itiraz edildiğinde, İİK m.62'nin kıyasen uygulanması neticesinde gerçekleşen bu müeyyidenin çok ağır olduğu, bu nedenle üçüncü kişinin iradesi yorumlanırken kuşkuya düşülmesi halinde onun lehine hareket edilmesi gerektiği savunulmuştur.[124]

Üçüncü kişinin birinci haciz ihbarnamesine karşı verdiği cevapta kabul ettiği kısım haricindeki alacak yönünden itiraz etmiş olduğu kabul edilecektir. Yargıtay'ın yeni tarihli bir kararında da itiraz edilen kısım yönünden ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmemesi gerekeceği belirtilmiştir.[125] Ayrıca, borcu kabul eden üçüncü kişiye bir sonraki haciz ihbarnamesinin gönderilmesi kanuna uygun olmayıp, şikayet nedenidir.[126]

D. Gecikmiş İtiraz

İİK m.89/V uyarınca, üçüncü kişi, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine, kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle süresinde itiraz edememiş ise, hakkında

[123] Kuru, C. I, s.255; Yavaş, s.79

[124] Kuru, C. I, s.255, Muşul, s.266, Uyar, İcra Hukukunda İtiraz, Manisa 1990, s.16

[125] Yargıtay 12 HD. 10.09.2007 T. 2007/15195 E. 2007/15293 K. (Oskay/Koçak/Deynekli/ Doğan, s.2620)

[126] Yavaş, s.79

gecikmiş itiraza ilişkin İİK. m. 65 hükmü uygulanır.[127] Örneğin; birinci haciz ihbarnamesi Tebligat Kanunu hükümlerine göre geçerli bir şekilde, hizmetlilerinden birine tebliğ edilmiş olmasına rağmen, bunun kendisine geç ulaştığını belirten üçüncü kişi, diğer koşulları da varsa, gecikmiş itirazdan yararlanabilir.[128]

a. Gecikmiş İtirazın Yapılması

Gecikmiş itiraz, İİK m.62/II,III uyarınca, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesini göndermiş olan icra müdürlüğünün bulunduğu yerdeki icra mahkemesine yapılır. Ancak haciz ihbarnamesini göndermiş olan icra müdürlüğünün bulunduğu yer mahkemesine başvuru, üçüncü kişi bakımından güç ise, üçüncü kişi, gecikmiş itirazı muhabere yolu ile de, haciz ihbarnamesini göndermiş olan icra müdürlüğünün bulunduğu yer icra mahkemesine gönderilmek üzere, masraflarını vermek suretiyle yapabilir. Üçüncü kişinin, gecikmiş itirazında, hem yedi gün içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmesini engelleyen mazeretini, hem de birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz ettiğini bildirmesi gerekir.

b. Süre

İİK m.65/II uyarınca, üçüncü kişi, itirazın süresinde yapılmasına engel mazeretin son bulduğu günden itibaren üç gün içinde gecikmiş itirazını

[127] "Gecikmiş itiraz, tebligatın usulüne uygun olarak yapılmasına karşın, muhatabın bir engel nedeniyle itiraz edememiş olması halinde devreye giren özel bir itiraz yoludur." (Yargıtay HGK 11.04.2007 T. 2007/12-179E. 2007/198K. İBD C.81 S. 2007/6 s.2649)

[128] Kuru, El Kitabı, s.424

yapabilir.[129] Bu üç günlük süre geçtikten sonra yapılan gecikmiş itiraz, geçerli olmayıp, icra mahkemesi tarafından süre yönünden reddedilir.

c. İtirazın İcra Mahkemesi Tarafından İncelenmesi

İcra mahkemesi, gecikmiş itirazı basit yargılama usulüne göre inceler.[130] İcra mahkemesi gecikmiş itirazı, kural olarak dosya üzerinden inceler, ancak İİK m.65/III uyarınca duruşma açabilir. Gecikmiş itiraz başvurusunu alan icra mahkemesi, İİK m.65/III uyarınca, ilk önce takibin durdurulmasının gerekip gerekmediğine karar verir. İcra mahkemesi, bu hükmü kıyasen uygulayarak, ikinci haciz ihbarnamesinin geçici olarak gönderilmemesi yolunda bir karar verilip, takibin yapıldığı icra müdürlüğüne bildirebilmelidir.[131]

İcra Mahkemesi, üçüncü kişinin bildirdiği mazeretin doğru ve haklı olup olmadığını inceler. Üçüncü kişi, mazeretinin doğru ve haklı olduğunu her türlü delille ispat edebilir.

İcra Mahkemesi, üçüncü kişinin mazeretini ve itiraz sebeplerini yerinde görürse fer'i takibin durmasına karar verir, bu halde de artık üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi veya son bildirim gönderilemez.[132] İcra mahkemesince fer'i takibin durdurulması halinde, takip alacaklısının durdurma kararı verilen celsede üçüncü kişinin mazeretinin ve hem mazeretinin hem itiraz sebeplerinin doğru olmadığını ileri sürme ve ispat etme hakkına sahip olması gerektiği

[129] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.101

[130] Yavaş, s.92

[131] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.101; Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.456

[132] Yavaş, s.93

savunulmuştur.[133]

İcra mahkemesi üçüncü kişinin gecikmiş itirazını yerinde görmezse, icra müdürlüğü tarafından üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi veya son bildirim gönderilebilir. Son bildirimi tebellüğ eden üçüncü kişinin gecikmiş itiraz yoluna başvurması mümkün değildir, zira son bildirim üzerine, üçüncü kişinin menfi tespit davası açması gerekmektedir.

§ 5. BİRİNCİ VEYA İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZIN SONUÇLARI

Üçüncü kişi, yedi gün içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmekle, bu haciz ihbarnamesi ile kendisinden istenen parayı ödemekten veya malı teslimden kurtulur. Ancak alacaklı, üçüncü kişinin verdiği cevabın gerçek olmadığı, yani üçüncü kişinin takip borçlusuna borçlu olduğu kanısında ise, alacaklı üçüncü kişinin verdiği cevabın aksini kanıtlayarak İİK m.338/I'e göre üçüncü kişinin cezalandırılmasını ve ayrıca İİK m.89/IV uyarınca tazminata mahkum edilmesini isteyebilir.

Üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olması halinde, takip alacaklısının sahip olduğu tek hukuki çare, İİK m.89/IV uyarınca ceza ve tazminat davası açmak değildir. Takip alacaklısı bu yolu kullanmak istemezse, İİK m.120/II'ye göre icra müdürlüğünden takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağının dava edilmesi hakkının kendisine devredilmesini isteyip, alacağı bir

[133] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.456; Yavaş, s.93

yetki belgesi ile genel mahkemede üçüncü kişiye karşı alacak davası da açabilir.[134]

A. Üçüncü Kişinin Beyanının Aksini İspat

İİK m.89/IV uyarınca, üçüncü kişi haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz ederse, alacaklı, üçüncü kişinin 338.maddenin birinci fıkrası hükmüne göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkum edilmesini isteyebilir. Bu hükmün verdiği imkan dahilinde, üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine yaptığı itirazın doğruluğuna inanmayan takip alacaklısı, icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası açabilecektir.

Alacaklının İİK m.120/II'ye göre açacağı dava, takip borçlusunun üçüncü kişide mevcut olduğu iddia edilen alacağının tabi bulunduğu normal zamanaşımı (genellikle on yıl, BK m. 125) süresi içinde açılabilir.[135] Bu nedenle, bir yıl içinde icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası veya yalnız tazminat davası açmamış olan alacaklı, bir yıl geçtikten sonra ancak İİK m.120,II'ye göre üçüncü kişiye karşı alacak davası açabilir. İİK m.89/IV hükmü daha çabuk ve etkili bir hüküm olduğundan, uygulamada daha çok icra mahkemesinde ceza ve tazminat veya yalnız tazminat davası açma yolu tercih edilmektedir. İİK m.120/II'ye göre mahkemede dava açılması ise, daha çok bir yıllık zamanaşımından sonra başvurulabilen bir yoldur denebilir.[136]

---

[134] Yavaş, s.96

[135] Kuru, Değişiklikler, s.42

[136] Kuru, Değişiklikler, s.42

B. Alacaklının İcra Mahkemesinde Ceza ve Tazminat Davası Açması

Takip alacaklısı, kendisine gönderilen haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz eden üçüncü kişinin beyanının gerçeğe aykırı olduğunu icra mahkemesinde ispat ederek; üçüncü kişinin İİK m. 338/I'e göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir.[137] Alacaklı, icra mahkemesinde ceza ve tazminat davalarını birlikte açar.[138]

Alacaklı, ceza davasından bağımsız olarak bir yıllık zamanaşımı süresi içinde, üçüncü kişinin cezalandırılmasını istemeden, tazminat davası da açabilir. İcra mahkemesi, ceza davasıyla birlikte veya bağımsız olarak açılan tazminat davasını genel hükümlere göre çözümler. Zira cezalandırma isteminin karara bağlanması için üçüncü kişinin takip borçlusuna borcunun olup olmadığının veya takip borçlusunun bir taşınır malının üçüncü kişide bulunup bulunmadığının öncelikle tespit edilmesi gerekir.[139]

a. Davanın Tarafları

Bu davada davacı, takip alacaklısı, davalı ise, gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu ileri sürülen üçüncü kişidir. Ancak üçüncü kişi bir tüzelkişilik ise İİK m.338'in doğrudan uygulanması hukuken mümkün değildir. Zira burada cezalandırılacak olan tüzelkişiliğin kendisi olmayıp, haciz ihbarnamesine cevap veren ya da imzası ile bu konumda bulunan yetkili kimsedir. İİK m.345 uyarınca, bu kanunda öngörülmüş suçlar, tüzelkişinin yönetim veya işlemlerinin ifası

[137] Uyar, Haciz, s.242

[138] Kuru, El Kitabı, s.414

[139] Özyeşil, Fatih Mustafa, "Haczedilen Malvarlığının Muhafazasına İlişkin Tedbirler", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001

sırasında işlenmiş ise ceza o tüzelkişinin müdürleri, mümessil ve vekilleri, tasfiye memurları, yönetim kurulu başkanı ve üyeleri hakkında verilir. Örneğin, üçüncü kişinin banka olması ihtimalinde şube müdürünün sanık olarak gösterilebilmesi gerekir.[140]

b. Yetkili ve Görevli Mahkeme

Takip alacaklısının İİK m. 89/IV'e göre açacağı ceza ve tazminat davasında yetkili icra mahkemesi, icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesidir.[141]

Takip alacaklısının İİK m.89/IV uyarınca açacağı davada görevli mahkeme, icra mahkemesidir, asliye veya sulh hukuk mahkemesi bu dava için görevli değildir.[142] Tazminat davası, ceza davasından ayrı olarak da açılsa, görevli mahkeme, icra mahkemesidir. Bu davada icra mahkemesi hakimi, hem ceza hem hukuk hakimi sıfatını taşır; fakat mahkeme sıfatının tayininde öncelikle cezalandırma isteğinin göz önünde tutulması gerekir, bu nedenle, icra mahkemesi hakiminin, davaya icra ceza hakimi sıfatıyla bakması gerekir.[143] Zira bu davada, cezalandırma isteği ön planda tutulduğundan, ceza mahkemesi sıfatı ağırlık kazanmaktadır.[144]

---

[140] Uyar, Gerekçeli Notlu İcra İflas Kanunu, s.9239

[141] İİK m.348: "Bu Bapta yer alan fiillerden dolayı yetkili icra mahkemesi, icra takibinin yapıldığı yerdeki mahkemedir"

[142] Kuru, Alacakların Haczi, s.86

[143] Kuru, El Kitabı, s.420

[144] Uyar, Haciz, s.312;

c. Dava Açma Süresi

Takip alacaklısı, ceza davasını ve ayrıca tazminat davasını İİK m.347'ye göre üçüncü kişinin birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olduğunu öğrendiği tarihten itibaren üç ay içinde ve herhalde haciz ihbarnamesine itiraz tarihinden itibaren 1 yıl içinde açabilir.[145]

Ceza ve tazminat davasının birlikte açıldığı durumlarda, eğer ceza davası İİK m.347'de öngörülen süreden sonra açılmışsa, ceza davasının kanun tarafından öngörülen süre içinde açılmamasından dolayı düşmesine karar verilecektir. Ceza davasının düşmesine karar verilmesinin tazminat davasına etkisi bakımından farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe[146] göre, tazminat talebinin ancak ceza davası ile birlikte ileri sürülebilmesi mümkün olduğundan, İİK m.347'de belirtilen sürenin sona ermesi ile tazminat talebinin de düşmesi gerekecektir.

Diğer görüş[147] ise, İİK m.89/IV'de tazminata ilişkin talebin genel hükümlere göre çözümleneceği yönündedir. O halde, üçüncü kişinin beyanı bir haksız fiil meydana getirdiğinden, BK m.60'daki bir yıllık süreye tabi olduğu açıktır.[148] Yargıtay bir kararında, İİK m.89/IV'de öngörülen tazminatın üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanından kaynaklanan ve haksız fiile dayalı bir talep olduğunu ifade etmektedir.[149] Haksız fiilin suç teşkil etmesi halinde ceza

---

[145] Çolak, Haluk, İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü, 2.Bası, Ankara 2005, s.88

[146] Akyazan, s.67

[147] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.100; Uyar, Talih, Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Kıymetli Evraka Bağlanmamış Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi 9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fak. Der. Sayı: 2, s. 219

[148] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.460

[149] "İİK'nun 89/IV. maddesi hükmünde öngörülen tazminat üçüncü kişinin gerçeğe aykırı

zamanaşımına tabi olması ancak ceza kanunları gereğince ceza zamanaşımının daha uzun bir süre olarak tayin edildiği durumlarda söz konusu olabilecektir. Oysa İİK m.347'de öngörülen süre üç ay, buna karşılık BK m.60'daki süre ise bir yıldır. Bu nedenle, ceza davası süre yönünden düşse bile, tazminat davasına icra mahkemesinde devam edilebilmelidir.

Nitekim, 1998 tarihli Hukuk Genel Kurul Kararında da, "haciznameye karşı verilen cevabın gerçeğe aykırı bulunmasından dolayı üçüncü kişinin cezalandırılması isteğine, bu isteğin tabi tutulduğu şartlara bağlı olmaksızın alacaklının ayrıca tazminat talebini katabileceği, bu tazminat isteğinin ceza davasından ayrık olarak müstakil bir dava konusu da yapılabileceğinin kabulü gerekir" denmiştir.[150]

Ceza ve tazminat davası bir yıl geçtikten sonra açılmış ise, davalı üçüncü kişinin buna karşı koyması halinde, icra mahkemesi, tazminat davasını da süreden reddetmelidir.[151]

d. Yargılama Usulü

Bu davaya icra mahkemesinin icra ceza hakimi sıfatıyla bakması gerektiğinden, İİK m.349-352'de düzenlenen yargılama usulü uygulanacaktır. Dava, dilekçe ile veya sözlü beyanla açılır. Dilekçeyi veya sözlü beyanı alan icra mahkemesi, duruşma için hemen bir gün tayin edip davacının imzasını alır ve

---

beyanından kaynaklanan ve haksız fiile dayalı bir istektir. Tazminat miktarı birinci haciz ihbarı ile istenen miktarı aşamaz. Adı geçenin takip borçlusuna daha az borçlu olduğu tespit edilmiş ise, tazminat bu miktar kadardır" (28.11.2006 T. 2006/19147 E. 2006/22468 K. www.kazancı.com)

[150] Karar için bkz., Yavaş, s.101 (Yargıtay HGK 24.06.1998/8 Ceza-537 E.1998/540K.)

[151] Yavaş, s.101

davalılara duruşma davetiyesi gönderir. Tanık gösterilmiş ise onlar da duruşmaya davet edilir. İİK m.349/V uyarınca, davacı, tayin olunan duruşma gününe gelmez ve vekil de göndermezse şikayet hakkı düşer; yani, davacı, davanın cezaya ilişkin talebinden vazgeçmiş sayılır. Bu halde, icra mahkemesi, yalnız tazminat davasını inceleyip karara bağlar.[152] Bunun gibi, davacı alacaklı ceza şikayetinden vazgeçerse, icra mahkemesi, yalnız tazminat davasını inceleyip karara bağlar.[153]

İcra mahkemesi, iki tarafı dinler ve delillerini inceler ve gerek tarafların gerek tanıkların ifadelerini duruşma tutanağına geçirir. İİK m.350 uyarınca, duruşmada cumhuriyet savcısı hazır bulundurulmaz. Davacı, dilekçe veya beyanında göstermiş olduğu delillerle bağlıdır. İİK m.351 uyarınca, sanık savunması için tahkikatın genişletilmesini ancak bir kere isteyebilir.

Davaya icra ceza hakimi sıfatıyla bakan icra mahkemesi hakimi, davanın tazminata ilişkin bölümünü İİK m.89/IV uyarınca genel hükümlere göre halleder. Esasen, davanın tazminata ilişkin bölümü (yani takip borçlusunun bankada alacağı olup olmadığı) halledilmeden, cezaya ilişkin bölümünün karara bağlanmasına imkan yoktur. Bu nedenle, icra mahkemesi, ilk önce takip borçlusunun üçüncü kişide alacağı olup olmadığını, yani üçüncü kişinin cevabının (birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itirazının) doğru olup olmadığını incelemelidir.

Takip alacaklısı tarafından takip borçlusunun borçlusu olan üçüncü kişiye karşı açılan bu davada, davaya, hacze iştirak eden diğer takip alacaklıları,

[152] Yargıtay HGK 24.06.1998 T., 1998/8.Ceza-537, K.1998/540 (YKD 1998/8 s.1037-1039).

[153] Yargıtay 12. HD. 02.03.1998 T, 1666/2349 (İlmî ve Kazaî İçtihatlar Dergisi 1998/454 s.13689).

mahkeme tarafından resen davet edilmelidir.[154]

İİK m.352 uyarınca, icra mahkemesi iki tarafın iddia ve savunmalarını dinledikten sonra beş gün içinde karar verir ve karar özetini cumhuriyet savcısına bildirir.

Tazminat davası eğer ceza davasından bağımsız olarak açılmışsa, icra hakimi davaya hukuk hakimi sıfatıyla bakacaktır. Dolayısıyla artık İİK m.349'da düzenlenen yargılama usulü uygulanmayacaktır.[155]

e. İspat Yükü

İİK m.89/IV'e göre açılacak olan davada ispat yükü alacaklıya düşer.[156] Alacaklı, üçüncü kişinin cevabının doğru olup olmadığını banka kayıtları ve eğer üçüncü kişi tacir ise, defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle ispat etme yoluna gidebilecektir.[157]

f. Davanın Sonuçları

Takip alacaklısı, üçüncü kişinin birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz ederek vermiş olduğu cevabın aksini ispat edemezse; icra mahkemesi, ceza ve tazminat davalarının reddine karar verir.

---

[154] Budak, Ali Cem, Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000, s.71

[155] Yavaş, s.102

[156] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.99, Kuru, Alacak Haczi, s.93, Uyar, Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Mal ve Alacakların Haczi, s.215

[157] Kuru, Alacakların Haczi, s.93

Takip alacaklısı, üçüncü kişinin verdiği cevabın aksini ispat ederse; yani takip borçlusu, üçüncü kişiden alacaklı olduğu halde, üçüncü kişi, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmiş ise; haciz ihbarnamesine itiraz eden üçüncü kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bundan başka, icra mahkemesi, üçüncü kişiyi, davacı alacaklıya tazminat ödemeye de mahkum eder. Bu tazminat, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiden istenen miktar, yani üçüncü kişinin, takip borçlusuna olan borcunun miktarı (eğer üçüncü kişinin, takip borçlusuna daha az borçlu olduğu tespit edilmişse o miktar) kadardır.[158] Ayrıca, takip alacaklısının alacağına geç kavuşmasından dolayı uğradığı faiz kaybı da bu tazminata eklenebilir.[159]

İcra mahkemesinin kararının hem cezaya ilişkin bölümü hem de tazminata ilişkin bölümü kural olarak temyiz edilebilir. İcra mahkemesi bu davaya icra ceza hakimi sıfatıyla baktığından temyiz süresi on gün değil, icra mahkemesinin kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gündür. Cumhuriyet savcısı da kararı İİK m.353/I uyarınca temyiz edebilir. Davanın tazminata ilişkin olan kısmı ise genel hükümlere tabi olduğundan, koşulları varsa karar düzeltme yoluna da başvurulabilir.[160]

[158] Kuru, El Kitabı s.421

[159] Kuru, El Kitabı s.422, Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.465

[160] Kuru, Değişiklikler, s.41

§ 6. BİRİNCİ VEYA İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ EDİLMEMESİ ÜZERİNE SON BİLDİRİMİN GÖNDERİLMESİ

A. Birinci ve İkinci Haciz İhbarnamesine İtiraz Edilmemesi

Üçüncü kişi, ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmezse, borcun zimmetinde sayılması kesinleşir.[161] Üçüncü kişi, kendisine gönderilen ikinci haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz etmez ve zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne on beş gün içinde ödemezse veya yedinde sayılan malı icra müdürlüğüne teslim etmezse; kendisine son bir bildirim gönderilir.

B. Son Bildirim (Üçüncü Haciz İhbarnamesi)

a. Genel Olarak

Eski düzenlemeye göre, kendisine gönderilen birinci ihbarnameye süresinde itiraz etmeyerek ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine sebep olan üçüncü kişiye, ikinci ihbarname ile ya yedi gün içinde menfi tespit davası açması ya da bu süre içinde zimmetinde sayılan borcu ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi bildirilirdi. 4949 sayılı Kanunla 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu m.89'un değiştirildiğini belirtmiştik. 89. maddenin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere üçüncü fıkra eklenmiştir. Bu değişiklikle, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine karşı itirazı süresinde yapmayan üçüncü kişilere, son bildirim ile menfi tespit davası açma hakkı tanınmıştır.

[161] Kuru, El Kitabı, s.412

Bu düzenleme ile üçüncü kişilere son bildirim ile menfi tespit davası açma hakkı tanınmasının sebepleri hükümet gerekçesinde[162] şöyle belirtilmiştir: Takip alacaklısının ve icra müdürlüğünün, takip borçlusunun üçüncü kişideki hak ve alacaklarının haczini isterken, gerçekte böyle bir hak veya alacağın bulunup bulunmadığını denetleme imkanı bulunmadığından, uygulamada bir kısım alacaklıların, üçüncü kişilere haciz ihbarnameleri tebliğ ettirmek ve böylece itiraz etme ve menfi tespit davası açma haklarının süresini kaçırmalarından menfaat sağlamaya çalıştıkları gözlemlenmektedir. Madde ile, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine karşı müracaat haklarını süreyi geçirmek suretiyle kaçırmış üçüncü kişilere, üçüncü bir bildirimle menfi tespit davası açma hakkı tanınmıştır. Ayrıca, maddenin üçüncü fıkrası hükmüne göre açılacak menfi tespit davalarının maktu harca tabi olması öngörülerek, iyiniyetli üçüncü kişilerin kolaylıkla menfi tespit davası açmak suretiyle iddialarını ispatlaması olanağı getirilmiştir.

İİK m.89/III'de, "üçüncü haciz ihbarnamesi" ifadesi yerine "bildirim" ifadesi kullanılmıştır. Bu madde hükmünü değiştiren 4949 sayılı Kanunun genel gerekçesinde ve 4949 sayılı Kanunun 89.maddeyi değiştiren 22.maddenin gerekçesinde ise "üçüncü bildirim" ifadesi kullanılmıştır. İİK m.89/I ve III c.1'de, haciz ihbarnamesi kavramı kullanılmışken m.89/III c.3'de "bildirilir" ifadesine yer verilmiş olması, üçüncü bildirim olarak belirtilen kavramın birinci veya ikinci haciz ihbarnamesinden daha farklı bir bildirim olduğu sonucunu doğurmamaktadır.[163] Bir görüşe göre, değişikliğin kapsamından bu bildirimin üçüncü haciz ihbarnamesi olabileceği izlenimi doğmakta ise de, haciz

[162] Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra ve İflas Kanunu ile Nizamnamesi ve Yönetmeliği, 2003, s.97

[163] Yavaş, s.108

ihbarnamesinin niteliğinden çok ihtar mahiyeti gösteren "muhtıra" şeklinde algılanması gerekir.[164] Kanaatimizce İİK m.89'da kastedilmek istenen üçüncü bildirim, başka bir ifadeyle, üçüncü haciz ihbarnamesidir.

b. Son Bildirimin İçeriği

Bu ihbarnamede Yönetmeliğin 42. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen bilgiler yer alır. Bunun dışında ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihi; malın üçüncü kişinin elinde veya borcun zimmetinde sayıldığı, ayrıca üçüncü kişinin bu ihbarnamenin tebliğinden itibaren on beş gün içinde borcu icra müdürlüğüne ödemesi, malı aynı sürede teslim etmesi, ihbarnamenin tebliğinden itibaren on beş gün içinde takibin yapıldığı veya kendi yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde menfi tespit davası açabileceği ve bu davayı açtığına dair belgeyi, bu bildirimin yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde, ilgili icra müdürlüğüne vermesi; dava açmaz veya dava açtığını gösterir belgeyi vermezse ihbarnamenin tebliğinden itibaren on beş gün içinde zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödemesi veya elinde sayılan malı icra müdürlüğüne teslim etmesi gereği, aksi halde cebri icra yolu ile borcun tahsil edileceği veya malın aynen alınacağı ihtarı yazılır.

Üçüncü haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişi iki şekilde hareket edebilir; ya menfi tespit davası açar ya da açmaz.

[164] İpekçi, Nizam, 4949 ve 5092 sayılı Kanun Değişiklikleri İle İcra Mahkemesi Tatbikatı ve İcra İflas Suçları, Ankara 2004, s.130

C. Üçüncü Kişinin Menfi Tespit Davası Açması

Birinci ve ikinci haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz etmemiş ve bu nedenle borç zimmetinde sayılmış olan üçüncü kişi, üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde yedinde sayılan malı icra müdürlüğüne teslim etmez veya zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödemezse, genel mahkemede menfi tespit davası açabilir. Üçüncü kişi, davada verilen karar kesinleşinceye kadar, zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödemeye zorlanamaz.[165] Ancak üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borcu ödemeye zorlanmaması için, İİK m.89/III uyarınca, üçüncü kişinin, on beş gün içinde menfi tespit davası açtığına dair mahkemeden alacağı belgeyi, son bildirimin kendisine tebliğinden itibaren yirmi gün içinde takibin yapıldığı icra müdürlüğüne teslim etmesi gerekir. Menfi tespit davası açılması ile bu dava sonunda verilen kararın kesinleşmesi arasındaki süre içinde, İİK m.106'da belirtilen süreler işlemez.

Menfi tespit davası ile davacı, davalı tarafından iddia edilen bir hukuki işlemin veya hukuki ilişkinin mevcut olmadığının tespit edilmesini talep eder.[166] İİK m.89/III uyarınca açılacak menfi tespit davası ile üçüncü kişi, takip borçlusuna borçlu olmadığının tespitini hüküm altına almaya çalışır.[167]

a. Davanın Tarafları

Bu dava takip alacaklısına karşı açılır. 4949 sayılı Kanun ile 17.07.2003 tarihinde yapılan değişiklik sırasında İİK. m.89/III hükmünde daha önce mevcut

[165] Yargıtay 12. HD.'nin 12.06.2003 T., 2003/11734 E. 2003/13957 K. sayılı kararı da bu yöndedir. (www.kazancı.com)

[166] Kuru, Baki, İcra İflas Hukukunda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, Ankara 2003, s.109

[167] Yavaş, s.110; Kuru, El Kitabı, s.416

olan açıklık kaldırılmış ise de bunun kasti olduğu kabul edilmemeli ve bu davanın takip alacaklısına karşı açılması gerektiğinde tereddüde düşülmemelidir.[168]

Üçüncü kişinin, son bildirimin kendisine tebliğ edilmesinden sonra, hem İİK m.89/III'e göre ve hem de takip borçlusuna karşı İİK m.72 çerçevesinde menfi tespit davası açması halinde, bu davaların birleştirilmesi gerekir.[169]

Üçüncü kişinin menfi tespit davasında takip borçlusunu da davalı göstermesine engel yoktur. Üçüncü kişi menfi tespit davasını yalnız takip alacaklısı aleyhine açar ve kaybederse, borcu ödedikten sonra takip borçlusuna karşı BK m.61 vd. hükümleri uyarınca sebepsiz zenginleşme davası açabilir, zira, menfi tespit davasında üçüncü kişi aleyhine verilen hüküm, o davada taraf olmayan takip borçlusuna, kesin hüküm itirazında bulunmak hakkını vermez.[170]

İİK m.89/III'e göre açılan menfi tespit davası, sadece takip alacaklısına karşı açılmışsa, takip alacaklısı bu davayı takip borçlusuna ihbar edebilir.[171] Takip borçlusunun menfi tespit davasına feri müdahalede bulunması mümkündür. Feri müdahalede, davaya müdahale etmek isteyen üçüncü kişinin, lehine müdahale

---

[168] Kuru, El Kitabı, s.417; Uyar, Şerh, V.C., s.716

[169] "Takip borçlusuna borçlu bulunmadığına yönelik İİK'nın 72. maddesine göre menfi tespit davası açmasına yasal bir engel bulunmamaktadır. Üçüncü kişinin takip borçlusuna karşı açacağı böyle bir dava, İİK'nın 89/III maddesi uyarınca açılacak menfi tespit davasına ön mesele teşkil edecektir. Biri diğerine bağlı iki davanın birlikte görülebileceği HUMK m.45/III'de hükme bağlandığı gibi usul ekonomisi yönünden de bu davaların birlikte görülmesinde fayda vardır" Yargıtay HGK 13.12.1995 T. 19-629E. 1080K. (Alangoya, Yavuz/ Yıldırım, Kamil/ Yıldırım, Nevhis, Medeni Usul Hukuku Esasları, 4.Bası, İstanbul 2004, s.269)

[170] Kuru, Değişiklikler, s.36

[171] Kuru, Alacakların Haczi, s.64

etmek istediği tarafın davayı kazanmasında hukuki yararı bulunmalıdır.[172] Burada da, üçüncü kişi davayı kazanacak olursa, takip borçlusunun takip alacaklısına olan borcunun sona ermesi söz konusu olamayacağından, davanın takip alacaklısı tarafından kazanılmasında takip borçlusunun hukuki yararı vardır.[173] Dava üçüncü kişi lehine sonuçlanırsa takip borçlusunun takip alacaklısına karşı olan borcu da sona erecektir.[174]

b. Yetkili ve Görevli Mahkeme

İİK m.89/III'de öngörüldüğü üzere, menfi tespit davası, takibin yapıldığı yerde açılabileceği gibi, üçüncü kişinin yerleşim yerindeki mahkemede de açılabilir. Bu davanın, davalı takip alacaklısının yerleşim yeri mahkemesinde açılmasına bir engel bulunmamaktadır.[175] Çünkü özel yetki kuralı genel yetki kuralını bertaraf etmez.

Görevli mahkeme ise, HUMK m.8 uyarınca, üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borç miktarına göre, borcu kısmen kabul etmişse, itiraz ettiği miktara göre belirlenir. Üçüncü kişi menfi tespit davasını genel mahkemede açmalıdır. Başka bir deyişle, bu dava icra mahkemesinde değil, genel mahkemede görülür.[176]

Bu dava, genel mahkeme yerine sehven icra mahkemesinde açılmış ve bu mahkemece görevsizlik kararı verilmişse, HUMK. 193/III'de öngörülen on

---

[172] Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, 18.Baskı, Ankara 2007, s.531

[173] Yavaş, s.111

[174] Kuru, Usul, C.IV, s.3458

[175] Uyar, Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Alacakların Haczi, s.212

[176] Yargıtay 12. HD. 15.02.2002 T. 2002/1817E. 2002/3391K. sayılı karar (Uyar, Şerh, V.C., s.7615)

günlük süre içinde görevli genel mahkemeye veya görevsizlik kararı vermiş olan icra mahkemesine başvurulursa, dava süresinde, görevli mahkemede açılmış sayılır.[177]

c. Dava Açma Süresi

Zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödemekten kurtulmak için, üçüncü kişinin son bildirimin kendisine tebliğinden itibaren on beş gün içinde yetkili ve görevli mahkemede menfi tespit davası açması gerekir. On beş günlük süre hak düşürücü nitelikte[178] olup, mahkemenin davanın süresinde açılıp açılmadığını re'sen gözetmesi gerekir.

d. Davada İspat Yükü ve Davanın Konusu

Davada ispat yükü, davayı açan üçüncü kişiye düşer. Üçüncü kişi, açtığı menfi tespit davasında takip borçlusuna borçlu olmadığını veya malın takip borçlusuna ait olmadığını ispat etmelidir. Menfi tespit davasının konusu, takip borçlusunun üçüncü kişide hiç veya haczedilen miktarda alacağının bulunmadığı, malın yedinde bulunmadığı veya birinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce takip borçlusuna ödenmiş olduğu, malın teslim edilmiş olduğu veya borcun takas nedeniyle son bulduğuna ilişkin bir iddiadır.[179]

İspatı gereken husus, olumsuz bir olay olduğundan, ispat külfetinin yerine getirilmesi oldukça zordur. Bu davada, takip borçlusunun da taraflarca istendiği takdirde, şahit olarak dinlenmesine bir engel yoksa da, hakim onun ifadesini

[177] Bkz., Yargıtay HGK. 19.11.2003 T. 2003/3-737/700E. (www.kazancı.com)

[178] Bkz., Yargıtay HGK 24.03.2004 T. 2004/10-164E. 170K. (www.kazancı.com)

[179] Kuru, Alacakların Haczi, s.76

takdir ederken çok dikkatli davranmak zorundadır.[180] Böyle bir davada menfi bir ispat külfeti söz konusu olduğu için, hukuki işlemlerin ispatına ilişkin kurallar ve özellikle senetle ispat mecburiyeti aranmamalıdır.[181] Davacı durumundaki üçüncü kişi, bir banka ise, onun ispat külfetini yerine getirmesi daha kolay olur.[182] Zira bankalar her türlü işlemleri belgelendirmek ve kayıtlara geçirmek zorundadırlar. Üçüncü kişi konumunda olan gerçek kişi ise, çoğu zaman belgeleme veya kayıt tutma söz konusu olmaz. Üçüncü kişi bu davada menfi bir olayı ispat edeceğinden, hukuki işlemin ispatını düzenleyen kurallarla bağlı olmaması gerekir.[183]

e. Davanın Sonuçları

aa. Menfi Tespit Davasının Kabul Edilmesi

Üçüncü kişi, açtığı menfi tespit davasını kazanırsa; zimmetinde sayılan borcu ödemekten, yedinde sayılan malı teslim etmekten kurtulur.[184] Ancak üçüncü kişinin davayı kazanması durumunda lehine bir tazminata hükmedilmez; çünkü üçüncü kişi, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine yedi gün içinde itiraz etmeyerek kendisine son bildirimin gönderilmesine neden olmuş ve menfi tespit davasını açmak durumunda kalmıştır.[185] Öte yandan, böyle bir tazminat İİK m.89/III'de de öngörülmemiştir.

[180] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.459

[181] Berkin, Necmettin, İcra Dersleri, 1969, s.100

[182] Uyar, Şerh, V.C., s.7616

[183] Yavaş, s.120; Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.458

[184] Uyar, Haciz, s.239

[185] Kuru, El Kitabı, s.418, Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.105

bb. Menfi Tespit Davasının Reddedilmesi

Üçüncü kişinin açtığı menfi tespit davası reddedilirse, İİK m.89/III uyarınca, mahkeme tarafından dava konusu alacağın yüzde kırkından aşağı olmamak üzere tazminata ve yargılama giderlerine mahkum edilir. Mahkemenin üçüncü kişi aleyhine tazminat ödenmesine karar verebilmesi için, davalı alacaklının bu tazminatı talep etmiş olmasına gerek yoktur[186]. Bu tazminat, üçüncü kişinin kötü niyetle menfi tespit davası açmasına engel olmak için getirilmiştir.

Süresinde menfi tespit davası açan ve dava açtığını icra müdürlüğüne bildiren üçüncü kişi hakkında yürütülen cebri icra işlemleri, menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar duracaktır. Menfi tespit davasının reddine ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi üzerine, davayı kaybetmiş olan üçüncü kişi, zimmetinde sayılan borcu ödemek veya yedinde sayılan malı teslim etmek zorundadır. Ayrıca, mahkum edildiği tazminatı da icra müdürlüğüne ödemek zorundadır, aksi halde malları haczedilir, satılır ve elde edilen paradan alacaklının alacağı ve tazminatı ödenir.[187]

D. Üçüncü Kişinin Menfi Tespit Davası Açmaması

Üçüncü kişi, on beş gün içinde menfi tespit davası açmazsa; borcun zimmetinde, malın yedinde sayılması kesinleşir ve üçüncü kişi, aynı on beş gün içinde icra müdürlüğüne, zimmetinde sayılan borcu ödemek veya yedinde sayılan

[186] Kuru, El Kitabı, s.418

[187] Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 21.Baskı, Ankara 2007 s.263

malı teslim etmek zorunda kalır.[188] Buradaki on beş günlük süre, hak düşürücü nitelikte olup, bu sürenin geçirilmesi halinde, üçüncü kişi zimmetinde sayılan borcu ödemekten veya yedinde sayılan malı teslim etmekten kaçınamaz.[189]

İİK 89/3 uyarınca, üçüncü kişi, on beş gün içinde menfi tespit davası açmaz ve zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödemez veya yedinde sayılan malı icra müdürlüğüne teslim etmezse; zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslime zorlanır. Başka bir ifadeyle, takip alacaklısının talebi üzerine, üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borç için, bunu karşılamaya yetecek kadar malı icra memuru tarafından haczedilir ve bu malların paraya çevrilmesi sonunda elde edilecek paradan takip alacaklısı tatmin edilir[190]; takip alacaklısının alacağı ve takip giderleri ödenir.[191]

Bir taşınır mal, üçüncü kişinin yedinde sayılmışsa, bu mal icra müdürlüğü tarafından kendisinden zorla alınır.[192] Malın teslimi mümkün olmazsa, İİK m.89/IV uyarınca, alacaklı, icra mahkemesine başvurarak, malın değerinin üçüncü kişi tarafından ödenmesine karar verilmesini isteyebilir. Takip borçlusu ve takip alacaklısı arasındaki takip, bir ilama dayanıyorsa ve ilamda, malın aynen olmadığı takdirde bedelen tahsiline karar verilmişse, başka bir ifadeyle, malın değeri ilamda

---

[188] Kuru/Aslan/Yılmaz, Ders Kitabı, s.263

[189] Yargıtay 12. HD.'nin 26.05.2003 T. 2003/6118E. 2003/7588K. sayılı kararı "Davacı, menfi tespit davasını, ikinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde açmak zorundadır (İİK. m.89/III). Bu süre hak düşürücü nitelikte olduğundan, mahkemenin davanın süresi içinde açılıp açılmadığını kendiliğinden dikkate alması gerekir." şeklindedir.

[190] Pekcanıtez/Atalay/Özkan/Özekes, s. 66

[191] Uyar, Haciz, s.236-237; İpekçi, Değişiklikler ile İcra Mahkemesi Tatbikatı, s.137

[192] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.422; Uyar, Haciz, s.305

belirtilmiş bulunuyorsa, artık icra mahkemesine başvurmaya gerek kalmaz.[193] Bu belirli değer üzerinden, icra memuru tarafından alacaklının talebi üzerine hacze gidilir. Takip alacaklısı, icra müdürlüğüne başvurmak ve üçüncü kişinin mallarını haczettirmek zorundadır; alacaklı dava açma yoluna başvuramaz. Zira, takip alacaklısının alacağı, icra hukuku yönünden teminat altına alınmış olduğundan, takip alacaklısının bu konuda dava açmakta hukuki yararı yoktur.[194]

Ayrıca, İİK m.89 uyarınca gönderilen haciz ihbarnamelerine süresinde itiraz etmeyen ve dava hakkını süresinde kullanmayarak üçüncü kişinin ödemede bulunmasına neden olan görevliler, görevlerini yapmakta özensiz davranıp, ihmal gösterdikleri için, doğan zarardan kendilerini çalıştıran üçüncü kişiye karşı sorumlu olurlar.[195]

E. Üçüncü Kişinin Borçlu Olmadığı Halde Ödediği Parayı Geri Alması

Son bildirimin tebliğinden itibaren süresi içinde menfi tespit davası açılmamış ve üçüncü kişi zimmetinde sayılan borcu ödememişse, üçüncü kişi, kural olarak, takip alacaklısına karşı istirdat davası açamaz.[196] Aynı şekilde, nezdinde olmayan parayı veya malı ödemek veya teslim etmek zorunda kalan üçüncü kişi, parayı veya malı geri almak için ilamsız takip de yapamaz.[197]

---

[193] Uyar, Haciz, s.237

[194] Olgaç, Senai, İcra İflas Hukuku, C.I, Ankara 1978, s.783

[195] Yargıtay 4. HD. 20.05.2002 T., 2002/1610E. 2002/6057K. (Uyar, Şerh, V.C., s. 7612)

[196] Kuru, Değişiklikler, s.41

[197] "İİK m.89 hükmü, borçlunun üçüncü kişilerdeki bir alacak yada diğer hakkının haczine ilişkin olup, üçüncü kişinin sorumluluğunu, kimi koşulların gerçekleşmesine bağlı tutulmuştur. Birinci ve

Üçüncü kişi, İİK m.89/V uyarınca, borçlu ve kötü niyetli alacaklıya karşı dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini isteyebilir. Burada üçüncü kişinin kötü niyetli alacaklıya karşı açtığı davanın sebebi BK m.41'de düzenlenen haksız fiildir.[198] Borçlu aleyhine açılan davanın da hukuki sebebi, BK m.61 ve devamında düzenlenen sebepsiz zenginleşme hükümleridir.[199] Borçlu alacaklının kötü niyetli eylemine katılmış ise, borçluya karşı açılan davanın hukuki sebebi aynı zamanda haksız fiildir. Üçüncü kişinin hem takip alacaklısına hem de takip borçlusuna karşı farklı hukuki sebebe dayanarak (alacaklıya karşı haksız fiil, borçluya karşı sebepsiz zenginleşme) dava açması halinde, borçlu ile alacaklı zorunlu dava arkadaşı değil ihtiyari dava arkadaşıdır.[200] Zira, her iki davanın sebebi farklı olup, somut durumda olduğu gibi, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre sorumlu olan kişilere karşı birlikte dava açılabilir.[201]

4949 sayılı Kanun ile 17.07.2003 tarihinde yapılan değişiklikle haciz ihbarnamesine itiraz etmediği için gerçekte borçlunun kendisinde olmayan parayı

---

ikinci haciz bildirimlerine karşın, alacak ya da hak kendiside sayılarak bunu ödemek zorunda kalan üçüncü kişi, böyle bir borcunun bulunmadığını ancak genel mahkemede ileri sürebilir. Böyle bir alacak savı, ilamsız takip konusu yapılamaz" Yargıtay 12. HD. 25.04.1968 T. 1967/4384E. 1968/4228K. (www.kazancı.com)

[198] Kuru, El Kitabı, s.413; "Davacı, borçlu olmadığı parayı ödemek zorunda kaldığını iddia ettiğine göre dava nitelikçe istirdat davasıdır. Borçlu olmadığı parayı ödemek zorunda kalan şahıs, takip borçlusu veya kötü niyetli olması halinde takip alacaklısı aleyhine istirdat davası açabilir. Takip borçlusu sebepsiz zenginleşme, kötü niyetli takip alacaklısı da haksız eylem nedeniyle sorumludur. Yerel mahkemece aksi kanaat ve yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi hatalıdır." Yargıtay 4. HD. 15.09.2005 T. 2005/9609E. 2005/9295K. (www.kazancı.com)

[199] Kuru, El Kitabı, s.413

[200] Karslı, s.413

[201] Kuru/Arslan/Yılmaz, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, Ankara 2007, s.516

ya da malı teslim etmek zorunda kalan üçüncü kişinin, daha sonra hem borçlu hem de kötü niyetli alacaklı hakkında dava açarak, ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini istemesi imkanı getirilmiştir. Değişiklikten önce üçüncü kişinin sadece borçluya karşı sebepsiz zenginleşme davası açabilmesi kabul edilmekte idi. Değişiklik ile borçlu ile birlikte kötü niyetli alacaklıya karşı da dava açabilme olanağı getirilmiştir.[202] Bu suretle, basında, "89 mafyası" adı verilen bazı kötü niyetli kişilerin pek çok banka şubesine İİK m.89'a göre haciz ihbarnamesi göndererek, süresi içinde bu ihbarnamelere itiraz etmeyi ihmal eden şubelerin bu ihmalinden yararlanarak ya da; banka şubelerinde görevli bazı personelin gönderilen ihbarnameleri bankanın yetkili temsilcisine vermemelerini sağlayarak, haksız kazanç temin etme konusundaki çabalarının sonuçsuz kalması istenmiştir.[203]

Üçüncü kişi, zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödemeden önce borçlu ile kötü niyetli alacaklı veya sadece kötü niyetli alacaklı aleyhine, alacaklıya borçlu olmadığının tespiti için genel bir menfi tespit davası açabilir.[204] Zira menfi tespit davası, istirdat (eda) davasının öncüsüdür.[205] Bu aşamada istirdat davası açma hakkı olmayan üçüncü kişinin istirdat davasının öncüsü olan menfi tespit davasını açmakta hukuki yararı vardır. Bu genel menfi tespit davası İİK m.89/III'de düzenlenen özel menfi tespit davasından farklıdır. Zira dava sebepleri farklıdır. Bu maddede düzenlenen menfi tespit davasının sebebi üçüncü kişinin

[202] Pekcanıtez, Hakan, 4949 sayılı Kanunla İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi, TBBD, S.49, Yıl: 16, Kasım-Aralık 2003, s.149

[203] KarsIı, s. 415; Uyar, Talih, İcra İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler", TBBD, Yıl: 16, S.49, Kasım-Aralık 2003, s.174

[204] Kuru, Değişiklikler, s.35

[205] Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6.Baskı 2001, C. II, s.1412

takip borçlusuna borçlu bulunmadığı vakıasıdır.[206] Genel menfi tespit davasının sebebi ise, takip alacaklısının, üçüncü kişinin takip borçlusuna borçlu olmadığını bildiği halde, kötü niyetle, onu yanılgıya düşürerek, borç zimmetinde sayılmış olan üçüncü kişinin, kötü niyetli alacaklıya borçlu olmadığı vakıasıdır. Genel menfi tespit davasında, üçüncü kişi, haciz ihbarnameleri gönderilmesinin haksız ve kötü niyetli olduğunu ispat ederse, mahkeme, menfi tespit davasının kabulüne karar vereceği gibi, takip alacaklısını İİK m.72/V uyarınca, asgari yüzde kırk oranında tazminata da mahkum eder.[207]

Genel menfi tespit davası, borcun üçüncü kişinin zimmetinde sayılmasından sonra açıldığından, üçüncü kişi m.72/II hükmüne göre, zimmetinde sayılan borcun ödenmesinin durdurulması için ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep edemez.[208] Buna karşılık, üçüncü kişi, İİK m.72/III uyarınca, zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödedikten sonra, icra veznesindeki bu paranın alacaklıya ödenmemesi için ihtiyati tedbir kararı verilmesini isteyebilir.[209] Böyle bir ihtiyati tedbir kararı verilmemiş olması nedeniyle, üçüncü kişinin icra müdürlüğüne ödediği para, menfi tespit davası devam ederken alacaklıya ödenirse, menfi tespit davası, İİK m.72/VI uyarınca geri alma davasına dönüşür.

Dava sebepleri farklı olduğu için, üçüncü kişinin m.89/III'e göre özel menfi tespit davası açma hakkını kaybetmiş olması, başka dava sebebine

[206] Kuru, El Kitabı, s.414

[207] Kuru, El Kitabı, s.415

[208] Kuru, Değişiklikler, s.36

[209] Kuru, El Kitabı, s.414

dayanarak, kötü niyetli alacaklı aleyhine açacağı genel menfi tespit davasının görülmesine engel değildir.[210]

[210] Tunçomağ, s.456, Kuru, El Kitabı, s.415

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ BAZI ÖZELLİK ARZ EDEN TAŞINIR VE ALACAKLARININ HACZİ VE İİK m.89 HÜKMÜNÜN İLGİLİ DÜZENLEMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI

§ 1. BORÇLUNUN BANKADA BULUNAN TAŞINIR VE ALACAKLARININ HACZİ

A. Bankaya Tahsile Verilmiş Kıymetli Evrakın Haczi

Tahsil cirosu, ciro edilene alacağı tahsil yetkisi vermek amacıyla yapılmaktadır. Tahsil cirosunda cirantanın amacı, senetten doğan bütün hakları devretmek değil, ciro edilene tahsil yetkisi vermektir.[211] Yargıtay bir kararında, bankaya tevdii edilmiş kambiyo senetlerinin haczinde İİK m.89'un uygulanmayacağını ifade etmiştir.[212] Kıymetli evraka bağlı alacaklar, İİK m.89'a göre haczedilemez. Ancak, örneğin bono tahsil cirosu ile bankaya verildiğinde, takip borçlusunun elinde değil, üçüncü kişinin elinde olacaktır. Üçüncü kişinin elinde bulunan bononun taşınır mal olarak haczi söz konusu olabilir. Bu nedenle bankaya tahsile verilmiş veya rehnedilmiş bonoların haczinde de İİK m.89 uygulanabilmelidir.[213] Yargıtay'ın yeni tarihli bir kararında da, "takip borçlusu tarafından üçüncü kişiye, örneğin bankaya verilen ve banka tarafından rehin hakkı bulunduğu ileri sürülen senetlerin İİK m.89 uyarınca haczi mümkündür"

---

[211] Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 9.Bası, İstanbul 2003 s.165

[212] Yargıtay 12. HD. 18.12.1973 T, 10341E. 11448K. (Yavaş, s.146)

[213] Kuru, C. 1, s.773

denmiştir.[214] Kanaatimizce, Yargıtay'ın yeni görüşü isabetlidir. Zira bankaya tahsile verilmiş kıymetli evrak, takip borçlusunun elinde değil, üçüncü kişinin (bankanın) elinde olduğundan, üçüncü kişide bulunan bono da taşınır mal olarak haczedilebilecektir.

Alacaklı, takip borçlusunun, bankaya tahsile verilmiş veya rehnedilmiş kıymetli evrakının bulunduğunu bildirerek, bunun haczini icra müdürlüğünden isteyebilir. Bunun üzerine icra müdürlüğü bankaya birinci haciz ihbarnamesi gönderir.[215] Banka, icra müdürlüğüne yedi gün içinde vereceği cevapta, borçlunun bankaya tahsil için verilmiş bonolarının bulunduğunu, bedeli tahsil edince icra müdürlüğüne ödeyeceğini bildirmeli ve bono bedelini tahsil edilince icra müdürlüğüne göndermelidir.[216] Buna karşılık, alacaklı, bankanın bonoyu icra müdürlüğüne teslim etmesini isterse, icra müdürlüğü bonoyu bankadan ister ve kasada saklar, bu halde bononun vadesi gelince bono bedelini tahsil etmek görevi İİK m.90 uyarınca icra müdürlüğüne aittir.[217]

B. Bankaya Rehnedilmiş Kıymetli Evrakın Haczi

Takip borçlusunun bankadaki bonosu bankaya rehnedilmiş ise, bu halde birinci haciz ihbarnamesini alan bankanın, "bononun kendisine rehin verildiğini, alacağının ne miktarda olduğunu, bono bedelini tahsil ettikten ve bundan alacağını aldıktan sonra geriye bir şey artarsa bu miktarı icra müdürlüğüne ödeyeceğini" icra müdürlüğüne yedi gün içinde bildirmesi gerekir. Bu halde alacaklı, bankanın

[214] Yargıtay 19. HD. 12.10.2000 T. 2000/6124E., 2000/6722K. (YKD 2001/8, s.1234)

[215] Yavaş, s.147

[216] Kuru, Değişiklikler, s.51

[217] Kuru, Değişiklikler, s.51

bu cevabını kabul ederse, bono bankada kalır ve banka, bono bedelini tahsil edince, bundan alacağını aldıktan sonra geriye bir şey artarsa artan parayı icra müdürlüğüne yatırır.[218]

Buna karşılık, alacaklı, bankanın bonoyu icra müdürlüğüne teslim etmesini isterse, icra müdürlüğü, İİK m.88/I uyarınca, bonoyu bankadan ister ve icra müdürlüğü kasasında saklar. Çünkü icra müdürlüğü, İİK m.88/III uyarınca, üçüncü bir kişiye rehnedilmiş olan malları da muhafaza altına alabilir.[219] İİK m.90 uyarınca, icra müdürlüğü alacaklardan günü gelenlerin tahsiline çalışır.

Takip alacaklısı, bankanın cevabının doğru olmadığı, yani bononun bankaya rehnedilmeyip tahsil için verildiği iddiasında ise, icra mahkemesine başvurarak bankaya karşı İİK m.89/IV'e göre ceza ve tazminat davası açabilir.[220]

C. Borçlunun Kiralık Kasada Bulunan Taşınır Mallarının Haczi

Kiralık kasa sözleşmesi, banka ile müşterisi arasında kurulan ve bankanın bir ivaz karşılığında, müşterisine ait eşyanın korunması ve saklanması için kiralık kasa dairesinde bulunan kasayı müşterisinin kullanımına sunmayı amaçlayan, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olarak tanımlanmıştır.[221] Türk hukukunda kiralık kasa sözleşmesine ilişkin mevcut bir düzenleme bulunmamaktadır. Bankanın kasa üzerinde zilyet sayılması mümkün değildir; zira banka tek başına kasa üzerinde tasarruf gücünden yoksundur.[222] Bir görüşe göre, banka dilediği

[218] Kuru, Değişiklikler, s.51

[219] Kuru, Değişiklikler, s.51

[220] Yavaş, s.148

[221] Akyol, Şener, Banka Sözleşmeleri, İstanbul 2001, s.148

[222] Akyol, s.157; Yavaş, s.148

zaman kiralık kasayı açamayacağından ve kasanın içinde ne olduğunu bilemeyeceğinden, kasanın içinde bulunanlara ilişkin olarak bankanın resmi makamlara karşı bilgi verme konusunda ne hakkı ne de görevi vardır. Bankanın kasa üzerinde somut etkide bulunabilme olanağı olmadığından, kiralık kasa içinde bulunan taşınırların haczinde 89. maddenin uygulanması söz konusu olmamalıdır. Ancak, alacaklı kasayı mühürletebileceği gibi, yine icra kanalıyla kasayı açtırıp içindekilere haciz koydurabilir.[223] Birinci haciz ihbarnamesini tebellüğ eden banka, birinci haciz ibarnamesine, takip borçlusunun kiralık kasasının bulunduğunu, fakat kasanın içinde ne olduğunun bilinmediği şeklinde cevap vermelidir.

D. Borçlunun Bankadaki Mevduatının Haczi

5411 sayılı Bankacılık Kanunu m.3'de mevduat, yazılı yada sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle, ivazsız veya ivaz karşılığında istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen para olarak tanımlanmıştır.[224] Mevduat, tasarruf mevduatı olabileceği gibi, ticari mevduat da olabilecektir. İİK m.89'un uygulanmasında iki çeşit mevduat arasında bir farklılık bulunmamaktadır.[225]

Borçlunun üçüncü kişilerde bulunan alacakları kapsamına, borçlunun bankadaki mevduatları da girmektedir. Uygulamada icra takipleri kapsamında en sık karşılaşılan işlem, takip borçlusunun bankadaki mevduatının haczi için İİK m.89 ile öngörülen usulde banka şubelerine haciz ihbarnamesi gönderilmesidir.

[223] Yavaş, s.148

[224] Reisoğlu, Seza, Bankacılık Kanunu Şerhi, Ankara 2007, s.116,117; Taşdelen, s.294

[225] Kuru, Alacakların Haczi, s.120

Uygulamada, borçlunun bankadaki mevduatının haczi için bankaya İİK m.89 uyarınca haciz ihbarnamesi gönderildiği gibi, haciz müzekkeresinin de gönderildiği görülmektedir. Yargıtay, borçlunun bankadaki mevduatının haczinin mutlaka İİK m.89 uyarınca gerçekleştirilmesinin gerekmediği, mevduatın doğrudan icra müdürlüğünce yazılacak bir haciz müzekkeresiyle de haczedilebileceği yönünde kararlar vermiştir.[226] Bankadaki mevduat hakkında haciz tutanağı düzenlenmesi için bankaya gidilmesine gerek bulunmamakta[227], tutanak icra müdürlüğünde düzenlenmektedir. Zira takip borçlusu icra müdürlüğünde bulunmadığı için bankadaki mevduatın haczine yönelik tutanağı imzalayamayacağından, bankadaki mevduatın haczinin icra müdürlüğü tarafından

---

[226] "Bankalardaki mevduatın haczinin mutlaka İİK m.89'a göre yapılması gerekmez. Böyle bir ihbar üçüncü kişi yönünden doğuracağı sonuçlar bakımından önemlidir. Bunun dışında bankadaki mevduatın haczi için doğrudan müzekkere yazılarak hesaptaki paranın haczine engel bir hüküm yoktur" Yargıtay HGK 01.12.1999 T. 1999/12-1003 E. 1017 K. (Kuru, El Kitabı, s.406). Aynı yönde, "İİK'nın 88.maddesinin üst başlığında da açıkça belirtildiği gibi bankaya haciz ihbarnamesi gönderilmesi bankadaki mevduatın borçluya ödenmesini önleyen muhafaza tedbiridir. Bu nedenle mevduatın haczi için haciz yazısı dışında bankaya ayrıca İİK m.89 gereğince haciz ihbarnamesi tebliği şart değilse de, mevduatın üçüncü kişi nezdinde alacak niteliği de arz etmesi sebebiyle sözü edilen madde doğrultusunda haciz ihbarnamesi gönderilmesi suretiyle haczedilmesine de yasal bir engel bulunmamaktadır." Yargıtay 12. HD. 11.10.2007 T. 2007/14917 E. 2007/18553 K. (Oskay/ Koçak/ Deynekli/ Doğan, s.2619), "Borçlunun bankadaki mevduatı İİK m.106/II uyarınca menkul hükmünde olduğundan, İİK m.89'da öngörülen şekle uyulmadan haciz yazısı ile haciz yapmak mümkündür." Yargıtay 12. HD. 17.05.2007 T. 2007/8077 E. 2007/10167 K. (Oskay/ Koçak/ Deynekli/ Doğan, s.2623); "Somut olayda alacaklının belirtilen haciz isteme hakkına ilişkin olarak İİK. 78. maddesi gereğince Ziraat Bankası şubesindeki borçlunun varolduğu iddia edilen hesabına doğrudan doğruya haciz müzekkeresi gönderilmesi istenmesinde Yasaya uymayan bir yön yoktur. Mahkemece işin mahiyeti dikkate alınarak usulüne uygun olarak duruşma açılıp deliller toplandıktan sonra oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekir." Yargıtay 12. HD. 27.04.2007 T. 2007/5868E. 2007/8335K. (www.kazancı.com)

[227] "Finans Kurumundaki mevduat hakkında haciz tutanağı düzenlenmesi için mahalline gidilmesine gerek yoktur" Yargıtay 12. HD. 06.03.2006 T. 2006/1494 E. 2006/4384 K.(www.kazancı.com)

borçluya sonradan haber verilmesi gerekir. Borçlu haczedilen miktar üzerinde tasarrufta bulunamayacaktır. Ayrıca Yargıtay bir kararında, alacaklının borçlunun mevduatı olduğunu tespit ettiği bankada bloke edilen borçluya ait paranın fiilen haczi için, icra müdürüyle birlikte şubeye gidip, fiili haciz yapılmasında Kanuna aykırılık olmadığını ifade etmiştir.[228] Yargıtay'ın bu kararları, borçlunun bankadaki mevduatı ile üçüncü kişideki diğer alacaklarının haczi arasında farklılık yarattığı gerekçesiyle eleştirilebilecektir.

Haciz ihbarnamesinin bankaya tebliğinden önce, takip borçlusu haczedilen mevduatı bankadan almışsa, banka haciz ihbarnamesine vereceği cevapta borçlunun bankadaki mevduatını daha önce çekmiş olduğunu belirtmekle yetinebilecektir. Takip alacaklısı bakımından alacağına kavuşamama riskini bertaraf etmek için, mevduat haczinin, haciz ihbarnamesinin bankaya gönderilmesinden sonra borçluya bildirilmesi daha uygun olacaktır.[229]

Takip borçlusunun bankadaki mevduatı, vadeli veya vadesiz olabilir. Her iki tür mevduatın haczi İİK m.89 kapsamında yapılabilecektir. Yargıtay 1952 tarihli bir kararında, İİK m.90 gereğince vadeli mevduatın vadesinden önce bankadan istenemeyeceğine karar vermiştir.[230] Ancak Yargıtay bu görüşünü değiştirerek, vadeli mevduatın vadeden önce icra müdürlüğüne ödenmesi gerektiği görüşünü benimsemiştir.[231] Kuru, Yargıtay'ın yeni görüşünün daha

---

[228] Yargıtay 12. HD. 29.4.2004 T. 2004/6537 E. 2004/10591 K. (www.kazancı.com)

[229] Kuru, Değişiklikler, s.61; Yavaş, s.154

[230] İİD 20.03.1952, 1296/1375 (Kuru, Alacakların Haczi, s.118); Aynı görüş için bkz.; Bilge, Necip, Bankacılar İçin Takip Hukuku Bilgisi, TBB Yayınları No:70 Seri No:11 Ankara 1975, s.47

[231] "Vadeli mevduatın vadesinden önce çekilmesi halinin ancak faiz oranı etkileyebilir. Bu durumda borçlunun her zaman tasarruf etmeye yetkisi bulunduğu mevduatı vade tarihinden önce

doğru olduğunu, müşterinin vadeli hesaptaki parasını vadesinden önce çekmek istemesi üzerine, bankaların vade defini ileri sürmeden vadeden önce parayı iade ettiklerini, bu nedenle de bankaların haciz konulmuş olan vadeli mevduatı vadesinden önce icra müdürlüğüne ödemesi gerektiği görüşündedir. Kanaatimizce de, Yargıtay'ın son görüşü isabetlidir, zira müşterinin talebi halinde vadeden önce ödeme yapan bankanın, icra müdürlüğünün talebi halinde de takip borçlusuna ait mevduatı icra müdürlüğüne ödemesi gerekir. Ancak borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar bağdaştırmakla yükümlü olan icra müdürlüğünün İİK m.85 uyarınca, vadesinin dolmasına az bir zaman kalmış olan vadeli hesaplarda, vadenin gelmesini beklemesi uygun olacaktır.[232]

E. Borçlunun Bankadaki Müşterek (Ortak) Hesaplarının Haczi

Müşterek hesap, birden fazla kişinin malik sıfatıyla bankada açtırmış olduğu hesap olarak tanımlanabilir.[233] Asıl müşterek hesap (teselsüllü müşterek hesap) ve iştirak halinde hesap (teselsülsüz müşterek hesap) olmak üzere, iki çeşit müşterek hesap vardır.

---

de ödenebilir, bu nedenle üçüncü kişi hakkında İİK m.89'a göre yapılan ihbar üzerine ödenmesi gereken parayı bankanın icra veznesine ödemesi gerekir." İİD 16.12.1974, 10757/10989 (Kuru, Alacakların Haczi); "Vadeli mevduatın vadeden önce hesap sahibi tarafından çekilmesine yasal bir engel yoktur. Ancak faiz nispetinde bakımından banka mevzuatına göre işlem yapıp, mevduatı iade eder. Üçüncü kişiler tarafından haciz halinde de aynı uygulamaya engel bulunmadığı düşünülmeden şikayetin kabulü isabetsizdir". Yargıtay 12. HD. 28.11.1983 T. 8274/9528 (Uyar, Haciz, s.41)

[232] Kuru, Alacakların Haczi, s.120

[233] Kuru, Alacakların Haczi, s.122; Reisoğlu s.159; Uyar, Haciz, s.317

a. Asıl Müşterek Hesap

Müşterek hesap sahiplerinden her biri, yalnız başına hesabın tamamı üzerinde tasarruf edebilmektedir. Bu halde, müşterek hesap sahipleri BK m.148 uyarınca müteselsil alacaklı durumundadır. Müşterek hesap sahiplerinden birinin borcu için haciz konulması halinde nasıl hareket edileceği hususunda iki farklı görüş vardır: Birinci görüşe[234] göre, müşterek bir hesap üzerine müşterek hesap sahiplerinden birinin borcu için haciz konması halinde, hesabın müşterek hesap niteliğinin son bulacağı ve hesabın yarı yarıya müşterek hesap sahiplerine ait olduğu esasından hareketle, hesabın yarısı üzerine haciz konulması yoluna gidilmelidir. Diğer bir görüşe[235] göre ise, müşterek hesap üzerine haciz konması halinde, BK m.470'e kıyasla bankanın, hesap sahiplerinin hiçbirine ödemede bulunmaması gerektiği, yalnız gerekli yollara başvurulabilmesi için hesap sahiplerinin durumdan derhal haberdar edilmesi gerektiği yönündedir.

Yargıtay, müşterek hesapta aksine bir açıklık yok ise, müşterek hesap sahiplerinin hesaptaki para üzerinde aynı hisseye sahip oldukları görüşündedir.[236]

---

[234] Kuru, Alacakların Haczi, s.123; Reisoğlu, Seza, Bankacılık Yönünden Borçlar Hukuku Kuralları, 3.Baskı, Ankara 1977, s.88

[235] Tandoğan, Haluk, Müşterek Hesaplar, Ankara 1959, s.12

[236] " Aksine bir sarahat bulunmadıkça şayi mülkiyette asıl olan tarafların o şeye de yarı yarıya malik olmalarıdır. MK m.623'ün açık hükmü bu merkezdedir. Hesap açılırken özel şart konmadıkça tarafların bu hesaba yatırdıkları paraların mülkiyeti müşterek hale gelir. Önceden kararlaştırılmış bir şart bulunmadıkça kimin yatırdığına bakılmaksızın biriken para yarı yarıya tarafların olur." Yargıtay 2. HD. 11.12.1970 T., 6137/6513 (Kuru, Alacakların Haczi); " müşterek hesap sahipleri birbirlerine münferiden tasarrufta bulunma yetkisi vermediklerinden, MK m.623 uyarınca her bir müşterek hesap sahibinin hesap üzerinde eşit pay sahibi olduğu" Yargıtay 12. HD. 28.11.2000 T. 2000/7275E 2000/9418K. (www.kazancı.com)

Müşterek hesap sahiplerinden birinin borcu için gönderilen birinci haciz ihbarnamesini alan banka, icra müdürlüğüne yedi gün içinde cevap vererek, borçlunun bankada bir başkası ile müşterek hesabı olduğunu, hesaptaki paranın miktarını, müşterek hesap sahipleri arasında aksinin kararlaştırıldığına dair bankada bir kayıt olmadığı için, borçlunun bu hesaptaki parasının hesabı yarısı tutarı olan miktar üzerine haciz şerhi konduğunu bildirmelidir. Ayrıca bankanın, aynı zamanda müşterek hesap sahiplerine, iadeli taahhütlü bir mektup ile koyulan hacizden bilgi vermesi gerekir. [237]

Bankanın yazısını alacak hesap sahipleri, kendi aralarındaki iç ilişkide başka bir oranda hissedar oldukları iddiasında iseler, bu iddialarını icra müdürlüğüne bildirirler ve bu iddia istihkak prosedürüne göre çözümlenir.[238] Müşterek hesap sahipleri arasındaki ilişki bankayı ilgilendirmeyecektir. İcra müdürlüğünün talebi halinde banka, hissesine haciz konulan müşterek hesap sahibi borçlunun parasını ödemek zorundadır. Ancak, hissesi haczedilmemiş olan diğer müşterek hesap sahibi icra mahkemesinde istihkak davası açmış ve mahkeme takibin ertelenmesine karar vermişse, bu halde icra müdürlüğü, bankadan müşterek hesaptaki paranın yarısının icra müdürlüğüne ödenmesini isteyemez.

b. İştirak Halinde Müşterek Hesap

İştirak halinde hesapta, hesap sahipleri ancak müşterek imza ile bankadan para çekmeye yetkilidir. Örneğin murise ait hesaptan tüm mirasçılar birlikte para

[237] Kuru, C. I, s.756; Kuru, Alacakların Haczi, s.125

[238] Kuru, C. I, s.756; Kuru, Alacakların Haczi, s.125

çekebilirler. Yine adi şirket adına açılmış bir hesaptan para çekebilmek için ortakların tamamının bu yönde iradelerini beyan etmiş olmaları gerekir.

İştirak halinde müşterek hesap sahiplerinden birinin borcu için hesaba haciz konulması halinde nasıl hareket edileceği konusunda iki görüş vardır. Birinci görüşe[239] göre, hesap sahiplerinden yalnız biri veya birkaçının alacaklıları tarafından haciz konulması halinde, haciz alacaklısı ancak diğer maliklerin de iştirakiyle hesapta herhangi bir tasarrufta bulunabilir. Diğer görüşe[240] göre, hesap sahiplerinin ancak müştereken tasarruf edebildikleri hesaplarda da, bunlardan birinin borcu için hesaba haciz konabilir. Bu takdirde icra mahkemesi İİK m.121'e göre bir tedbir alıncaya ve haczin neticesi belli oluncaya kadar banka, hesap sahiplerine bir ödemede bulunmamalıdır.

Kanaatimizce, ikinci görüş daha isabetlidir, zira, diğer hesap maliklerinin katılımının beklenmesi ile süreç uzatılmış olacak ve alacaklının alacağına kavuşması gecikecektir. İştirak halinde hisse hacizlerinde paraya çevirme şeklini tayin yetkisi icra mahkemesine ait olduğundan, icra müdürlüğü, borçlunun iştirak halindeki hissesinin icra müdürlüğüne ödenmesini bankadan isteyemez. İİK m.121 uyarınca, icra müdürlüğü müşterek hesapta bulunan paranın nasıl takip alacaklısına verileceği hususunu icra mahkemesinden sormalıdır.

İştirak halindeki hesabın haczedilmesi durumunda, elbirliği mülkiyeti hissesinin haczinde uygulanan İİK m.94/1hükmü uygulanmalı ve icra müdürlüğü durumu diğer hisse sahipleri ile bankaya bildirmelidir. Haciz ihbarnamesini alan

[239] Yüksel, Ali Seyit, Hesap Açılması ve Hesapta Tasarruf Etkisi, BATİDER, 1965/II, s.244

[240] Tandoğan, s.12; Kuru, C. I, s.757; Kuru, Alacakların Haczi s.125

banka, yedi gün içinde icra müdürlüğüne vereceği cevapta borçlunun bankada başkası ile birlikte iştirak halinde hesabının bulunduğunu ve hesaptaki paranın miktarını bildirir. Bu cevabı alan icra müdürlüğü, borçlunun bankadaki iştirak halinde hesap hissesinin icra müdürlüğüne nasıl ödeneceğini icra mahkemesinden sorar. İcra mahkemesinin, İİK m.121/II'de öngörülen "diğer bir tedbir alma" yetkisine dayanarak, iştirak halinde hesabın diğer hisse sahiplerini de dinledikten sonra, borçlu hissedarın hissesine düşen paranın icra müdürlüğüne ödenmesine karar verebileceği ifade edilmiştir.[241]

F. Borçlunun Bankadaki Cari Hesap Bakiyesinin Haczi

Cari hesaba geçirilen alacaklar münferiden hacze konu teşkil etmemekte, cari hesap sözleşmesinin tarafı olan kişinin alacaklısı bakımından sadece hesap bakiyesinin haczi mümkün olmaktadır.[242] Banka, kendisine gönderilen birinci haciz ihbarnamesi üzerine yedi gün içinde bankanın müşterisi ile banka arasında bir cari hesap ilişkisi olduğunu icra müdürlüğüne bildirmelidir. Banka durumu icra müdürlüğüne bildirdikten sonra hesabı bloke etmek ve bakiyeyi tespit etmek durumundadır. Borçlu haczi on beş gün içinde kaldırtmazsa, TTK m.97 uyarınca, bankanın cari hesap sözleşmesini feshetme imkanı bulunmaktadır.[243]

Cari hesaba, haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce doğan hukuki ilişkiden meydana gelmiş alacaklar dışında, ihbarnamenin tebliğinden sonra hiçbir alacak eklenemez.[244]

---

[241] Kuru, C. I, s.757; Kuru, Alacakların Haczi, s.126; Uyar, Haciz, s.317

[242] Arkan, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 10.Baskı, Ankara 2007, s.361

[243] Arkan, s.362; Uyar, Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Alacakların Haczi, s.224

[244] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.96; Arkan, s.361; Uyar, Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Alacakların Haczi, s.224

Borçlunun bankadaki cari hesap bakiyesine haciz koydurmuş olan alacaklı, hesap bakiyesinin kendi alacağına tekabül eden kısmının ödenmesini, TTK m.98 uyarınca, ancak hesabın TTK m.92'ye göre kapatılması gereken anda, hesap dönemi sonunda isteyebilir.[245]

Alacaklı cari hesaplarında ise TTK m.98 uygulanmamaktadır. Alacaklı, alacaklı cari hesaplarında, İİK m. 89'a göre, borçlusunun bankadaki cari hesabının tamamı, o cari hesaptaki parası, mevduatı üzerine haciz koydurabilir. Buna karşın, borçlunun bankadaki borçlu cari hesabına haciz konulamaz, zira borçlunun bankada parası olmayıp tersine, bankaya borcu vardır. Örneğin borçlunun bankadaki kredi açma sözleşmesinden kaynaklanan kredi talep etme hakkına haciz konulamaz.[246]

§ 2. BANKA TEMİNAT MEKTUPLARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN HACZİ

Banka teminat mektubu, teminat veren banka ile bu teminatı alan muhatap arasında oluşan bir ilişki olup, hukuki niteliği hususunda çeşitli görüşler bulunmaktadır. Yargıtay 1967 tarihli bir İBK ile banka teminat mektuplarının

[245] "Cari hesap sözleşmesi sona ermedikçe taraflar hukuken alacaklı ve borçlu değildir. Hesap bakiyesine haciz koyduran alacaklı bakiyenin ödenmesi için hesap devresinin sona ermesini beklemesi gerekir. Bu durumda hesap devresi sona ermeden ve üçüncü kişinin borcu takip hukuku yönünden kesinleşip icra edilebilir hale gelmeden üçüncü kişi şirkete haciz ihbarı gönderilmemelidir."Yargıtay 12. H.D. 2003/17436 E. 2003/21297 K (www.kazancı.com)

[246] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.96; "Bir kooperatifin Emlak Kredi Bankası nezdinde açtırdığı mesken kredisi haczedilemez. 89.maddeye göre, borçlunun üçüncü kişideki alacağı haciz olunabilirse de hadisede borçlunun bankada bir alacağı olmayıp, bilakis bankaya kredi hesabından vereceği vardır, bu sebeple haciz caiz değildir." İİD 21.10.1963 T. 11117 (Kuru, Alacakların Haczi, s.122)

kefalet olmayıp, garanti sözleşmesi olarak kabul edilmesi gerektiğini kabul etmiştir.[247]

Yargıtay, sonraki yeni tarihli kararlarında da, banka teminat mektuplarını garanti sözleşmesi olarak nitelendirmiştir.[248] Doktrinde ise, banka teminat mektuplarının kefalet sözleşmesi mi, müteselsil borç altına girme mi yoksa üçüncü kişinin fiilini taahhüt şeklinde bir garanti sözleşmesi mi olduğu tartışılmıştır.[249] Hakim olan görüş götürü bir niteleme yapılamayacağı ve teminat mektubunda geçen ifadelerin yorumuyla farklı sonuçlara varılabileceği şeklindeyse de, uygulamada matbu ve tekdüze hale gelmiş teminat mektuplarının üçüncü kişinin fiilini taahhüt olduğu genellikle kabul edilmektedir.[250]

Banka teminat mektuplarının, kıymetli evrak niteliği taşımadıkları gerekçesiyle doktrin ve Yargıtay, haczinin kabil olmadığını kabul etmiştir.[251] Yargıtay İcra İflas Dairesinin 03.11.1966 tarihli kararında, teminat mektubunun bizatihi kıymetli evrak olmadığını, böyle bir teminat mektubuna müsteniden

---

[247] Reisoğlu, Seza, Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler, 3.Bası, Ankara 1997, s.7

[248] "Teminat mektupları BK m.110'da yazılı biçimde üçüncü kişinin fiilini taahhüt eden bir garanti akdi olup, taahhütte bulunan borçlunun sorumluluğu, esas akdi ilişkiden tamamen ayrı ve bağımsızdır. Bu sorumluluk lehdarın borcunun geçerliliğine de bağlı değildir, ondan ayrı bir taahhüt altına girmedir. 13.12.1967 tarihli ve 11.6.1969 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararları da bu doğrultudadır. Bu nedenle, olayda kefalet akdi söz konusu olmayıp, BK'nın kefaletle ilgili hükümleri olaya uygulanmaz." Yargıtay 11. HD. 21.03.1989 T. 1988/8525E. 1989/3949K. (www.kazancı.com) "Türk hukuk mevzuatında garanti akdine ilişkin bir düzenleme olmamakla birlikte, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 01.12.1967 ve 11.6.1969 tarihli kararlarında açıklandığı ve öğretide baskın şekilde kabul edildiği gibi banka teminat mektuplarının garanti akdi niteliğinde bulunduğu kabul edilmektedir." Yargıtay HGK 14.11.2001 T. 2001/11-996 E. 2001/1026 K. (www.kazancı.com)

[249] Oğuzman/Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2005, s.799

[250] Oğuzman/Öz, s.800

[251] Kuru, Alacakların Haczi, s.131; Reisoğlu, Banka Teminat Mektupları, s.165; Yavaş, s.180

doğmuş haklar ayrı kalmak kaydıyla, alelade bir senetten ibaret mektubun haczedilemeyeceği ifade edilmiştir.[252]

Banka teminat mektubundan doğan veya doğacak olan alacağın muhatabın alacaklıları tarafından haczedilmesi mümkündür.[253] Teminat mektubundan doğacak olan alacak müstakbel alacaklara bir örnektir.

Lehdar teminat mektubunda akit durumunda olmadığından, teminat mektubundan lehdar için bir alacak doğması mümkün değildir. Lehdarın alacaklısının, lehdarın teminat mektubundan doğmasına imkan olmayan bir alacağının haczettirmesi de söz konusu olmayacaktır.[254] Buna karşılık, muhatabın teminat mektubundan doğması muhtemel bir alacağı bulunmaktadır. Teminat mektubunun düzenlenmesi ile muhatap lehine bir alacak doğmamakta, teminat mektubunda öngörülen riskin ortaya çıkması halinde muhatabın bankaya karşı bir alacak hakkı doğmaktadır. Muhatabın bir alacaklısı, muhatabın bankadan olan müstakbel alacağını haczettirebilir.[255]

Muhatabın alacaklısının talebi üzerine, muhatabın teminat mektubundan doğacak alacağını haczeden icra müdürlüğü, İİK m.89'a göre teminat mektubu veren bankaya birinci haciz ihbarnamesi gönderirse, banka birinci haciz ihbarnamesine "takip borçlusuna şu miktarda teminat verilmiştir, ancak mektupta öngörülen risk henüz gerçekleşmediği için teminat mektubu paraya çevrilmesi istenmemiştir, teminat mektubu dosyasına haciz şerhi konulmuştur. Mektubun paraya çevrilmesi istenirse, bu alacak muhataba değil, icra müdürlüğüne

[252] Yavaş, s.180

[253] Kuru, Alacakların Haczi, s.131

[254] Kuru, Alacakların Haczi, s.133

[255] Kuru, Alacakların Haczi, s.133; Reisoğlu, Banka Teminat Mektupları, s.180

ödenecektir." şeklinde cevap vermelidir.[256] Teminat mektubunda öngörülen risk gerçekleşir ve muhatap teminat mektubunun paraya çevrilmesini isterse, banka, teminat mektubu tutarını muhataba değil, icra müdürlüğüne ödemek zorundadır. Muhatap, bankadan yazılı tazmin talebinde bulunmadıkça bankanın ödeme yükümlülüğü olmayacaktır. Bu duruma ilişkin olarak doktrinde iki farklı görüş bulunmaktadır. Bir görüşe[257] göre, haciz koyan alacaklı İİK m.120/I'den yararlanarak haciz konusu tazminat alacağını devralıp bankaya karşı doğrudan doğruya ödeme talebinde bulunabilir. Diğer görüşe[258] göre ise, haciz koyduran alacaklı, bankadan alacağın tahsilini ve gerektiğinde muhatabın dava hakkını kullanmayı, İİK m.120/II'ye göre, üzerine alabilir.

Riskin gerçekleşmesine rağmen muhatap, ödeme talebi ile bankaya müracaat etmemiş olsa bile, bu alacak, muhatabın alacaklıları tarafından haczedilebilecektir. Bu durumda bankaya haciz ihbarnamesi gönderildiğinde, bankanın yedi gün içinde riziko gerçekleşmiş olmakla birlikte, muhatabın kendisine yazılı müracaatta bulunmaması nedeniyle, doğması muhtemel bir alacağın varlığına rağmen henüz doğmamış olduğundan bahisle itiraz etmesi gerekir.[259] Bu itiraz üzerine muhatabın alacaklılarına İİK m.89/IV'de öngörülen ceza ve tazminat davası açma imkanı da yarar getirmeyecektir. Zira bankanın haciz ihbarnamesine verdiği cevap gerçeğe uygundur. Muhatabın hareketsizliği nedeniyle meydana gelen engelin kaldırılması için İİK m.120/II'nin işletilmesinin daha isabetli olacağı görüşündeyiz. İİK m.120/II uyarınca, muhatabın alacaklısı,

[256] Kuru, Alacakların Haczi, s.134

[257] Reisoğlu, Banka Teminat Mektupları, s.167

[258] Kuru, Alacakların Haczi, s.134; Yavaş, s.181

[259] Yavaş, s.181

muhatabın teminat mektubundan doğacak alacağını haczettirdiği için, bankadan bu alacağın tahsilini ve gerektiğinde bankaya karşı dava hakkının kullanılmasını üzerine alabilecektir. İcra müdürlüğü, muhatabın alacaklısına, bankadan alacağın tahsili için gerekli işlemleri yapmaya yetkili olduğuna dair bir belge verir.[260] Alacaklı bu belge ile bankaya başvurarak, teminat mektubu lehdarının taahhüdünü yerine getirmediğini bildirerek teminat mektubu bedelinin icra müdürlüğüne ödenmesini ister.[261] Alacaklının teminat mektubunda öngörülen riskin gerçekleştiğini ispat etmesi gerekir. Banka, bunun üzerine teminat mektubu bedelini icra müdürlüğüne ödemezse, takip alacaklısı, icra müdürlüğünden aldığı yetki belgesi ile bankaya karşı mahkemede tazmin davası açabilir.[262]

§ 3. BORÇLUNUN ŞİRKET VE KOOPERATİFLERDE BULUNAN HAK VE ALACAKLARININ HACZİ

Borçlunun sahip olduğu şirket hissesi, hisse senedine bağlı ise, hisseye bağlı hak ve alacakların haczinde İİK m.88 uyarınca taşınır malların haczi hakkındaki hükümlere göre haczedilecektir. Hisse senedine bağlı olmayan kolektif, komandit ve limited şirketlerle kooperatif hisselerinin haczinde ise İİK m.94 uygulama alanı bulmaktadır.

A. Anonim Şirketlerde Bulunan Hak Ve Alacakların Haczi

Anonim şirket, TTK m.269/I uyarınca, bir unvana sahip, esas sermayesi muayyen ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız mamelekiyle

[260] Kuru, C. II, s.1225

[261] Kuru, Alacakların Haczi, s.134

[262] Kuru, C. II, s.1225

mesul olan şirket olarak tanımlanmıştır. Ortakların sorumluluğu, taahhüt etmiş oldukları sermaye payı ile sınırlandırılmıştır. Anonim şirketlerin pay senedi çıkarmaları yasal bir zorunluluk değildir.[263] Payı temsilen çıkarılan pay senetleri hamiline ya da nama yazılı olur ve kıymetli evrak niteliği taşıdığından, icra memurunun İİK m.88 uyarınca fiilen el koymasıyla haczedilir.

Kıymetli evrak niteliğinde bir belgeye bağlanmamış olan pay sahipliği, çıplak payı ifade etmekte olup, çıplak payın haczi için genellikle haciz ihbarnamesi gönderilmek yolu tercih edilmektedir. Yargıtay, çıplak payın İİK m.89'a göre haczedilebileceği görüşündeydi.[264] Yine 4949 sayılı Kanun değişikliğinden önceki kararlarında çıplak payın gerek İİK m.94 gerekse İİK m.89 hükmü gereğince haczedilebileceğini açıkça ifade etmiştir.[265] Yargıtay'ın, haciz işlemini sadece icra müdürünün şirket merkezine giderek yapabileceği yorumuna sebebiyet veren yeni tarihli kararları da mevcuttur.[266] Bu karar, çıplak payın İİK

[263] Tekinalp/ Poroy/ Çamoğlu, s.405

[264] "Anonim şirketin hisse senedi çıkarılmış ise İİK'nın 88.maddesine göre haciz yapılır. Hisse senedi çıkarılmamış olması halinde çıplak payların İİK m.89/I ihbarı suretiyle haczi mümkündür. 89/I haciz ihbarına karşı icra müdürlüğüne itiraz niteliğinde bu madde prosedürü gereğince icra müdürlüğünce işlem yapılacağı tabiidir." Yargıtay 12. HD. 01.11.2000 T. 15261E. 16351K. (Pekcanıtez/Atalay/Özkan/Özekes, s.163)

[265] "Anonim şirketin hisse senedine dönüşmeyen payı çıplak pay halindedir. Dairemizin uygulamalarına göre çıplak payın İİK m.94 uyarınca şirket defterine işlenmesi veya 89/1 haciz ihbarnamesi gönderilmesi suretiyle haczi mümkündür." Yargıtay 12. HD. 18.03.2002 T. 4513 E. 5419 K. (Dönmez, Murat, Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi, 2.Bası, İstanbul 2006, s.29, dpn. 129)

[266] "Anonim şirketlerde hisse senedi çıkarılması zorunluluğu yoktur. Hisse senedi çıkarılmışsa, bu hisse senetleri İİK m.88 uyarınca haczedilir ve muhafazaya alınır. Hisse senedi çıkarılmamış ise, borçlunun üçüncü kişi nezdinde bulunan ve henüz kıymetli evraka bağlanmamış hisse hakları İİK m.94 gereğince icra müdürlüğü tarafından mahalline bizzat gidilerek ve pay defterine işlenmek suretiyle haciz işlemi yapılabilir." Yargıtay 12. HD. 08.03.2005 T. 351 E. 4722 K. (Uyar, Şerh, C. V, s.7860)

m.89 hükmü uyarınca haczedilmesinin hukuka uygun olduğu, İİK m.94'de de aksine bir düzenleme yapılmadığı, çıplak payın İİK m.89'a göre haciz ihbarnamesi gönderilerek haczi ile icra müdürünün bizzat şirket merkezine gitmesi ve pay defterine işlenmesi arasında bir fark bulunmadığı gerekçeleriyle eleştirilmiştir.[267]

Borçluya ait çıplak payın haczi işleminin, birinci haciz ihbarnamesi tebliğ edilmesine gerek olmadan da, anonim şirkete tebliğ edilecek bir müzekkere ile de yapılmasının mümkün olduğu savunulmuştur.[268] Gerçekten, fiilen muhafaza altına alınmasını gerektiren bir hisse senedi bulunmadığından, yapılacak işlem kaydi bir haciz işlemi olacak ve icra müdürlüğünün haciz yönündeki beyanının, haciz şerhinin pay defterine işlenmesi yönündeki kararının tebliği ile de çıplak payın haczi mümkün olmalıdır.

Ayrıca uygulamada, icra müdürlüğü tarafından Ticaret Sicil Memurluğuna müzekkere yazılarak hisse haczi yapıldığı görülmektedir. Ancak bu şekilde yapılan haciz işlemi geçersizdir, zira İİK m.94'de "borçlunun şirketteki payı icra müdürlüğü tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir" şeklinde ifade edilmiştir.[269]

TTK m.470 uyarınca, anonim şirketlerde pay sahiplerine ödedikleri sermaye için faiz verilmez, ancak ana sözleşme ile işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçen hazırlık döneminde en geç ne zamana kadar

[267] Dönmez, s.30

[268] Dönmez, s.30

[269] Dönmez, s.30

ödeneceği de belirtmek suretiyle belli bir faiz ödemesi kararlaştırılabilir.[270] Bu, faizden çok kanunen hükme bağlanmış bir alacak hakkı olarak kabul edilmelidir.[271] Hazırlık dönemi faizinin, takip borçlusunun üçüncü kişi anonim şirkette mevcut bir alacak hakkı olduğundan, İİK m.89 uyarınca haczi mümkündür.

Anonim şirketlerde, genel kurulun kar payı dağıtılmasına ilişkin önergeyi kabul etmesi ile pay sahibinin kar payı alma hakkı, alacak hakkına dönüşmekte ve İİK m.89 uyarınca borçlunun kar payının haczi mümkün olmaktadır.[272]

Anonim şirketin infisahı halinde, ana sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, her pay sahibi tasfiye payı sonucuna payı oranında katılma hakkına, başka bir deyişle tasfiye payına katılma hakkına sahip olmaktadır. Tasfiye payına katılma hakkının haczi İİK m.89 uyarınca gerçekleşebilmektedir.[273]

---

[270] Tekinalp/ Poroy/ Çamoğlu, s.164

[271] Tekinalp/ Poroy/ Çamoğlu, s.493

[272] "Anonim şirketler, sermaye şirketi olduğundan hissedarları hakkında yapılan takip sebebiyle şirketin para ve mallarının haczi mümkün olmayıp, borçlunun şirketteki kar payına ve tasfiye payına haciz konulması mümkündür" Yargıtay 12 HD. 23.09.1980 T. 5359/6723 (Uyar, Haciz, s.437); "Anonim şirketler sermaye şirketi olduğundan hissedarları hakkında yapılan takip sebebiyle şirkete ait taşınır ve taşınmazların haczi mümkün değildir. Sadece borçlunun şirketteki kar payına ve tasfiye halinde tasfiye payına haciz konulması mümkündür. Somut olayda ortakların şahsi borcu nedeniyle şikayetçi anonim şirketin, Karayolları Genel Müdürlüğündeki istihkakına konulan haciz yasaya uygun değildir." Yargıtay 12. HD. 19.01.2001 T. 2000/20446 E. 2001/612 K. (Uyar, Şerh, V.C., s.7684)

[273] Yavaş, s.681; Akil, Cenk, Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi" yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara 2002, s. 83

B. Limited Şirketlerde Bulunan Hak Ve Alacaklarının Haczi

Limited şirketler, TTK m.503 uyarınca, iki veya daha fazla gerçek veya tüzelkişi tarafından bir ticaret ünvanı altında kurulup ortaklarının sorumluluğu koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı ve esas sermayesi belirli olan şirket olarak tanımlanmıştır. Limited şirket ortaklarının, limited şirketteki payları, kişisel borçlarından dolayı alacaklılar tarafından haczedilebilir.[274] Borçlu ortağın şirketteki payının haczi işlemi, anonim şirketteki çıplak payın haczinde olduğu gibi, borçlunun limited şirket hissesinin İİK m.89 gereğince şirkete haciz ihbarnamesi ya da haciz müzekkeresi tebliğ edilmek suretiyle gerçekleştirilebilmesinin mümkün olduğu savunulmuştur.[275] Ancak Yargıtay bir kararında, limited şirketteki ortaklık payının İİK m.89 uyarınca haczedilemeyeceğini ifade etmiştir.[276]

Haciz, TTK m.519 uyarınca tutulması zorunlu pay defterine işlenir. İşlenmemişse, haciz, müzekkerenin şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılır.

TTK m.533'e göre, şirket ana sözleşmesinde aksine bir hüküm olmadıkça ortaklar sermaye koyma borçlarını yerine getirdikleri nispette, yıllık bilançoya göre elde edilmiş olan safi kardan pay alırlar. Ortağın kişisel alacaklıları, kar payının haczini İİK m.89 yoluyla sağlayabilir.[277] Takip borçlusu şirket ortağı,

---

[274] Kuru, El Kitabı, s.396; Uyar, Haciz, s.439

[275] Dönmez, s.131

[276] "İİK m.89'daki düzenleme dikkate alındığında borçlunun davacı limited şirketteki ortaklık payının İİK m.89'a göre haczi kabil olmayıp, ancak şirket ortağı borçluya isabet edecek kar payının haczinin mümkün olduğu görülmektedir." Yargıtay 19. HD. 24.09.2001 T. 2001/1947E. 2001/5801K. (Süphandağ, s.249)

[277] "Limited şirket vekili, İİK m.89 hükmüne göre tevfikan tebliğ olunan üçüncü şahıs

ortaklık işleri için ödünç para vermiş veya masrafta bulunmuşsa, bunları ortaklıktan talep etme hakkı bulunmaktadır, takip alacaklıları da bu haklara İİK m.89 uyarınca haciz koydurabilirler.[278]

Ortağın alacaklısı, borçlu ortağın ortaklık payını da haczettirebilir. Ortağın payını haczettirmiş olan alacaklı, en az altı ay öncesinden ihbar etmek şartıyla şirketin feshini isteyebilir. Bu halde, şirket infisah ederek tasfiye haline girerse, tasfiye memurları takip borçlusu ortağa düşen tasfiye payını icra müdürlüğüne vereceklerdir.[279]

C. Kolektif ve Komandit Şirketlerde Bulunan Hak Ve Alacaklarının Haczi

TTK m.153/I uyarınca, kolektif şirket, ticari bir işletmeyi bir ticaret ünvanı altında işletmek maksadıyla gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklardan hiçbirisinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirket olarak tanımlanmıştır. Kolektif şirkette karın dağıtım oranı ve şekli şirket ana sözleşmesinde öngörülmektedir. Ana sözleşmede böyle bir hüküm yok ise, ortaklar bu hususta karar alabilmektedir. Ortaklar bu hususta bir karar almadılarsa,

---

ihbarnamesini kanuni süre içinde verdiği dilekçe ile cevaplandırarak, sermaye payına haciz konmasının TTK hükümleri ile bağdaşmadığını, ortakların kar payları ancak yıl sonu bilançosu ile anlaşılabileceğinden bilanço ile borçlu lehine kar payı tahakkuk ettiği takdirde bunun icra dairesine ödeyeceklerini bildirmiştir. Borçlu ortağın kar hissesi ve miktarı ancak belirli zamanlarda yapılan şirket bilançosu ile tahakkuk edeceğinden TTK hükümlerine uygun olan bu cevap İİK m.89'a da uygun ve geçerlidir. Borçlu ortağın limited şirket zimmetinde henüz kar payı olmadığı ve miktarı tahakkuk etmediği halde, mefruz bir meblağ, şirket zimmetinde sayılarak, tekrar ödenmesi için ikinci haciz ihbarnamesi tebliğinde isabet yoktur." İİD 31.12.1971 125666/13707 (Olgaç, s.798); Yavaş, s.165

[278] Uyar, Haciz, s.439

[279] Dönmez, s.128; Yavaş, s.165

kar, ortakların sermaye miktar ve oranına bakılmaksızın eşit olarak bölüştürülecektir.[280] İİK m.89 uyarınca borçlunun üçüncü kişi nezdinde olan ve kıymetli evraka bağlanmamış olan alacak ve sair talep hakları haczedilebildiğinden, ortağın kişisel alacaklısı, borçlu ortağa düşecek kar payını, kolektif şirkete haciz ihbarnamesi göndermek suretiyle haczettirebilecektir. Aynı zamanda borçlu ortağın masraf ve faiz alacağı da haczedilebilecektir.[281] Borçlu ortağa şirket ana sözleşmesinde ücret verilmesi öngörülmüşse, takip alacaklısı bu ücreti İİK m.83,355 ve 356 hükümleri dairesinde haczettirebilecektir.[282]

Kolektif şirket ortağının alacaklısı, borçlusunun kişisel mallarından, şirketteki kar payından, maaşından alacağını alamazsa, tasfiye sonunda borçlu ortağa düşecek paya haciz koydurmaya ve TTK m.191 uyarınca altı ay önce feshi ihbar etmek ve hesap yılı sonu için hüküm ifade etmek suretiyle şirketin feshini istemeye yetkilidir.[283]

Komandit şirket, TTK m.243/I'de, ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek maksadıyla kurulan ve şirket alacaklarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlanmış olan şirket olarak tanımlanmıştır.

Adi komandit şirketlerde, komanditer ortaklar (sınırlı sorumlu), ortaklığı idare ve temsil yetkisine sahip olmayan ve sorumlulukları ortaklığa koydukları veya koymayı taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı olan ortaklardır. Bu

[280] Arslanlı, Halil, Kolektif ve Komandit Şirketler, 2.Bası, İstanbul 1960, s.112

[281] Yavaş, s.162

[282] Uyar, Haciz, s.396; Yavaş, s.162

[283] Uyar, Haciz, s.398

ortakların sorumluluğu, koymayı taahhüt ettikleri sermaye miktarını ödedikçe azalır. Komandite ortaklar (sınırsız sorumlu), idare ve temsil yetkisine sahip olan, şirketin borçlarından dolayı kolektif şirket ortağı gibi sınırsız sorumlu olan ortaklardır. Şirketten alacaklı olan kimseler, ödenmemiş sermaye borcu için üçüncü kişi konumundaki ortağa başvurabilirler, İİK m.89 uyarınca ortağa haciz ihbarnamesi göndertebilirler.[284] Kolektif şirket ortaklarında olduğu gibi, takip alacaklısı, adi komandit şirketin ortağının kişisel mallarından, şirketteki kar payından, maaşından alacağını alamazsa, tasfiye sonunda borçlu ortağa düşecek paya haciz koydurmaya ve TTK m.191 uyarınca altı ay önce feshi ihbar etmek ve hesap yılı sonu için hüküm ifade etmek suretiyle şirketin feshini istemeye yetkilidir.[285]

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, TTK m.475/I uyarınca, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçının ortaklık alacaklılarına karşı bir kolektif şirket, diğerlerinin ise bir anonim şirket ortağı gibi sorumlu olduğu şirkettir. Komandite ortaklar kişisel alacaklılarına ve şirket alacaklılarına karşı kolektif şirket ortağı gibi, komanditer ortaklar ise anonim şirket ortağı gibi sorumludur. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler pay senedi çıkarabilirler, pay senetleri İİK m.88'de öngörülen usule göre haczedilir.

D. Adi Şirketlerde Bulunan Hak Ve Alacaklarının Haczi

Adi şirket, TTK m.520'de iki veya daha fazla kimselerin saylarını ve mallarını birleştirerek müşterek bir gayeye erişmek için kurdukları ortaklık olarak tanımlanmıştır. Adi şirketin tüzelkişiliği bulunmadığından, yönetici ve temsilciler

[284] Tekinalp/ Poroy/ Çamoğlu, s.493; Uyar, Haciz, s.425

[285] Uyar, Haciz, s.398

tarafından yapılan işlemlerden doğan hak ve borçlardan dolayı, ortaklar sınırsız ve müteselsil sorumludur. Adi şirket ortağının kişisel alacaklısı, onun adi ortaklıktaki kar, ücret, faiz ve masraf alacağına ve ayrıca tasfiye payına İİK m.89 uyarınca haciz koydurabilir.[286]

Adi şirket ortakları ana sözleşmede aksine bir hüküm bulunmaması halinde BK m.523/I uyarınca, ortaklığa ait kar ve zararları eşit olarak paylaşırlar. Kar paylaşımı yılda en az bir kere ortaklık yöneticileri tarafından gerçekleştirilir. Borçlu ortağa düşecek bu paya alacaklı tarafından haciz ihbarnamesi göndermek suretiyle haciz konabilir.[287] Kar payının haczi ortaklığın tasfiyesini gerektirmez.

BK m.527/II uyarınca, şirkete avans olarak para veren ortak, verdiği günden itibaren faiz isteyebilir. Ortağın kişisel alacaklısı bu faiz alacağına haciz ihbarnamesi göndermek suretiyle haciz koyabilir. Adi şirkette ortaklar şirketin malvarlığı üzerinde iştirak halinde maliktirler. Bu nedenle ana sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, bir ortağın alacaklısı, ortaklığın tasfiyesi sonucu ortağa düşecek tasfiye payından alabilir, yoksa adi ortaklığın malları üzerinde elbirliği mülkiyet hissesinde haciz koyduramaz.[288] BK m.535/III uyarınca, borçlunun adi ortaklıktaki tasfiye bakiyesinin haczedilmesiyle, ortaklık son bulur.

---

[286] Akil, s.99; Yavaş, s.168

[287] Muşul, s.520

[288] " Mahcuzların adi ortaklığa ait olduğunda uyuşmazlık yoktur. Ortağın şahsi alacaklıları ancak ortağın tasfiye sonundaki hissesinden istifade edebilir. Alacaklının hakkı ortaklığa ait mahcuz üzerinde değil, tasfiye sonunda belirlenecek sermaye ve kar payına taalluk eder." Yargıtay 12.HD 16.12.1986 T. 3535/14585K. (Muşul, s.522)

E. Kooperatiflerde Bulunan Hak Ve Alacaklarının Haczi

Kooperatif, Kooperatifler Kanununun 1.maddesinde, tüzelkişiliği haiz olmak üzere, ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla, gerçek ve tüzelkişiler ile özel idareler, belediyeler, köyler, cemiyetler, dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekkül olarak tanımlanmıştır.

Kooperatif ortağının kişisel malvarlığından alacağını alamamış olan alacaklı, ortağa ait faiz, gelir-gider farkından hissesine düşen miktarı ve kooperatifin dağılmasında ortağa düşecek payı İİK m.89'a göre haciz ihbarnamesi göndermek suretiyle haczettirebilir.[289]

Ancak kooperatifin borcu nedeniyle kooperatif ortağına İİK m.89 uyarınca haciz ihbarnameleri gönderilemez. Zira kooperatifin alacaklılarına karşı kural olarak kooperatif sorumludur.[290]

---

[289] "Kooperatif ortağının alacaklıları ancak ortağa ait faiz ve gelir-gider farklarından hissesine düşen miktarı ve kooperatifin dağılmasında ona ödenebilecek payı haczettirebilir" Yargıtay 12. HD. 27.03.2001 T. 4174 E. 5246 K. (Yavaş, s.166); Tekinalp/ Poroy/ Çamoğlu, s.860

[290] "Kooperatifin borcu nedeniyle ortağı şikayetçiye İİK m.89 gereğince birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerinin tebliğ edildiği görülmektedir. Kooperatifin kuruluş amacı gözetildiğinde kural olarak alacaklılarına karşı sadece kooperatifin sorumlu olması nedeni ile ortağın kooperatifle olan ilişkileri bakımından kooperatife karşı üçüncü kişi sayılamayacakları için kendilerine yukarıda yazılan maddeye göre haciz ihbarnamesi gönderilemez. Bu husus, kamu düzeni ile ilgili olup, şikayet süreye bağlı değildir." Yargıtay 12. HD. 01.03.2005 T. 2005/696 E. 2005/3963 K. (Süphandağ, s.248); "Kooperatif ortağı, kooperatif nezdinde üçüncü kişi sayılmaz. Kooperatif ortağına, kooperatif borcu için haciz ihbarnamesinin gönderilmesi mümkün değildir. Yargıtay 12. H.D. 25.3.2004 T. 2004/1984E. 2004/7055K. (Eriş, Gönen, En Son Değişikliklerle Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, Ankara 2005, s.335)

§ 4. BORÇLUNUN MÜSTAKBEL ALACAKLARININ HACZİ

İki kişi arasında mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayanan, henüz doğmamış olmakla beraber, ileride doğması muhtemel bulunan alacaklar, müstakbel alacaklardır. Takip borçlusunun üçüncü kişideki müstakbel alacağının haczi mümkündür. Haciz sırasında alacağın doğmuş olması gerekmemekte, alacağın doğmasının ihtimal dahilinde bulunması yeterli olmaktadır.

Kural olarak, İİK.'nın 89.maddelerine göre birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerinin gönderilebilmesi için üçüncü kişi nezdinde borçlunun mevcut bir alacağının bulunması gerekmektedir. Ancak, müstakbel (beklenen veya doğacak) alacaklar için haciz ihbarnamesi gönderilebilmesi, üçüncü kişi ile borçlu arasında süregelen bir hukuki ilişkinin varlığına bağlıdır. Nitekim, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bir kararında, "hukuki ilişkinin varlığı ve bu ilişki nedeniyle borçluya ödenecek ve devamlılık arz eden bir alacağın bulunduğu hallerde, üçüncü kişiye, İİK.'nun 89.maddesine göre haciz ihbarnamesi gönderilmesi yönündeki istemin kabulü gerekir" denmiştir.[291]

Müstakbel bir alacaktan bahsedebilmek için, bir hukuki ilişkinin mevcut olması, bu hukuki ilişkiden doğacak alacağın cinsinin ve borçlusunun belli olması yeterlidir. Alacağın miktarının belli olması veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin de bulunması önemli değildir.[292] İşçiler ve memurların işveren nezdindeki işleyecek ücret alacakları, kiralayanın kiracıdan olan işleyecek kira alacağı, müstakbel alacaklara örnek olarak gösterilebilir.

[291] Yargıtay 12. HD. 08.03.2002 T. , 2002/3683 E. 2002/4795 K. (Yavaş, s.169)

[292] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.97

Buna karşılık, takip borçlusu ile üçüncü kişi arasında (birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği anda) mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayanmayan, sırf ümit ve ihtimale dayanan alacakları, buradaki anlamda müstakbel alacak olarak nitelendirmek mümkün değildir.[293] İsviçre mahkemelerinin uygulamasına bakılacak olursa; bir futbolcunun gelecekteki belirsiz olaylara bağlı olan transfer alacağı, sadece beklentiden ibaret olduğundan haczedilemez. Bir spor kulübünün gelecekteki bir maç geliri, maç yeri ve tarihi belli olsa bile, sadece beklentiden ibaret olduğundan, haczedilemez.[294] Ayrıca, bankada hiçbir hesabı olmayan bir kişi adına bundan sonra bankaya gelmesi muhtemel havaleler takip borçlusu bakımından müstakbel bir alacak sayılamaz ve alacaklı böyle bir özelliğe sahip bulunan muhtemel havale için bankaya haciz ihbarnamesi gönderilmesini talep edememeli, icra müdürlüğü da bu durumda üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi göndermemelidir.[295]

Kendisine birinci haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişinin, takip borçlusunun üçüncü kişi (kendisi) nezdinde bir müstakbel alacağının doğması ihtimali olduğunu tespit etmesi halinde, icra müdürlüğüne yedi gün içinde vereceği cevapta bu hususu açıkça beyan etmesi gerektiği, borçlu ile arasındaki hukuki ilişkiyi açıklamalı ve borçlunun ileride doğması muhtemel alacaklarına haciz şerhi konulduğunu ve herhangi bir alacağının doğması halinde ödeme yapacağını bildirmelidir.[296] Daha sonra, takip borçlusu ile üçüncü kişi arasındaki hukuki ilişkiden bir alacak doğarsa, üçüncü kişi bu alacağını, takip borçlusuna

[293] Kuru, El Kitabı, s.428, Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.196

[294]Kuru, Değişiklikler, s.48

[295] Kuru, Alacakların Haczi, s.128; Yavaş, s.169

[296] Kuru, Alacakların Haczi, s.130

değil, icra müdürlüğüne ödemekle yükümlü olacaktır. Bu görüş, takip borçlusu ile aralarında bir hukuki ilişki olmakla birlikte, henüz bu ilişkiden kaynaklanan bir borcu bulunmayan üçüncü kişinin icra müdürlüğü tarafından gönderilen haciz ihbarnamesine karşı sorumluluğunun süresini belirsiz kıldığı gerekçesiyle eleştirilmiştir.[297] Gerçekten de, üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine karşı sorumluluğu ne kadar devam edecektir, Örneğin haciz ihbarnamesini tebellüğ eden şirket, takip borçlusu ile arasındaki ticari ilişki nedeniyle haciz şerhi düşecek, ancak üç yıl sonra takip borçlusunun üçüncü kişi nezdinde bir alacağı doğduğunda nasıl hareket edecektir?

Yavaş'a göre[298], üçüncü kişinin sorumluluğunun süresinin farklı ihtimallere göre belirlenmesi gerekir; üçüncü kişi tarafından birinci haciz ihbarnamesinin tebellüğü anında takip borçlusu lehine doğmuş bulunan bir alacak mevcut değilse, üçüncü kişi bu ihbarnameye itiraz edebilir ve bu ihtimalde takip alacaklısı, üçüncü kişiye karşı İİK m.89/IV'e göre dava açabilir. Davanın süresinde açılmasıyla üçüncü kişinin sorumluluğu davanın sonuçlanmasına kadar devam edecektir. Davanın devamı sırasında üçüncü kişi nezdinde bir alacak doğarsa, bunun üçüncü kişi tarafından icra müdürlüğüne ödenmesi ile, icra mahkemesinde dava konusuz bırakılabilecektir. Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olmakla birlikte, takip alacaklısı tarafından icra mahkemesinde İİK m.89/IV'e göre dava açmazsa, üçüncü kişinin sorumluluğu da sona erecektir. Zira zaten birinci haciz ihbarnamesine itiraz eden üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesi söz konusu olmayacaktır. Eğer üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesini tebellüğ

[297] Yavaş, s.170

[298] Yavaş, s.170,171

ettiği anda, nezdinde takip borçlusu lehine doğmuş bir alacak mevcut olmamasına rağmen ihbarnameye süresinde cevap vermemişse, sorumluluğun süresi ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren yedi gün daha uzayacaktır. Üçüncü kişi ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemişse, kendisine son bildirim gönderilebilecektir. Bu halde son bildirimin tebliğinden itibaren on beş gün içinde menfi tespit davası açmak zorunda olacağından, sorumluluğun süresi, açılan bu davanın sonuna kadar uzayacaktır.

Uygulamada, genellikle, haciz ihbarnamelerinde "borçlunun nezdinizde doğmuş- doğacak alacakları" şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Üçüncü kişi ile takip borçlusu arasında bir hukuki ilişkinin olması halinde, üçüncü kişi nezdinde takip borçlusunun alacağının doğması ihtimali bulunmaktadır. Ancak üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine karşı sorumluluğunun süresinin sınırının belirlenmesi gerektiği düşüncesiyle, Yavaş'ın İİK m.89'da öngörülen usul çerçevesinde çizdiği sınıra ilişkin görüşüne katılıyoruz. Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesini tebellüğ ettiği anda takip borçlusu lehine doğmuş olan bir alacak mevcut değilse ve haciz ihbarnamesine itiraz etmişse, üçüncü kişinin sorumluluğu, takip alacaklısının ceza ve tazminat davası açması halinde bu davanın sonuçlanmasına kadar devam etmelidir. Takip alacaklısı tarafından ceza ve tazminat davası açılmazsa, üçüncü kişinin sorumluluğu sona ermelidir. Üçüncü kişi süresinde birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemişse, ikinci haciz ihbarnamesine itiraz süresinin bitimine kadar, ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyen üçüncü kişiye son bildirim gönderilmişse, menfi tespit davası sonuçlanıncaya kadar sorumlu olmalıdır.

Doğmuş ve fakat henüz günü gelmemiş, henüz muacceliyet kazanmamış müeccel bir alacağın da haczi mümkündür. Mektubu veren banka ile muhatap arasında bir garanti sözleşmesi niteliğini taşıyan teminat mektubundan muhatap lehine ileride doğacak olan müstakbel alacak 89. maddeye göre, muhatabın alacaklıları tarafından haczedilebilir.[299]

Müstakbel alacak kavramı içine şarta bağlı alacaklar da girmektedir. Hukuki anlamda şarta bağlı bir alacak, şarta bağlı bir hukuki işleme dayanmaktadır. Alacak şarta bağlı olsa dahi, İİK m.89 uyarınca haczedilebilir.[300]

§ 5. İİK'NIN 89. MADDESİNDEKİ DÜZENLEMENİN İLGİLİ DÜZENLEMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI

A. İİK m.89 ile İİK m.99 Hükümlerinin Karşılaştırılması

İİK m.99 uyarınca, haczedilen şey borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia eden üçüncü bir şahıs nezdinde bulunursa, icra müdürü, o şahıs aleyhine icra mahkemesine müracaat için alacaklıya yedi gün mühlet verir. Bu mühlet içinde icra hakimliğine dava ikame edilmezse üçüncü şahsın iddiası kabul edilmiş sayılır.

Bu madde uyarınca, haczedilen mal, borçlunun elinde değil de istihkak iddia eden üçüncü kişinin elinde bulunduğu sırada haczedilmiş ise, icra müdürü, alacaklıya icra mahkemesinde istihkak davası açması için yedi gün süre vermektedir. Alacaklı bu sürede istihkak davasını açmazsa, üçüncü kişinin

[299] Kuru, C. I, s.762

[300] Belgesay, s.265

istihkak iddiasını kabul etmiş sayılmaktadır. Süre, alacaklı haciz sırasında hazır ise tefhim ile, aksi halde icra müdürünün istihkak davası açması için kendisine yedi günlük süre verdiğine ilişkin kararın tebliği ile başlamakta olup, alacaklı, icra müdürünün süre vermesini beklemeden de istihkak davası açabilmektedir.[301]

Takip borçlusunun malları haczedilirken, üçüncü kişiye ait mallar da haczedilmiş olabilir. Bu ihtimalde malların aidiyeti konusunda bir çekişme söz konusu olacaktır. Bu malların hacizden kurtarılması için başvurulan yol, istihkak davası olarak nitelendirilmiştir.[302]

Haczin kapsamı ve şekli bakımından İİK m.89 ile m.99 arasında bir takım farklılıklar bulunmaktadır. 89.maddeye göre alacaklı, borçlunun üçüncü kişide bulunan, taşıyıcısına ait olmayan veya devri mümkün bir senede dayanmayan alacak veya sair talep haklarını veya borçlunun üçüncü kişi elindeki taşınır malını haczettirebilir. İİK m.99'a göre ise, alacaklı, üçüncü kişinin zilyetliğinde bulunan fakat borçluya ait olan taşınmazları da haczettirebilir.[303] İki madde üzerinde, haczin gerçekleştirilmesi anlamında da farklılık bulunmaktadır. Şöyle ki; 89. maddedeki usul uyarınca gerçekleştirilen haciz, üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi ile duyurulurken, 99. madde uyarınca gerçekleştirilen haciz, mahalline gidilerek yerine getirilen fiili bir hacizdir.[304].

---

[301] "Alacaklı haczedilen menkullerin borçlulara ait olduğuna ve üçüncü kişinin istihkak iddiasının kaldırılmasına karar verilmesi talebi ile dava açmıştır. Başvuru bu hali ile İİK m.99'a uygun istihkak davasıdır." Yargıtay 12. HD 04.05.2004 T. 7107/11118, (Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan, s.2929)

[302] Kuru, C.I, s.960; Berkin, s.290; Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.375

[303] Akyazan, s.344; Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.108

[304] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.108

Alacaklının kasıt ve niyeti bakımından da iki maddenin uygulanması arasında farklılık bulunmaktadır; 89. madde gereğince haciz isteğinde bulunan alacaklı, haczettirmek istediği borçlusuna ait malın hukuki bir nedenle üçüncü kişi elinde bulunduğunu bilmekte, 99. maddenin uygulanmasında ise, alacaklı, üçüncü kişi elinde haczettirdiği malın sahip ve zilyedinin borçlu olduğu inancındadır.[305]

İİK m.89 uyarınca, birinci haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü kişi, takip borçlusuna borcu olmadığını, borcun haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce ödenmiş olduğunu veya alacağın borçlunun emrettiği yere verilmiş olduğunu, malın kendisine rehnedilmiş olduğunu ileri sürerek itiraz edebilir. Bu itiraz üzerine takip alacaklısı, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde ceza ve tazminat davası açma imkanına sahiptir. Bu dava neticesinde hem cezai hem de hukuki sorumluluk doğabilecektir.[306] 99. madde uyarınca açılan istihkak davasında ise, sadece hukuki sorumluluk söz konusu olacaktır, zira istihkak davasını süresinde açan ve malın takip borçlusuna ait olduğunu kanıtlayan takip alacaklısı lehine dava kabul edildiğinde, kararın kesinleşmesi ile mal paraya çevrilerek, alacaklı tatmin edilecektir.

Hem 89. madde hem de 99. madde uygulamasında, üçüncü kişi malın mülkiyetinin kendisinde olduğunu veya malın kendisine rehinli olduğunu ileri sürebilecektir. Bu noktada iki madde uygulaması kesişmektedir. Haciz ihbarnamesine itirazda, üçüncü kişi, malın kendisine ait olduğunu veya rehnedilmiş bulunduğunu iddia etmekte ise, İİK m.89/IV'ün mü yoksa İİK

[305] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.108

[306] Akil, s. 126

m.99'un mu uygulanacağı konusunda farklı görüşler mevcuttur.[307] Bir görüşe[308] göre, üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine verdiği cevapta malın kendisine ait olduğunu ileri sürmesi halinde İİK m.89'un değil, istihkak prosedürünün uygulanması gerekir ve icra müdürlüğünün takip alacaklısına istihkak davası açmak için yedi günlük bir süre vermesi zorunludur. Alacaklı, verilen bu süre içinde istihkak davasını açmazsa üçüncü kişinin iddiasını kabul etmiş sayılacağından, artık İİK m.89/IV'ün uygulanmasını isteyemez. Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesine karşı yaptığı itirazda malın yedinde olduğunu bildirmekle beraber, bunun kendisine ait olduğunu ileri sürmüş ise, istihkak iddiasında bulunmuş sayılmalıdır ve meselenin İİK m.99'a göre halledilmesi gerekir.[309] Diğer bir görüşe[310] göre, takip alacaklısının seçimlik hakkı bulunmaktadır; böyle bir iddia karşısında isterse İİK m.89/IV, isterse İİK m.99'a göre hareket etme imkanına sahiptir.

Başka bir görüşe[311] göre, fiili haczin mevcut olduğu hallerde İİK m.89/IV'ün uygulanması söz konusu olmamalıdır, zira üçüncü kişinin malın yedinde olduğunu inkar etme olanağı yoktur; o, ancak mal üzerinde istihkak iddiasında bulunabilir ki, bu iddianın da İİK m.99'a göre çözümlenmesi gereklidir. Her iki madde arasındaki temel farklılık, İİK m.99 uyarınca fiili haczin yapılması, İİK m.89 uyarınca haczin ihbarname ile bildiriliyor olmasıdır.

---

[307] Yavaş, s.143

[308] Berkin, İcra Dersleri, s.98

[309] Postacıoğlu, İcra Hukuku, s.423

[310] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.109

[311] Eriş, s.320, Yavaş, s.143

B. İİK m.89 ile İİK m.120 Hükümlerinin Karşılaştırılması

İİK m.120 uyarınca, hacze iştirak eden bütün alacaklılar muvafakat ederlerse, borçlunun borsada ve piyasada fiyatı olmayan alacakları ödeme yerine geçmek üzere itibari kıymetler ile kendilerine veya hesaplarına alarak içlerinden birine devredilir. Bu halde alacaklılar, alacakları nispetinde borçlunun haklarına halef olurlar. Aynı suretle hacze iştirak edenlerin hepsi veya içlerinden birisi borçlunun üçüncü bir şahıstaki alacağının tahsilini veya böyle bir şahsa karşı haiz olduğu dava hakkının kullanılmasını, masraf kendilerine ait olmak ve fakat haklarına halel gelmemek şartı ile üzerlerine alabilirler. Bu suretle elde edilecek para ilk önce bu hakkı üzerlerine alanların alacak ve masraflarının ödenmesine karşılık tutulur.

Borçlunun borsa veya piyasada bulunan kıymetli evrak veya cirosu kabil bir senede dayanan alacakları pazarlık yolu veya açık arttırma yolu ile paraya çevrilebileceği gibi, İİK m.120 uyarınca alacak ödeme yerine geçmek üzere veya tahsil edilmesi için alacaklıya devredilebilir.[312] Bu madde sadece para alacaklarında uygulanmakta olup, alacağın kıymetli evraka bağlı olması veya olmaması önem taşımamaktadır.[313] 89. madde kapsamına ise, sadece kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklar dahildir. İİK m.89 uygulamasında, üçüncü kişi birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz eden kişi aleyhine ceza ve tazminat davası açabilecekken, alacağı m.120 uyarınca devralan takip alacaklısı genel

[312] Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan, s.3103

[313] Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan, s. 3103; Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.245

mahkemelerde alacak davası açmak veya takipte bulunmak imkanlarına sahiptir.[314]

Kanun koyucu, İİK m.89 ve İİK m.120'yi sevk etmiş olmakla birlikte, aslında iki ayrı maddede benzer amaca hizmet eden kurallar koymuştur.[315] İki maddenin birlikte nasıl yorumlanacağı konusunda iki görüş vardır; Birinci görüşe[316] göre, 89. maddenin amacı genel olarak üçüncü kişide bulunan alacağın korunmasıdır. Üçüncü kişi, kendisine karşı ileri sürülen alacağı tamamen veya kısmen reddetmekte ise, bu durumda sadece İİK m.120'yi uygulamak gerekir. Halbuki üçüncü kişi, alacağın varlığını kabul eder fakat bunu ihbarnamenin tebliğinden önce borçluya veya borç devri sonucu bir başkasına ödediğini ileri sürerse, alacaklıya, üçüncü kişinin bu beyanının aksini ispatlamasına izin vermek, İİK m.89'u uygulamak gerekir.

Diğer görüşe[317] göre, 89. maddede öngörülen usul, alacaklı için daha çabuk ve etkili olmasına rağmen, isterse 89. maddeye dayanarak değil, 120. maddeye göre hacizli alacağın kendisine devredilmesini isteyebilir. Bu iki maddenin arasındaki uyumsuzluk basit bir yorumla giderilemez, ancak kanun değişikliği ile mümkün olur.

İİK m.120, İsviçre aslına uygun olarak alınmış, ancak 89. madde aslına uygun olarak alınmadığı gibi, sonrasında bir takım değişikliklere uğramıştır. Bu anlamda da iki madde arasında bir uyumsuzluk söz konusu olmaktadır. Bu

[314] Akil, s. 135

[315] Yavaş, s.195

[316] Postacıoğlu, İcra Hukukunun Esasları, s.426

[317] Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.201; Yavaş, s.203

uyumsuzluk nedeniyle İİK m.120 bir ölçüde anlamını yitirmiş ve uygulanmaz hale gelmiştir.[318] Hukukumuzda alacaklılar, haczettirdikleri çekişmeli alacakları 89. madde çerçevesinde üçüncü kişiye ödetebilmek imkanına sahiptirler. Oysa ki, 89. maddenin alındığı İsviçre İİK m.99, alacaklıya bu imkanları vermemektedir.[319] Kanun koyucunun 89. madde ile alacaklıya geniş imkanlar vermesine rağmen, 120. maddeyi mevzuata dahil etmesinin hatalı olduğu ileri sürülmüştür.[320]

İİK m.89, alacaklılar bakımından alacağın tahsilinde çok daha elverişli, süratli ve etkili olduğundan, uygulamada İİK m.120'nin işletilmesi tercih edilmemektedir.

C. İİK'nın 89. Maddesindeki Düzenlemenin 6183 sayılı Kanunun 79.Maddesi İle Karşılaştırılması

Devletin, il özel idarelerinin ve belediyelerin vergi, resim, harç, vergi cezası gibi kamu gücünden kaynaklanan alacaklarının takibi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre yapılmaktadır. Bu Kanuna göre, bir amme alacağı için yapılan takipte, amme alacağı borçlusunun üçüncü kişideki alacağının ve taşınır mallarının haczi hakkında, İİK'nun 89. maddesi değil, 6183 sayılı Kanunun 79. maddesi uygulanır.

6183 sayılı Kanunun 79. maddesine göre, amme borçlusunun alacağının veya taşınır malının bulunduğu tahmin edilen üçüncü kişiye, ilgili tahsil dairesi

[318] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.110

[319] Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.110

[320] Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, s.202; Arslan, Mal ve Alacak Haczi, s.110

tarafından yalnız bir tek haciz ihbarnamesi gönderilir. Gönderilecek bu haciz ihbarnamesinin, İİK'da öngörülen birinci haciz ihbarnamesi niteliğinde olması, özellikle 6183 sayılı Kanunun 79. maddesinin 2. fıkrası hükmünü içermesi gerekir.[321] Yalnız bir bilgi isteme yazısı, haciz ihbarnamesi niteliğinde değildir ve banka (üçüncü kişi) için sorumluluk doğurmaz.[322]

Tahsil dairelerince düzenlenen haciz bildirileri, alacaklı tahsil dairelerince ya da alacaklı amme idaresi vasıtasıyla, posta yerine elektronik ortamda tebliğ edilebilir ve bu tebligatlara elektronik ortamda cevap verilebilir. Elektronik ortamda yapılacak tebliğe ve cevapların elektronik ortamda verilebilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

6183 sayılı Kanun m.79/II uyarınca, kendisine usulüne uygun olarak gönderilmiş olan haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişi, amme alacağı borçlusuna borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haczin tebliğinden önce borç ödenmiş veya mal istihlak edilmiş yahut kusuru olmaksızın telef olmuş veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise, durumu haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde tahsil dairesine yazılı olarak bildirmeye (itiraz etmeye) mecburdur. Üçüncü kişi, bildirmediği takdirde mal elinde veya borç zimmetinde sayılır ve hakkında 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

[321] Kuru, Değişiklikler, s.52

[322] Kuru, Değişiklikler, s.52

Haciz bildirisinin tebliğinden sonra ayrıca durum borçluya da bir yazı ile bildirilir. Kanunda bu şekilde bir bildirim mecburiyeti öngörülmese de, borçlunun durumdan haberdar edilmesi yerinde bir tedbir olarak değerlendirilebilir.[323]

6183 sayılı Kanunda 5479 sayılı Kanun ile 30.03.2006 tarihinde önemli değişiklikler yapılmış ve itiraz süresinin geçirilmesi halinde, üçüncü kişiye menfi tespit davası açma olanağı getirilmiştir. Diğer taraftan, alacaklı amme idaresine de bir yıl içinde, üçüncü kişinin yaptığı itirazın aksini genel mahkemelerde açacağı davada ispat ederek, üçüncü kişinin İİK m.338/I'e göre cezalandırılmasını ve borçlu bulunduğu tutarın ödenmesine hükmedilmesini talep etme imkanı getirilmiştir.

Herhangi bir nedenle itiraz süresinin geçirilmesi halinde, üçüncü kişi, haciz bildirisinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde genel mahkemelerde menfi tespit davası açmak ve haciz bildirisinin tebliğ edildiği tarih itibarıyla amme borçlusuna borçlu olmadığını veya malın elinde bulunmadığını ispat etmek zorundadır. Menfi tespit davası açılması halinde, mahkemece, Kanunun 10. maddesinde sayılan türden teminat karşılığında takip işlemlerinin durdurulmasına karar verilebilir. Teminat, alacaklı tahsil dairesine verilir ve haciz varakasına dayanılarak haczedilir. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar, takip işlemlerinin durdurulması hakkında kararı veren mahkeme tarafından çözümlenir. Davasında haksız çıkan üçüncü kişi aleyhine, haksız çıktığı tutarın %10'u tutarında ayrıca inkar tazminatına hükmedilir.

[323] Şamlıoğlu, Servet/ Özbalcı, Mehmet, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun Yorum ve Açıklamaları, Ankara, 1984, s.451

6183 sayılı Kanunun 79.maddesini İİK m.89'dan ayıran en önemli özellik haciz ihbarnamesinin sayısı bakımındandır. İİK m.89 üç haciz ihbarnamesinin gönderilmesini öngörürken, 6183 sayılı Kanun bir tane haciz ihbarnamesi gönderilmesini düzenlemiştir. Diğer bir fark ise, 6183 sayılı Kanun m.79, maaş ve alacakların haczini de kapsamakta iken, maaş ve ücretler, İİK m.89'a göre haczedilemez, bu tür alacakların haczi İİK m.355-356 uyarınca gerçekleşir.

Doktrinde, 6183 sayılı Kanun m.79 ile İİK m.89 arasındaki farklılıklar nedeniyle, 6183 sayılı Kanunun 79. maddesinin uygulanmasında açık olmayan meseleler hakkında İİK m.89'un dikkate alınmasının mümkün olmadığı savunulmuştur.[324]

6183 sayılı Kanun'da öngörülen imkanlar ile alacağın özel hukuktan doğan bir alacak olması durumunda İİK'da öngörülen imkanlar karşılaştırıldığında, adaletsiz bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu dengesizliğin giderilmesi amacıyla, 6183 sayılı Kanunun 79. maddesi ile İcra ve İflas Kanunun 89. maddesinin uyumlaştırılması, her iki düzenlemenin getirdiği olanakların benzer nitelikte olması gerektiği düşüncesindeyiz.

[324] Ünlü, M.,Cengiz, Açıklamalı İçtihatlı 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, Ankara 1995, s.718; Yavaş, s.152

SONUÇ

Çalışmamızda her bir başlık altında, söz konusu bölümde ele alınan konularla ilgili görüşlerimiz ve vardığımız sonuçlar belirtilmeye çalışılmştır. Bu bakımdan yer alan hususları burada bir kez daha ele almayacak, fakat genel bazı değerlendirmelerde bulunacağız:

İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesi hükmü, esas olarak bir koruma tedbiri olup, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesini sağlamak, amacına hizmet etmektedir. Bu madde uygulamasıyla, üçüncü kişi ile borçlunun anlaşıp alacaklının koydurmuş olduğu haczi etkisiz bırakmalarına karşı tedbir alınmış olmaktadır. Borçlunun mallarının haczini isteme aşamasına gelmiş bulunan alacaklı, borçluda bulunan ya da adına tapuda kayıtlı bulunan mallarının dışında, üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait mal, hak ve alacakların da haczedilmesini isteyebilir. Üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait bu mal, hak ve alacaklar; ya para, banknot, hâmiline ait senet, poliçe, cirosu kabul diğer senetler, altın gümüş ve diğer kıymetli şeyler niteliğindedir, ya da kıymetli evraka bağlı olmayan alacak, diğer talep hakları ve belirtilen kıymetli şeyler dışında taşınır mal niteliğindedir.

Takip alacaklısının, borçlunun üçüncü kişideki alacağının varlığını iddia etmesi üzerine, icra müdürü haciz iradesini açıklamakta, alacağın haczedildiğini haciz tutanağına geçirmek suretiyle, taşınır mal veya alacak haczedilmiş olmaktadır. Üçüncü kişide bulunan ve borçlunun mal varlığına dahil olan mal, alacak ve hakların haczine ilişkin etkiler ise, üçüncü kişiye haciz ihbarnamesinin tebliğ edilmesi ile doğmaktadır.

Uygulamada, üçüncü kişilere haciz ihbarnamesi niteliği taşımayan haciz müzekkereleri gönderildiği görülmektedir. Bu durumda, üçüncü kişi nezdinde takip borçlusuna ait bir para mevcutsa, haciz ihbarnamesi kanunen gereken şartları ihtiva etmese bile, süresinde itiraz edilmezse, alacak, üçüncü kişinin ihbarnameyi tebellüğ ettiği anda, takip borçlusuna borçlu olduğu miktar elinde bulundurduğu ölçüde haczedilmiş olacak, ancak üçüncü kişi nezdinde takip borçlusuna ait mal, alacak veya hak bulunmuyorsa, üçüncü kişinin itiraz etmemesi borcun zimmetinde sayılması sonucunu doğurmayacaktır. Zira haciz ihbarnamesinin kanunen gerekli kayıtları ihtiva etmesi kuralı, üçüncü kişi lehine konulmuş bir kuraldır. Bu nedenle, bu kurala uyulmamış olmasına dayanılarak üçüncü kişi aleyhine durum yaratılması mümkün olmamalıdır.

4949 sayılı Kanun ile İİK m.89'da yapılan değişiklikle, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine karşı itiraz haklarını süreyi geçirmekle kaçırmış üçüncü kişilere, son bir bildirim ile menfi tespit davası açma hakkı tanınmıştır. Kanun değişikliğinde ikinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmeyen ve yedinde ve zimmetinde sayılan borcu icra müdürlüğüne ödemeyen ve/veya malı teslim etmeyen üçüncü kişiye 15 gün içinde parayı icra müdürlüğüne ödemesi ve/veya malı teslim etmesi ya da bu süre içinde menfi tespit davası açması, aksi halde borcu ödemeyen veya elinde sayılan malı teslime zorlanacağına ilişkin bildirimin niteliği belirtilmemiştir. Kanaatimizce, bu bildirim, üçüncü haciz ihbarnamesi, son bildirimdir.

Ayrıca, maddenin üçüncü fıkrası hükmüne göre açılacak menfi tespit davalarının maktu harca tabi olması öngörülerek, iyiniyetli üçüncü kişilerin

kolaylıkla menfi tespit davası açmak suretiyle iddialarını ispatlaması olanağı getirilmiştir.

Birinci veya ikinci haciz ihbarnamesi kendisine tebliğ edilen üçüncü kişi, yedi gün içinde kendisinden istenilen alacağı takip borçlusuna borçlu olduğunu yazılı veya sözlü olarak icra müdürlüğüne bildirirse, üçüncü kişiye artık haciz ihbarnamesi gönderilmeyecek, bu takdirde, üçüncü kişi takip borçlusuna olan borcunu icra müdürlüğüne ödemek zorunda kalacaktır.

Üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine itiraz etmesi durumunda, borç artık zimmetinde, mal yedinde sayılmayacaktır. İtirazın gerçek dışı olduğu inancında olan takip alacaklısı, üçüncü kişi aleyhine gerçeğe aykırı beyanda bulunulduğu gerekçesiyle, ceza ve tazminat davası açabilecektir.

Haciz ihbarnamesi, bir hükmi şahsın veya müessesenin merkez ve şubelerinden hangisine tebliğ edilmiş ise, beyanda bulunma mükellefiyeti yalnız ihbarnameyi tebellüğ eden merkez veya şubeye aittir.

4949 sayılı Kanun ile 17.07.2003 tarihinde yapılan değişiklikle, haciz ihbarnamesine itiraz etmediği için gerçekte borçlunun kendisinde olmayan parayı ya da malı teslim etmek zorunda kalan üçüncü kişinin daha sonra hem borçlu hem de kötü niyetli alacaklı hakkında dava açarak, ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini isteme imkanı getirilmiştir. Bu şekilde, kötü niyetli kişilerin üçüncü kişilere İİK m.89'a göre haciz ihbarnamesi göndererek, süresi içinde bu ihbarnamelere itiraz etmeyi ihmal etmelerinden yararlanmalarının engellenmesi amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA*

AÇIKGÖZ, Ali Nevzat **:** "Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1989

AKIN, Levent **:** "Maaş ve Ücret Haczi", AÜHFD, 1995, C. 45, S.1-4, s. 355-363

AKİL, Cenk **:** "Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002

AKYAZAN, Sıtkı **:** İcra ve İflas Kanunundaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerine İnceleme, Ankara 1965

AKYOL, Şener **:** Banka Sözleşmeleri, İstanbul 2001

ALANGOYA, Yavuz/

YILDIRIM, Kamil/

YILDIRIM, Nevhis **:** Medeni Usul Hukuku Esasları, 4. Bası, İstanbul 2004

ANSAY, Şakir **:** İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1960

* Birden çok eserinden yararlanılan yazarlara yapılan atıflarda kullanılan kısaltmalar parantez içinde gösterilmiştir

ARAL, Fahrettin **:** Türk Borçlar Hukukunda Takas, Ankara 1994

ARKAN, Sabih **:** Ticari İşletme Hukuku, 10.Baskı, Ankara 2007

ARSLAN, Ramazan **:** "Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi", Recai Seçkin'e Armağan, Ankara 1974, s. 81-114 (Arslan, Mal ve Alacak Haczi)

ARSLAN, Ramazan **:** İcra ve İflas Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler, ABD 1989/1 s. 136-157

ARSLAN, Ramazan **:** "Alacakların Tahsili Hususunda Cebri İcra ve Yargılama Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları", 5-7 Temmuz 1991, Panel, Vakıfbank Yayını, Ankara 1991

ARSLANLI, Halil **:** Kolektif ve Komandit Şirketler, 2.Bası, İstanbul 1960

ASLAN, Kudret **:** "Hacizde Sıra", AÜHFD, 2005 C. 54 S. 2, s. 269-318

BELGESAY, M. Reşit **:** İcra İflas Kanunu Şerhi, İstanbul 1932

BERKİN, Necmettin **:** İcra Dersleri, 1969 (Berkin, İcra Dersleri)

BERKİN, Necmettin **:** İhtiyati Haciz, İstanbul 1962

BİLGE, Necip **:** Bankacılar İçin Takip Hukuku Bilgisi, TBB Yayınları No: 70 Seri No:11 Ankara 1975

BUDAK, Ali Cem **:** Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000

ÇELİK, Nuri **:** İş Hukuku Dersleri, 14. Bası, İstanbul 2004

ÇOLAK, Haluk **:** İcra-İflas Suçları ve Yargılama Usulü, 2. Bası, Ankara 2005

DOMANİÇ, Hayri **:** "Kıymetli Evraka Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabiliyeti", BATİDER, 1970, C. V, s. 750-751

DÖNMEZ, Murat **:** Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi, 2.Bası, İstanbul 2006

ERDOĞAN, Hasan **:** Borçtan Kurtulma Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, Ankara 1990

ERİŞ, Gönen **:** Uygulamalı İflas ve Konkordato Hukuku, Ankara 1991

ERİŞ, Gönen **:** Hacizden Doğan İstihkak Davaları, Ankara 1994

ERİŞ, Gönen : En Son Değişikliklerle Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, Ankara 2005

ERTEKİN, Erol/

KARATAŞ, İzzet **:** İcra ve İflas Hukukunda İstihkak ve Tasarrufun İptali Davaları, Ankara 1995

GÜRDOĞAN, Burhan **:** İflas Hukuku Dersleri, Ankara 1966

İPEKÇİ, Nizam **:** 4949 ve 5092 sayılı Kanun Değişiklikleri İle İcra Mahkemesi Tatbikatı ve İcra İflas Suçları, Ankara 2004 (Değişiklikler ile İcra Mahkemesi Tatbikatı)

İPEKÇİ, Nizam **:** İcra ve İflas Kanunu Tatbikatı (Şerh İİK m.1-99), 5.Bası, 2005 Ankara

KAPLAN, İbrahim **:** Banka Gizliliği Bankanın Sır Saklama Borcu, BATİDER, 1990, C. XV

KAPLAN, İbrahim **:** Banka Sözleşmeleri Hukuku, C. I, Ankara 1996

KARAHASAN, M. Reşit **:** Yeni Türk Medeni Kanunu, C. I, İstanbul 2002

KARSLI, Abdürrahim **:** "İcra ve İflâs Kanunu'nun 89. Maddesinde 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler" Yeditepe Üniversitesi. Hukuk Fakültesi D. 2004, C: 1, S: 2

KILIÇOĞLU, Ahmet **:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2.Bası,Ankara 2002

KIVANÇ, Duygu **:** "Muhafaza Tedbiri Olarak Haciz İhbarnameleri", AÜHFD, 2005 C. 54, S. 4, s .489-519

KURU, Baki **:** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. I, 6.Bası, İstanbul 2001

KURU, Baki **:** İcra ve İflas Hukuku, C. I, Ankara 1988

(Kuru, C. I)

KURU, Baki **:** İcra ve İflas Hukuku, C. II, Ankara 1990

(Kuru, C. II)

KURU, Baki **:** İcra ve İflas Hukuku, C. III, Ankara 1993

KURU, Baki **:** İcra İflas Hukuku El Kitabı, 2006

(Kuru, El Kitabı)

KURU, Baki **:** İcra İflas Hukukunda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, Ankara 2003

KURU, Baki/

ARSLAN, Ramazan/

YILMAZ, Ejder **:** İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 21. Baskı Ankara 2007

(Kuru/Arslan/Yılmaz, Ders Kitabı)

KURU, Baki/

ARSLAN, Ramazan/

YILMAZ, Ejder **:** Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, 18. Baskı, Ankara 2007

KURU, Baki/

ARSLAN, Ramazan/

YILMAZ, Ejder **:** İcra ve İflas Kanunu ile Nizamnamesi ve Yönetmeliği, 2003

KURU, Baki **:** "Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi", Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 229, 2002

(Kuru, Alacakların Haczi)

KURU, Baki **:** "İcra İflas Kanunun 89.Maddesinde Yapılan Değişiklikler", İktisadi Kalkınma Vakfı Yayını, İstanbul 2004, s. 25-57

(Kuru, Değişiklikler)

MUŞUL, Timuçin **:** Teorik ve Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku, C. I, İstanbul 2001

OLGAÇ, Senai **:** İcra İflas Hukuku, 1. C., Ankara 1978

OSKAY, Mustafa/

KOÇAK, Coşkun/

DEYNEKLİ, Adnan/

DOĞAN, Ayhan **:** İİK Şerhi, 2. C., Ankara 2007

OĞUZMAN, Kemal/

ÖZ, Turgut Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2005

ÖZEKES, Muhammet **:** İcra İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, Ankara 1999

ÖZYEŞİL, Fatih Mustafa **:** "Haczedilen Malvarlığının Muhafazasına İlişkin Tedbirler", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001

PEKCANITEZ, Hakan **:** "4949 sayılı Kanunla İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", TBBD, S.49, Yıl: 16, Kasım-Aralık 2003, s. 137-158

PEKCANITEZ, Hakan/

ATALAY Oğuz/

ÖZKAN, Meral/

ÖZEKES, Muhammet **:** İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2005

POROY, Reha/

TEKİNALP, Ünal /

ÇAMOĞLU, Ersin **:** Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 9. Bası, İstanbul 2003

POSTACIOĞLU, İlhan **:** İcra Hukuku Esasları, İstanbul 1982

(Postacıoğlu, İcra Hukuku)

POSTACIOĞLU, İlhan **:** İcra Hukukunda Menfi Tespit Davası, İÜHFM 1966, C. 32, S. 2-4, s. 824-845

POSTACIOĞLU, İlhan **:** "Borçlunun Üçüncü Şahsa Karşı Alacaklarının Haczi İle İlgili Bazı Problemler", BATİDER, 1979-1980, C.10, S. 1-4, s.353-368

REİSOĞLU, Seza **:** Bankalar Kanunu Şerhi, Ankara 2002

REİSOĞLU, Seza **:** Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler, 3.Bası, Ankara 1997

(Reisoğlu, Banka Teminat Mektupları)

REİSOĞLU, Seza **:** Bankacılık Yönünden Borçlar Hukuku Kuralları, 3. Baskı, Ankara 1977

SÜPHANDAĞ, Yavuz **:** İcra ve İflas Hukukunda Uygulamalar, Ankara 2006

SÜZEK, Sarper **:** İş Hukuku, 2. Bası, İstanbul 2005

ŞAMLIOĞLU, Servet/

ÖZBALCI, Mehmet **:** Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun Yorum ve Açıklamaları, Ankara, 1984

ŞİMŞEK, Edip **:** Amme Alacakları Tahsil Usulü Kanun Şerhi, 2. Baskı, İstanbul 1996

TANDOĞAN, Haluk **:** Müşterek Hesaplar, Ankara 1959

TAŞDELEN, Servet **:** Bankalar Kanunu Şerhi, Ankara 2002

TUNÇOMAĞ, Kenan **:** "Üçüncü Kişilerdeki Akacakların Haczinin Doğurduğu Sorunlar", İBD 1993, C. 68, S. 7-9, s. 450-460

UYAR, Talih **:** Gerekçeli İçtihatlı İcra İflas Kanunu, İzmir 1975

(Uyar, Gerekçeli Notlu İcra İflas Kanunu)

UYAR, Talih **:** İcra Hukukunda Haciz, Manisa 1990

(Uyar, Haciz)

UYAR, Talih **:** İcra Hukukunda İtiraz, Manisa 1990

(Uyar, İtiraz)

UYAR, Talih **:** İcra Hukukunda Şikayet, Manisa 1991

(Uyar, Şikayet)

UYAR, Talih **:** İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Bası, 1994

(Uyar, İstihkak Davaları)

UYAR, Talih **:** "Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, İzmir 1983, s. 205-227 (Uyar, Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan Alacakların Haczi)

UYAR, Talih **:** "İcra İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler", TBBD, Yıl: 16, S.49, Kasım-Aralık 2003, s.159-223

(Uyar, Yenilikler)

UYAR, Talih **:** Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C. V, 3. Baskı, 2006 Ankara

(Uyar, Şerh, V. Cilt)

UYGUR, Turgut **:** Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu, Ankara 2003

ÜNLÜ, M. Cengiz **:** Açıklamalı İçtihatlı 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, Ankara 1995

ÜSTÜNDAĞ, Saim **:** İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 2000

(İcra Hukukunun Esasları)

ÜSTÜNDAĞ, Saim : "İcra İflas Kanunun 89.Maddesi Üzerine", İBD, 1991, C.65, S.1-12, s. 5-17

YAVAŞ, Murat **:** Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, İstanbul 2005

YÜKSEL, Ali Seyit **:** Hesap Açılması ve Hesapta Tasarruf Etkisi, BATİDER, 1965/2, s. 221-255

ÖZET

Tezimizin konusu "Borçlunun Üçüncü Kişideki Mal ve Alacaklarının Haczi" dir. Borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacaklarının haczinde, haczin etkisiz bırakılmasının önlenmesi için, bir muhafaza tedbiri olarak, İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesi düzenlenmiştir. İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesi, bu hususta İcra Müdürlüğü tarafından uygulanacak usulü ve alacaklının ve üçüncü kişinin başvurabileceği imkanları düzenlemektedir. Tezimizde, bu düzenlemeyle öngörülmüş olan sistem, verimlilik, yeterlilik ve taraflar arasındaki menfaat dengesine uygunluk bakımından incelenmiş ve uygulamada yaşanan sorunlar değerlendirilmiştir.

Çalışmamız üç bölüme ayrılmış olup, "Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi ve Bildirilmesi" başlıklı birinci bölümde, alacak haczinin yapılması, birinci haciz ihbarnamesi, haciz ihbarnamesinin etkileri, ihtiyati haciz ve geçici hacizde İİK m.89'un uygulanması ve borçlunun üçüncü kişilerdeki taşınır mallarının haczi hususlarına yer verilmiştir. İkinci bölümde, üçüncü kişilerin birinci haciz ihbarnamesine karşı tutumu ve sonuçları ele alınmıştır. Son bölümde ise borçlunun üçüncü kişilerdeki bazı özellik arz eden taşınır ve alacaklarının haczine değinilmiş ve İİK'nın 89.maddesi, bazı ilgili düzenlemelerle karşılaştırılmıştır.

ABSTRACT

The subject matter of our thesis is "The Attachment of the Properties and Credits of the Debtor in the Hands of Third Parties". With respect to the attachment of the properties and credits of the debtor in the hands of third parties, Article 89 of the Execution and Bankruptcy Law has been stipulated as a measure of protection in order to preserve the effect of the attachment. Article 89 of the Execution and Bankruptcy Law regulates the procedure to be applied by the Execution Office and the opportunities to be used by the creditor and the third parties. In our thesis, the system stipulated under the mentioned provision have been analyzed from the aspects of efficiency, sufficiency and suitability to the equilibrium of the mutual benefits of the parties and the problems in practice have been evaluated.

Our thesis has three parts. In the first part under the heading of "The Attachment of the Properties and Credits of the Debtor in the Hands of Third Parties and Its Notification", the subjects of attachment of the credits; the first notice of attachment; the effects of the notice of attachment; the implementation of the Article 89 in the cautionary attachment and temporary attachment and the attachment of the movables of the debtor in the hands of the third parties have been evaluated. In the second part we have dwelled on the subject of the approach of the third party against the notice of attachment and its results. In the final part we have dwelled on the subject of the attachment of some special movables and credits of the debtor in the hands of the third parties and the Article 89 of the

Execution and Bankruptcy Law has been compared with some other relevant provisions.